

บทละคร เรื่อง เงาะป่า

พระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ ร. ศ. ๑๒๔ พ. ศ. ๒๔๔๗

พระราชทานกรรมสิทธิ์ แก่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าวิภาวดี

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ต.พานยศเส

พ. ศ. ๒๔๕๖

พระราชนิพนธ์

คำนำ

เมื่อเดือนก่อนนิจัยไป ๒ วัน ครั้นหยุดจิบแล้วหมอบให้
หยุดทำงานสำหรับเป็นเวลากินยาควินินต่อไปอีก ๘ วัน นอนจน
หลังแข็ง แลอ้างว้างไม่มีอะไรทำ ครั้นจะคิดอะไรที่เป็นเรื่อง
จริงจัง แลจะเขียนให้ใครจริง กำลังไม่สู้จะบริบูรณ์ จึงได้
เอาระกาตมาเขียน ๆ เรื่องที่ไม่เป็นแก่นสารคมเป็นเรื่องขบเล่น
ก่อให้เกิดใจ เมื่อถึงกำหนด ๘ วันก็ต้องจบเรื่องทันที จะทำ
ต่อไปอีกไม่ได้ แต่เมื่อเวลาว่างได้เอามามองแก้ไข ขยายที่
แคบให้กว้างขึ้นบ้าง บางแห่งแก้กลอนแก้ถ้อยคำที่ซ้ำซากพลาค
พลั้ง เห็นว่าเรียบพอใช้ได้ จึงได้คิดระพิมพ์ไว้ไม่ให้สูญ เพราะ
นึกเสียดาย แลพึงร้องก็เพราะค้อย

หนังสือที่แต่งนี้ไม่ใช่ตั้งใจสำหรับที่จะเล่นละคร แลไม่รู้ว่
จะดี เพราะแต่งเรื่องชาวป่า ซึ่งกันดารเหลือประมาณ เหมือน
คุมไต้มีแต่ชันกะลา แล้วขาดกษากเท่าไรมาก จะคุมให้งาม
ก็ยากอยู่ แต่ครั้นเมื่อคุมเข้าเสร็จแล้วคุมนั้นถึงยามที่ ประสาเครื่อง
น้ำเงินเครื่องแดงฤาฆ่าเลือกฆ่าหนอง ได้ตัดคำบรรดาที่สูงเกิน
ไปออกหมด ตั้งเรื่องขึ้นตามความคิดนึกเอาใหม่ แต่นำความ
จริงมาเจือลงไว้เป็นตอน พอให้ค้อยแบบคายขึ้นสักหน่อย ความ

จริงซึ่งเก็บได้แต่เล็กน้อย ใต้เขียนไว้ในคำขอรุณต่อไปข้างหน้า
ผู้ซึ่งจะอ่านควรระวังเหตุให้เข้าใจ จึงจะรู้ว่าแต่งอาไศรยหลัก
อยู่เท่าใด

ส่วนศัพท์ภาษาก็อยไล่เลียงจากซ้ายคั่นทั้งนั้น แต่ไม่ใช่ได้
เลียงขึ้นสำหรับหนังสือ ใต้ชำระกันแต่แรกมา เพื่อจะอยากรู้รูป
ภาษาว่ามันเป็นอย่างไร แต่คำให้การนั้นไต่มาแต่เรื่องนกหนูคั่น
หมากรากไม้ เพราะมันยังเป็นเด็ก ข้างที่ผู้อ่านจะเห็นน้อยหน้า
ด้วยคำที่ไม่เข้าใจมีมาก จึงได้จดคำแปลศัพท์ติดไว้ในสมุดเล่ม
นี้ด้วย

หนังสือไม่ได้ตั้งใจที่จะแต่งให้ถูกถ้วน แต่ไม่ตั้งใจที่จะเก็บ
ตามแบบ ใต้เขียนตามน้ำใจที่นึกจะทำอย่างไรก็ตาม เพราะเวลาที่
เขียนนั้น เป็นเวลาที่ต้องการจะเลิกไม่ได้มีอะไรยังค้ำใจ เมื่อ
เขียนแล้วเสร็จ เห็นว่าควรจะสู้ซึ่งชอบพอกันฟังได้ จึงได้ให้
พิมพ์ขึ้นไว้เป็นฉบับแรกสำหรับแก้ไขจะได้ไม่เลอะเลือนในเวลาคัก
กันต่อๆ ไป แต่วิธีเรียงเป็นหนังสือผ่านวนอย่างไทยๆ เก่าเกิน
เวลาแลความพอใจของคนประจุบันนี้ จะอ่านได้แต่เฉพาะตัวผู้ซึ่ง
พอใจจะอ่านหนังสือแปลกๆ ไม่เลือกแต่ตามแบบๆ เชื้อแบบ
หวังว่าจะไม่เป็นที่เห็นน้อยหน้าใจของผู้อ่านพวกนั้นนัก

พระที่นั่งวิมานเมฆ

วันที่ ๑๔ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๒๔๔

จุฬาลงกรณ์ ป. ร.

บอกรูปพวกเงาะไทยสังเขป

พวกที่เรา เรียกว่า เงาะมี หลายจำ พวกตาม ที่เขาตรวจ พบปะ แต่ไม่จำเป็นจะต้องยกมากล่าวในที่นี้ ที่จะกล่าวบันทึกประสงค์เอา พวกที่ตัวมันเองเรียกตัวว่า “ก๊อย” ถ้าจะว่าตามหมวดหมู่ ซึ่งมีสเตอร์อานันท์เคล เขียนไว้ก็ เป็นพวกที่เรียก ตามภาษา มลายูว่า “ซมิง” ฤ “สไก” แต่จะต้องเข้าใจอย่างภาษาของเราที่เรียก ว่า “เงาะ” ซึ่งมันเรียกตัวมันเองว่าก๊อย

รูปพรรณไม่สูงใหญ่ ตามักจะแหลม จมูกกว้างแบน ปาก ไม่เถือเช่นนี้ใคร ผมเส้นอ่อนแลขมวก ผู้ชายไว้ผมกลมรอบศีรษะ เช่นเงาะหัวโขน แต่ผู้หญิงไว้ยาวอย่างมวยก็มี แต่ที่คัตสั้น เป็นพิน ผิวดำเถือแดงไม่ใช่ดำเขียว ก็ไม่เถือแต่ทำอย่างเถือ ที่สีจางออกไปก็มาก บางพวกสีเหมือนคนปรกติ แต่มักจะเป็น ลายเช่นแผลออกฝีตามตัวมาก ด้วยเมื่อเด็ก ๆ มักเป็นแผลต่างๆ เป็นพิน กำลังย่อมเป็นคนแข็งแรง

ความคิดอยู่ข้างจะฉลาด จำแนกตามปรกติของคนชาติที่ไม่มีหนังสือ ข้อนจะอยู่ข้างฉลาดไม่ใช่ชาติที่ชั่วร้าย ไม่มีความคิด ในทางเพาะปลูกฤเลี้ยงสัตว์ ชอบแต่หาสิ่งของเกิดจากธรรมชาติ เอง คือคัตหวาย คัตเตย คัตฝั ง ลนน้ำมันยาง ลงมาแลกเปลี่ยน อาหารตามหมู่บ้านคน วิชาช่างที่ทำได้ คือ สานสุมกใบเตย สานตกร้า ฤการะโปรงที่เรียกว่า “จอง” ด้วยหวาย สานเสื่อ

กระสอบใบเตย ชุคมันเปงานงานของผู้หญิงในเวลาที่ยู่ชายไปทำ
งานอยู่ในป่า

ที่อยู่ตามปรกคืออยู่ในที่ซึ่งทำสูงจากพื้นดินโดยใช้กิ่งไม้รว่ม
เป็นเตาหม้อ หลังจากที่ยืนนั่งด้วยใบไม้ มีใบปาล์มอย่างคันตาล
เป็นต้น ซึ่งไม่มีสุมักฝนน้ำ ฝนกันฝนไม่ว่าใครจะได้ ย่อมเข้าไป
อยู่อาไศรยถ้าโดยมาก ที่ที่อยู่นั้นมักจะปลูกเป็นหม่รวาย ๆ กัน
ตามพวก คงมีต้นไม้ใหญ่ที่เหลื่อไว้ มีลานที่ตัดต่อไม่ลงเป็น
ที่แจ้งสำหรับเล่น

ที่ซึ่งตั้งที่นั้นย่อมหาด้วยปลาที่ใกล้ธารน้ำเป็นสำคัญ ถ้าหาก
ว่าจำจะต้องอยู่ใกล้หนอง มันสามารถที่จะทำรางด้วยไม้ ไม้ค่อได้
มากจนถึงที่อยู่แล้วจำจะต้องมีที่ซึ่งเกิด ผีออกมันอยู่ในที่ ใกล้แห่งหนึ่ง
แห่งใดเป็นเสียบงกรัง จึงจะเป็นที่ซึ่งตั้งที่ไว้ ถ้าหมคมันฤมี
เหตุคนตายเป็นต้องย้ายไปตั้งที่เสียก่อน

ภาษาที่พูด ซึ่งเป็นภาษาก้อยแท้ แปรจากภาษาไทย
แลภาษามลายูใกล้เคียง มีหางเสียงคล้ายภาษาอังกฤษ แล
เยอรมันบ้าง แต่ไม่ครบทุกคำเนียง ดูเหมือนว่าภาษาก้อยแท้
จะมีคำน้อยนัก จึงต้องใช้ภาษาไทยแลภาษามลายูปนเข้าไปมาก

อาหารปรกดินนั้นมีเผือกมันเป็นที่ตั้ง แต่มักจะได้กินเข้า
เสมอเป็นปรกติ โดยหาสินค้ามาแลกดังเช่นว่า ผลไม้ทุก
อย่างเป็นอาหาร สัตว์ต่าง ๆ ชอบค่างเป็นพื้น อาจะย่างไว้
กินเป็นของแห้งประจำไม่ขาดได้ นอกนั้นนกเป็นพื้น เว้นไว้แต่

บางอย่างเช่นไก่ป่าเป็นต้น ถือว่าวางความแรง สัตว์สี่เท้ากิน
น้อยนัก มักเป็นสัตว์ของเลี้ยง ซึ่งได้ไปจากคนไทยตามลายุ
แลสัตว์ป่า เช่นเนื้อทรายเป็นสัตว์ที่มีวางความมาก ไม่ได้ไป
อาหารประจำของพวกนี้ ถ้าเป็นอาหารป่าที่เขาหาได้เองใช้เผาไฟ
กินทั้งนั้น เว้นไว้แต่หูกเข้าถ้ำแกง ซึ่งได้เวียนไปแลได้ภาชนะ
จากคนไทย ก็ทำได้อย่างง่ายๆ ของนอกจากอาหารปรกติ
ซึ่งเป็นเครื่องเพิ่มเติมความต้องการเช่น เกลือ น้ำตาล พริก
ตะไคร้ มะพร้าว ผลไม้ของสวน ยาสบาย สรา เป็นต้น แลก็ได้
จากคนเหมือนกันแต่ใช้น้อย

ยาที่เป็นโอสถวิเศษของพวกนี้นั้น คือเรื่องออกลูก ขรรพคา
ของพวกก็ยังมีลูกดี ตามปรกติของเขามักกล่าวว่าไม่มีละคน มียา
ทำด้วยพฤกษชาติ ซึ่งคนไทยคนมลายูแลยนั้นไปขอร้องมาใช้กัน
อยู่โดยมาก แต่ใช้เข้้อย่างอื่น ๆ ใช้ยาน้อย รักษาด้วยอาบนํ้า
ฝังไฟ เป็นพื้น

ฤดูกาลความสุขของพวกนี้ น่าหนาวอะไรยกกองไฟฝังเป็น
พื้น เพราะผ้าไม้ใครจะมีพอนั่งห่ม บางที่มีอันทรายด้วยไฟบ่อย ๆ
แต่เวลากลางวันยังเป็นเวลาสบายเที่ยวได้มาก หาอาหารได้มาก
ครั้นถึงฤดูร้อนเป็นสบายที่หนึ่ง เป็นเวลาที่เที่ยวฆ่าสัตว์ร้องพ้อนรำ
อาหารบริบูรณ์ทุกอย่าง ครั้นตกถึงฤดูฝนเป็นเวลาที่ไม่สบายเลย
ที่ยกไม้พอนั่งห่มฝน ต้องอาไศรยอยู่ในถ้ำ พื้นแผ่นดินก็เต็มไปด้วย
ด้วยทากแลสัตว์เลื้อยคลานต่างๆ เดินไปมาข้างไหนก็ยาก ที่

กลว้อย่างยิ่งนี้ คือที่พวกนั้นเขาเรียกว่าฝนนั่น คือฝนตกลงมา
แล้วอากาศอับอ้าวชื้น หายใจไม่ใคร่ออกเช่นนั้นมักเจ็บไข้ เป็นไข้
ป่า วิธีที่ใช้กันไข้ป่า ใช้ทาแป้งขาวๆ ตามลูกคางแก้มแสด
หน้าผาก บางที่ใช้เชือกมัดที่กลางลำคอให้ตึงว่าเป็นเครื่อง
กันไข้ป่า

นั่งห่ม ผู้ชายนั่งผ้ากายหว่างขาแล้วกระหวัดรอบเอวไว้ชายทั้ง
น่าหลัง เรียกว่านั่ง “เลาะเตี้ยะ” ชายที่ห้อยข้างน่าเรียกว่า “โก
ฟอก” ชายที่ห้อยข้างหลังเรียกว่า “กอละ” วิธีที่นั่งผ้าเช่นนั้น
เหมือนอย่างเขมรครั้งพระนครวัดหนึ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในลายจำหลัก
ศิลา ชั่วแต่ผ้ากว้างแลแคบกว่ากันตามที่มีมากแลน้อย พวกก็อยู่
นั้นเห็นจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงเลย ตั้งแต่ครั้งนั้นมาจนเดี๋ยวนี้ ผู้
หญิงนั่งเตี้ยะขึ้นในเรียกว่า “จรวัก” คือมีสายรัดขึ้นเอวแลผ้า
ทาบหว่างขา แล้วนั่งห่มรอบเอวข้างนอกตามแต่จะมี เมื่อไม่มีผ้า
ก็ใช้ใบไม้ เมื่อมีผ้าก็ใช้ผ้า เรียกว่า “ซอล” กว้างแลแคบก็
ตามมี อย่างแคบก็ปกลงมาเหนือเข่า ผู้หญิงมีผ้าห่มเรียกว่า
“ชีใบ” นี้เห็นจะเติมขึ้นใหม่เมื่อใกล้เคียงกับชาวบ้านเข้า ผู้หญิง
เมื่อยังไม่มีสามีสอคัด้มหู ใช้ดอกไม้ โดยมาก ดอกจำปูน
เป็นทีพึงใจกว่าอื่น เครื่องประดับขึ้นอกนั้น มีหัวทำด้วยไม้ไผ่
ปล้องขนาดใหญ่มากกลางจักเป็นซี่ แล้วแต่งลายด้วยเอาตะกั่วนาย
แลย้อมสีข้าง กำไลร้อยด้วยเม็ดมกล่ำ ของเครื่องแต่งตัวเหล่านี้
อาจจะฝากมาแลกของซึ่งต้องการจากคนชาวบ้านได้

การสู้ขอรรบาเป็นหน้าที่ของผู้ชายที่จะต้องหาผ้าให้ ไค่สองผืน
ไปให้แก่บิดามารดาของหญิง เมื่อบิดามารดาของหญิงรับไว้แล้ว
เป็นอันตกลงว่ายอมให้

สี่ซอบสี่แคงไม่ว่าอะไร เช่น ผ้านุ่งห่ม ถ้าไค่สี่แคงเป็น
ดีกว่าอย่างอื่น คอกไม้ที่ประดับกายมีเสียบในผมเป็นต้น ซอบใช้
คอกไม้สี่แคง เช่นที่เรียกตามภาษาก้อว่า “ซาปอง” ไม่รู้ว่า
คอกอะไรแต่สี่แคงนั้นซอบกันมาก

อาวชที่เป็นอาวชสำคัญของพวกเขา คือกลองลูกคอกสำหรับ
เป่า กลองนี้ใช้ไม้สี่เหลี่ยม แลกวัดขึ้นกันเป็นของสำคัญที่จะต้อง
ทำแลรักษาให้งามหมดทุกวิธี เพราะเป็นของคู่ชีวิตประจำตัว
ในการที่จะลงโทษญาติเฝ้าความให้มันคงแน่นอนแก่พวกเขา ซึ่ง
พวกผู้ใหญ่บ้านเหล่านั้นเคยทำแก่เขา ก็คือใช้กลองนี้ไว้เสียบ คง
จะไม่ทิ้งเลยเป็นอันขาด ไม่ต้องทำโทษอย่างอื่นเลย ไม้กลอง
นี้ยาวประมาณ ๔ คอกเศษ เรียกภาษาก้อว่า “บอเลา” บอเลา
นี้ต้องบรรจุในกลักไม้ ไม้ชิ้นนอกอีกชิ้นหนึ่ง สำหรับถือไปถือมา
เพื่อจะไม่ให้กระทบเคาะหักแลไม้ให้เป็นร้าวรอย ลูกคอกทำด้วยไม้
เห็นขวงเหลาแหลมหยักคอก เรียกว่า “บิลา” ลูกบิลานี้เห็นขวง
ในแวนไม้ระกำ ปลายบิลาทายางอีโปะ คือยางน้อง เนื้อ
เวลาจะบรรจุกลองมีปุยอัดเข้าไว้ให้แน่นด้วย เพื่อจะให้คอกลมส่ง
ลูกคอกแรง เมื่อเวลาถึงจึงมีเสียงดังผลัะ

ลูกขี้ลานไต่เก็บไว้โดยผงในกลักไม้เล็ก ๆ อันละกลักถู
รวมในกลักเดียวแต่มีช่องกันไม่ให้กระทบกัน กลักขี้ลานเรียกว่า
“ซอนเล็ก” รวมซอนเล็กทั้งปวงลงในกระบอกอีกกระบอกหนึ่ง
กระบอกใหญ่เรียกว่า “มันน์” มีฝาครอบสานด้วยเตย มันน์
นี้ทำประณีตน่าจะเป็นลวดลายเหมือนขลุ่ย มีสายคาด สายนี้เรียกว่
ว่า “ตอกนก” เครื่องคาดทั้งสี่ข้างนี้เป็นสำคัญอาจะกันผู้ส้าง
กระทำยำเยยไต่ นอกนั้นมีอวอย่างอื่น เช่น หอก แลยาเจาะ
 เป็นต้น เป็นอวที่รับมาจากแขกมลายู ไม่ใช่อวของตัวเอง
การเล่นมีเครื่องดนตรี คือ กลอง เรียกว่า “ปะตุง”
ขี้เรียกว่า “อึนแะ” ตามภาษามลายูเป็นขี้ว่า ขี้เรียกว่า
“ขี้ชู้” จะเข้สองสายทำด้วยไม้ ไม้ผ่าซีก เหล็กสำหรับตีค
ในปากเรียกว่า “จองนอง” ก็คือฆ้องหนึ่งอย่างของเรา มี
เครื่องเล่นทำด้วยกะลามะพร้าวมีคันชักด้วยเชือกเรียกว่า “ซองบง”
เวลาเต้นแล้วรำใช้กรับมาก มีไม้ที่เป็นโพรงยาว ๆ สำหรับเคาะ
ด้วยกรับ ก็คือโกร่งเช่นเราใช้ รู้จักร้องขี้แล้วรำ ผิวปาก
นั้นเป็นปรกติทั่วไปเป็นพื้น

ที่นี้ขี้ถือ เชื่อว่ามีเจ้าของป่า ซึ่งเป็นผู้อาจะให้ร้ายแก่ผู้
ใด ๆ ที่ไม่ชอบ ให้ค้แก่ผู้ใด ๆ ซึ่งชอบ แลคั้นไม้ยางคั้น
มีนางไม้รักษาจะต้องประจบขนบ ขี้มี มีขี้ชู้ ซึ่งเป็นชาติ
คู่ร้ายถืออวของขี้ เมื่อพบคน เอาอวขึ้นนั้นแหวะท้องกินเครื่อง
ใน ถ้าจะแบ่งเป็นสี่จำพวก คือ ๑ เรียกว่า “ญา” เป็นชีวิต

ญาญญาณที่ออกจากคนตายแล้ว ไปลอยอยู่บนน้ำที่เกิดอีก เมื่อ
จะมาเกิดเป็นคน ย่อมเข้าสิงสู่ในรูปอันตั้งอยู่ในครรภ์ เมื่อ
เวลาใดสักเดือน ถ้าหากว่าไม่ได้มาเกิด ที่ไปลอยอยู่นั้น
อาจให้ โทษหลอกหลอนทำอันตรายได้

พวกที่ ๒ เรียกว่า “โรย” คือที่เราเรียกกันว่าเจตภต
เวลาคนนอนหลับออกไปเที่ยว เผลอเพลินหลงใหล จนเกิด
อันตราย

๓ เรียกว่า “เซมิงก์” คือเป็นพรายญาติจำพวกหนึ่ง
ซึ่งสำหรับผู้มีวิชาใช้ได้ ทำให้ไปเข้าในตัวของผู้อื่นให้กลายเป็น
บ้าให้หลงรัก เป็นพวก ผีคุณ ผีเวส ที่ปล่อยทิ้งเสียๆ
ปล่อยไปเข้าผู้หนึ่งผู้ใดได้

พวกที่ ๔ นั้นเรียกว่า “บาติ” ตรงกับที่เราเรียกว่าปรางควาน
อันเกิดจากสัตว์ต่าง ๆ แต่เขามีมากอย่างกว่าของเรา จัดเป็น
จำพวกของสัตว์ สัตว์พวกนั้นปรางควานแรงปรางควานอ่อน เช่น
ไก่ป่าที่มีปรางควานแรง เมื่อเข้าอาจะให้ชันไกว่งไปในป่าในดง
เป็นต้น

การที่จะกันจะแก่งทั้งหลายเหล่านี้ มีวัตถุต่าง ๆ ที่เป็น
เครื่องมีไว้แล้วก็มีกัน ทั้งมีหมอตสำหรับจะเรียกจะถอนขึ้นได้
ถ้าผู้ใดมีกำลังมากก็เหล่านี้ทำอันตรายยาก ถ้ามีกำลังน้อยก็
ยิ่งทำอันตรายง่ายขึ้น ขรรคาคาที่จะถอนพิศม์แลปรางควานนี้ ถ้า
เป็นสัตว์เคราะห์ต้องถอนแต่ทางชันไปทางทิศะ ถ้าเป็นมนุษย์

ตั้งแต่บัดนั้นของเท่าขึ้นไปหาปาก เพราะฉะนั้นถ้าหมอจะถอนปราง
 ความเข้านวเท่าทุกที่มุกสัตว์ แล้วเรียกให้เขามาตามนิ้วเท้า ปล่อยให้
 ให้นั้นออกเสียทางปากหมอ ผู้เรียกได้ทั้งนี้เป็นหมอย่างวิเศษ
 มาก เช่นที่ไค้แต่งไว้ในหนังสือ

ในการทำศพของพวกนี้ใช้ผึ้ง แต่ผึ้งนั้นคนเกลียดกิน เพราะ
 ผึ้งแล้วทั้งย้ายที่ขี้ต๋อ ซึ่งต้องย้ายที่ขี้ต๋อด้วยเหตุสองประการ
 คือกลัวฝนอย่างหนึ่ง กลัวเลือดที่มาค้ำคัพแล้วอันตรายอีกอย่าง
 หนึ่ง กระดูกของพวกนี้มลายอดกันว่าเป็นเครื่องกัน ถ้าผู้ใด
 ไปพบกระดูกก็อย่าแลเหม็นในป่าเก็บมาไว้ใช้ทำหน้า กันผีเหล่า
 นี้ไค้

ข้อความปรกติกของพวกนี้ไค้แต่งลงในหนังสือเล่มนี้
 กล่าวโดยสังเขปพอสังเกตุเท่านั้น

ภาษาก้อยซึ่งลงไว้ในบทกลอนนี้

ก

ก้อย	ไทย
กอกา	ผู้หญิง
กอกัน	ต้นสตอ
กอลေး	ชายผ้าข้างหลังผู้ชาย
กากุ	นกขนาดใหญ่
กาเหว่า	นกทั้งหลาย
กายัง	ต้นเคย
กาหลัง	หญิง
กาลช	แรก
กาวัย	หมี
กาเยอะ	ผลไม้
ไกฟ็อก	ชายผ้าข้างหน้า ชายพก
โกวัด	นกยาง
กะเจ็ก	มะม่วงหิมพานต์
กวา	ลิง

จ

ก้อย	ไทย
จอเซ็ก	ต้นไทร

๑

ก๊อຍ
จะเวา
จ้อง
จ๊ับจ๊ับปั้งปั้ง

ไทย
ปลวก
กะโปรงฤากระหาค
เป็นคำร้องเวลาเต้น
ตบขาในการสนุกรื่นเริง

๒

ก๊อຍ
ชีโย
เซม้งัก
เซเวยา
เซก
แซคแซค

ไทย
ผ้าห่มหญิง
ผีพราย
ทันไทร
เนอ
นกขนาทเล็ก

ญ

ก๊อຍ
ญา
ญะศ
ญักวัก

ไทย
ชีวิตรมนุษย์ญาวิญญาณ
คันไม้
เก็กเล็ก ๆ

ต

ก๊อຍ
ท้อกกัก

ไทย
นกขนาทใหญ่สี่แวง

ท

ก๊อຍ

ทอเตียล

ทายก

ทาเฮช

ตากย

ทาโก๊ะ

เตาโวีระ

ทองตง

ทังตาง

ทอญุก

ก๊อຍ

นะ

นะญานี้

ไทย

นกขนาดเล็กสีขาวหางยาว

ลิงเสน

นกขนาดใหญ่บินสูง

มัน

เลื้อ

ชน

มะมุก

นกขนาดใหญ่ สีเขียว

สายแล่งลูกคอก

น

ไทย

แม่

เรือนผีทำด้วยไม้ไผ่เหลา

ไขว้กัน ๓ อันเป็นรูปกระโจม

ห้อยหน้าด้วยใบทองฉีกเป็น

ฝอยรอย สำหรับเรียกแล

ขยับปีกจากตัวคนเจ็บให้ไป

อยู่เสียในนะญานี้ คนไข้

ก็หาย

ป

ก๊อปปี้

บอเลา

บอแอ็ค

บาคี

บาชิง

บาวัก

บาเคะ

บิลลา

บองบง

บั๊กซี่

ไทย์

กลั๊ง

จำเวิญ

ปรางควาน

ค่าง

ลิ่งไหญ่ฤาคนฆ่า

ประเทะภาษามลายู

ลูกคอก

เครื่องเล่นทำด้วยกระลา

บู

ป

ก๊อปปี้

ปเลา

ปะยง

ปะตุง

ไทย์

นุกชนากเล็ก

พระจันทร์

กลองเรือกซ้อเซ่นนั้น

ม

ก๊อปปี้

มอเงิน

มานค

ไทย์

ทเวียน

ไก่อ่เถอน

ม

ก๊อຍ
มเต็ยว
มั้นน
เมง

ไทย
นกขนาคเล็กอกชาวขี้กตำ
กระบอกลูกคอก
จอมปลวก

ย

ก๊อຍ
ยวัง
ยค

ไทย
นกขนาคใหญ่
ลิง

ว

ก๊อຍ
โรย

ไทย
เจตภูต

ถ

ก๊อຍ
ลาเต๊ะ
ลวาย
ลึงยค

ไทย
นกขนาคเล็กตัวลาย มี
หัวเขี้ยว กินหนอน
ต้นเสมีค
นกขนาคเล็ก ลีซมฏออยู่
โพรงคยไม้ กินมค
นั่งฝ้ายอย่างผู้ชาย

เลาะเต๊ะ

ก

ก๊อຍ

เลเลเอเลลา

ไทย

พวกก๊อຍเล่นสนุก
กินอ้วยอ้วยร้องเซ่น

ๆ

ก

ก๊อຍ

วอง

ไทย

ลูก

ส

ก๊อຍ

ลีลอ

สนอก

ไทย

เล่นซ่อนหา

นวดขนาดกลาง

อ

ก๊อຍ

อึแฉะ

อึโปะ

อเวย

เฮย์

เฮงแอ้ง

ไทย

ปัสสาวะ

ยางน้อง

คันหว่าย

พ่อ

นกเล็ก ขนาดนกกระทา

ลายคำ กินผลไม้

ช

ก๊อຍ

ชอลี่

ไทย

ส่ายน่องรอบเขาคูญิง

ย

ก๊อช

ชอช

ชอช

ชอนเตา

ชอนเล็ก

ชงวิท

ไทย

ทักกระท่อม

คอกไม้แดง

คันทัด

กระบอกรรจุคอก

อวช

ชื่อคนที่อยู่ในเรื่อง

หลวงทิพกำแหง

ผู้รั้งราชการเมืองพัทลุง

นายสินน้อย

ผู้ใหญ่บ้าน

นายเวก

ชาวบ้านป่า

นายสมนัยักษ์

ชาวบ้านป่า

นายอ่อน

ชาวบ้านป่า

นายแก้ว

ชาวบ้านป่า

นายแสง

ชาวบ้านป่า

ชื่อก๊อช

ชื่อไทยเรือก

อาเตียว

ท่าขาว ผัว

บาลัก

ควาก เมีย

มัลล คื่อ

อี่ไม

งอก

ไญ

แคะ

แทงกิน

กิน

คนัง

ยอ

ปาน ผัว

มานะ

แก้ว เมีย

มีลูก คือ

ซอกน้อย

ซอกไทยเรือก

ลังกช

รำแก้ว

กง

ชเนา

เมง

ปองสองปองสุก

ซารน

ผัว

โกช

ทองใหม่ เมีย

มีลูก คือ

คอด

ชมพลา

คองยิบ

ผัว

ชอย

ห้อย เมีย

มีลูก คือ

เฮงแอง

จัน

ลำหับ

ไม้ไผ่

ญาย

ยัง พ่อ

ช้อย

ลูก

ลังสาท

เข็ดคำ เปนลูกโกค

ชื่อกล้วย

ท้อม
มันนง
ฮาเลค
กำเร
ลำปง
เฮงวัง
โยโละ
ซอลก
ซอลอม
โวะ
คำไถ
มือซัง
วังคอน
โกลึง
กาเซียง

ชื่อไทยเรียก

ชวยท้อม เป็นลูกมาแล
คือง เป็นลูกลัคมค
ทองยิม } เป็นลูกลึงกอส
ทองยวง }
ซอมลูก
วางซอง
จองลอง ผัว
ถึง เมีย
หินขาว พ่อ
ลูก
ลูกยากบ
ลูกยากำ
จับปี้บ
ทอเลน

คำเริ่ม

จะเริ่มร่างต่างว่ไปเที่ยวฆ่า ชนสงขลาตามใจคึกคึกหมายมุ่ง
 แล้วลงเรือมาคใหญ่ไปพิทลุง ตามเขตรคึงทะเลสาบคลื่นรายค
 แวะเกาะยอซื้อหม้อเขานขาย แล้วแจวกรายไปเที่ยวเราะชมเกาะสิ
 บรรลุถึงพิทลุงรุ่งราตรี ออกจากนชนช้างวางเข้าไพร
 ถึงชายแดนแคว้นเขาเข้าหยุดพัก ที่วัดถ้ำลำนก้นคนอาไศรย
 เที่ยวเล่นตามถิ่นถานบ้านพวกไทย เขาเล่าไซ้เรื่องเงาะที่เงาะง
 จึงวานช่วยพาไปให้ ถึงทขี มั่นคือนรับชนสมสมประสงค์
 พยบายลมคแก่แม่เก้งคอง ชวนให้ตรงชนไปนังยงนอกชาน
 นายสินช่วยพยภาษาเงาะ ฟังคเพราะกลายฝรั่งถึงฉาดฉาน
 บายลมที่เล่าความตามเหตุการณ์ กล้ายนิทานเก่งเหลือไม่เบื่อเลย
 จึงจกจามาทำเปนกลอนไว้ หวังมิให้ลืมคำรำเผลย
 เม้นใครอ่านคงจะคึกคึกเช่นเคย เงาะเงยกว้างามหลามแหลกไป
 ที่แต่งไว้หวังจะให้ป็นคำเงาะ เห็นหมกเหมาะงคงามตามวิไลย
 ผู้ใดจะใคร่ฟังเชิญคังใจ วางตัวไว้ว่เป็นเงาะอย่าเยาะมัน

๑ ข้า^๒ มาจะกล่าวทไป
อยู่^๒ทัยแทย^๒ป่าพนวัน
บิดามารคาก^๒หาไม่
นางควาก^๒หอย^๒คน^๒สน^๒ชวา
มี^๒เพื่อน^๒ชอย^๒น^๒กร^๒รัก^๒ใคร
เคย^๒คย^๒ก^๒น^๒ไป^๒ป่า^๒พา^๒เช^๒น^๒แซ

ถึง^๒เท^๒ก^๒น^๒อย^๒ค^๒น^๒ก^๒น^๒ช^๒ย^๒น^๒
ชาย^๒เช^๒ท^๒ร^๒ซ^๒น^๒ซ^๒พ^๒ท^๒ล^๒ง^๒ภ^๒า^๒ร^๒
คำ^๒ข^๒าว^๒ค^๒อ^๒ง^๒ไฟ^๒ค^๒ย^๒ส^๒ง^๒ข^๒าร^๒
อ^๒ย^๒ค^๒ว^๒ย^๒เซ^๒ษ^๒ฐ^๒า^๒ซ^๒อ^๒อ^๒ย^๒แ^๒
ซ^๒อ^๒ไม่^๒ไ^๒่^๒ค^๒ว^๒เ^๒ง^๒ก^๒ง^๒แ^๒
ค^๒ง^๒ค^๒ว^๒เ^๒อ^๒แม่^๒ย^๒ง^๒ไม่^๒ต^๒าย

๑ ๖ คำ ๑

๑ น^๒น^๒ด^๒ล^๒ง^๒ วั^๒น^๒ห^๒น^๒ง^๒
จะ^๒เจ^๒บ^๒ย^๒ว^๒ย^๒เ^๒น^๒ไ^๒ร^๒ไ^๒่^๒ส^๒ย^๒าย^๒
จำ^๒ก^๒จะ^๒ไป^๒ค^๒ไ^๒ห^๒ง^๒ท^๒ย^๒
ช^๒ว^๒น^๒มี^๒น^๒ค^๒น^๒ค^๒ค^๒พ^๒น^๒าว^๒

ให้^๒ค^๒ิ^๒ค^๒ร^๒า^๒พ^๒ง^๒ด^๒ิ^๒ง^๒ส^๒ห^๒าย^๒
จ^๒ึง^๒มี^๒ไ^๒่^๒พ^๒ย^๒ห^๒ล^๒าย^๒วั^๒น^๒มา^๒
ท^๒ี^๒อ^๒ย^๒ไ^๒่^๒ล^๒ก^๒น^๒ก^๒ย^๒ป^๒าก^๒ค^๒ห^๒า^๒
เท^๒ย^๒ว^๒เ^๒น^๒ป^๒ัก^๒ษ^๒า^๒ให้^๒ส^๒ำ^๒ร^๒า^๒ณ^๒

๑ ๕ คำ ๑

๑ วั^๒ย^๒ ค^๒ิ^๒ค^๒แล^๒ว^๒เล^๒า^๒เร^๒เ^๒ย^๒ะ^๒ค^๒ว^๒ค^๒ก^๒ก^๒ จ^๒ิ^๒ย^๒ห^๒ล^๒อ^๒ค^๒ไ^๒่^๒ผ^๒ง^๒า^๒ค^๒อ^๒า^๒ห^๒า^๒ณ^๒
มี^๒อ^๒ก^๒ม^๒ก^๒ั^๒น^๒ค^๒ิ^๒น^๒ค^๒เ^๒น^๒ท^๒ย^๒าน^๒ จ^๒าก^๒ส^๒ถ^๒าน^๒เ^๒น^๒ป^๒่า^๒ค^๒ว^๒ย^๒ว^๒อ^๒ง^๒ไ^๒ว

๑ ๒ คำ ๑ คุ^๒ก^๒พ^๒า^๒ท^๒ษ^๒ ฤ^๒า^๒ กล^๒ม

๑ มา^๒ด^๒ง^๒
ค^๒อ^๒ย^๒เ^๒น^๒ย^๒อ^๒ง^๒ย^๒าง^๒ว^๒าง^๒เ^๒น^๒ไ^๒ว

ย^๒ัง^๒ซ^๒ึง^๒ป^๒าก^๒ซ^๒อ^๒ง^๒ค^๒ห^๒า^๒ไ^๒หญ^๒
ท^๒ี^๒ไ^๒น^๒ซ^๒อ^๒ย^๒ะ^๒มี^๒ไ^๒่^๒ซ^๒้า

๑ ๒ คำ ๑

๑ เม^๒ื่อ^๒น^๒ั้น^๒
วิ^๒ง^๒ไ^๒ป^๒ก^๒อ^๒ค^๒ค^๒อ^๒พ^๒า^๒ค^๒ล^๒อ^๒ค^๒ลา^๒
มี^๒ห^๒ู^๒ระ^๒ก^๒ัง^๒ว^๒ล^๒ก^๒ล^๒ไ^๒ค^๒เ^๒ว^๒ย^๒

ไ^๒ม่^๒ไ^๒่^๒ค^๒ิ^๒ใจ^๒เ^๒น^๒ห^๒น^๒ก^๒ห^๒น^๒า^๒
เ^๒น^๒า^๒ม^๒า^๒น^๒ั^๒ง^๒ไ^๒น^๒ป^๒รา^๒ไ^๒ย^๒ท^๒ก^๒
อ^๒ย^๒า^๒น^๒ั^๒ง^๒เล^๒ย^๒บ^๒อ^๒ก^๒รู้^๒ห^๒ิ^๒ระ^๒ห^๒น^๒ก^๒

แต่มีไค้พยพานกันนานนัก

กุศิดถึงเพื่อนรักจะขาดใจ

๑ & คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

นายคณิงฟังเพื่อนปราไปสย

จึงตอบความตามจิตรที่คิดไว้

ก็จะไกรไปชมพนาว่า

จึงมาชวนมิ่งไปด้วย

จะได้ช่วยกันเข้าศึกษา

เสาะหาตากยตามมรรคา

อีกทั้งกาเขอะในคงคาน

๑ & คำ ๑

๐ ฟังว่า

ไม่ไผ่ปริศนาเกษมสันท

ย่นขนเลาะเตี้ยะมีทันทาน

ไว้โกฟอกให้ยานประจุกิน

คว้ายอเลาะเข้าล่องล่องตลอด

เห็นเกลี้ยงปลอดคลื่นชมสมณวิธ

ชวนเพื่อนรักเดินมาไม่รำคิน

ฉนิฉินหากาเหว่าเข้าป่าไป

๑ & คำ ๑ เชิด

๐ ขมดงนอก เทียวไปในคงพงชัญ

ล้วนชนกพฤษยาสูงไสว

เห็นมเตียวตึกค้อยู่คยไม้

ลาไถะไต่ตามกิ่งก้นคองตง

เองแอ้งแอบพวงอเว่ยหวาน

ลึงยดบินทยานก้นหัว้าหลง

กะเจ็กลกเต็มคั่นจนหล่นลง

โกว้ลวงแวกซาอยู่รายเรียง

นกแซ่คแซ่คซ้องซ้อคั่นจอแซ่ค

จงจิกเมล็ดก้นพลางต่างสั่งเสียง

ย้างไผ่ผินบินขยิบลงจับเคี้ยง

เปล่งสำเนียงเสนายิ่งย่นนิ่งฟัง

นกตาเอี๋รเห็นเวหาสูง

เห็นเป็นฝูงนักร้อยลอยสพรัง

ที่ริมทางสร้างล้วนคั่นกายัง

นกยวงจิบรายสคสาวยตา

บินสำเนียงเพียงเยาะอ้ายเงาะน้อย

ยิ่งกุน้อยกุนไม่คั่นยิ่งลีทวา

ทั้งสองเงาะชายเฝื่อนไคลคลา มันใหญ่กว่าเกินอาวสุคเสียดาย
 นางบาชิงเห็นยวถึงมอเจนโชน พาลูกน้อยลอยโชนำใจหาย
 ยาวังกว้างทุเรียนกินปลิ้นเม็ดคาย ครอบกายกำยำล่ำกว่าคน
 วานรบคแลตายกลูกกกเกาะ เทียวไต่เหาะตามกิ่งช่วงชิงผล
 บ้างจับหมักปักแมลงวันคันสกนซ์ แล่นกลลนหลยมองมันว่องไว
 คั่นลวายถึงชายลงร่วมกรรม เสี่ยงฟ้าพื้มฝูงเคาไว้ระโผล่ไล่
 แล้วส่งเสียงขีวขีวทั่วทั้งไป วังเวงใจ้องเกินทำเนินมา

๑ ๓๖ คำ ๑ ลิงโลก

๑๖ ชวนกันค้อมอ้อมตากาเหว่น้อย พยนิบร้อยบอกกันต่างหรรษา
 มีอชวควักดินพลางฆ่าย่องคลา กลิ้งโคลกัยอรานกลมก็
 แล้วสอคลกเข้าไว้ในลำกล้อง หลัวตามองแนใจเห็นไก่อที่
 ก็เข้าไปต้อนนกตกทันที ทั้งสองคร้บึงซ้ำด้วยชำนาญ

๑ ๔ คำ ๑ เชือกถึง

๑ ครั้นไก่อ้มากมายหลายสิบนก ต่างอ้อมอกปรีเปรมเกษมสันต์
 ถึงเถาว์วัลย์พันผูกกล้องแทนคาน พากไพล่เล่นทยานเหย้าครวโลย

๑ ๒ คำ ๑ เชือก

๑ มาถึง ยิงซึ่งฝั่งขาวลดทอนใหญ่
 ทั้งสองร่อนรนเป่นพันไป ก็ชวนกันลงในลำธาร

๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

๑ ละมุนห่วงนอก จับตะพทมพรวาวักตักวารี รกที่วชิณทรียอ้ายสนาน
 หนึ่งชุ่มแช่เย็นคำสำราญ น้ำเป่นเกลียวเชียวฉวนทาทนกายรับ

เห็นฝูงปลาเป็นพรวนทวนกระแสด สองเงาแถมมือจ้องเที่ยวมองจับ
 เหยียบคีลากลิ้งกลมลิ้นลิ้มพิบ ลงนอนทับก้นงอนหง่อหัวอริก
 โกงโค้งมองจ้องมือจะซ่อนใหม่ กลัวปลาตกใจไม่กระตีก
 พอใจที่ฉวยฉวยปลากลับพลิก คืบคืบคืบโยนไปไว้กลางทราย
 ปรือย่นย่นย่นย่นร่อนตามริมหาด ทั้งสองมาทหมายตะครุบเบ็ดคาย
 คอขยปรากรูปไม่ทันจะซ่อนกาย จับได้หลายตัวชักหักก้ามไว้
 จนพานอยอ่อนร้อนอีกลงนอนขวาง ที่ในกลางสายชลสิ้นหลังไหล
 แล้วชวนกันชำระสระเพื่อโคล เร่งมือเงาใสแสนสำราญบานกระมล

๑ ๓๐ คำ ๑ เพลงฉิ่ง

วัย เสร็จสนามเลียบธารเที่ยวแลหา ตามริมผ้าหาคีใหญ่ไต่ต้นสน
 เห็นม้วนพ่นรายชอยกล สองคนพากันชนหยดพิบ

๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

ลมพัดชายเขา
 ๑ เมื่อนั้น

ไม่ ใฝ่ใจคอห่นวงหนัก

ก็ควรชวนคนึงเพื่อนรัก

เก็บกิ่งสนหักมาเป็นทอง

ล่องเหล็กไฟในโกฟอกออกดัดต่อย

เหมือนหิ้งห้อยแว่ววิบจับชุดจ้อง

แล้วเข้าซุกซุกคึกคึกตามทำนอง

จุดพินทั้งสองช่วยกันซุก

เอานกหนูปปลาเข้ามาเผา

พลิกแล้วพลิกเล่าดูจนสุก

แล้วย่นกันกินเล่นเป็นกลียุค

สรวลสนุกเฮฮาประสาใจ

๑ ๖ คำ ๑ เส้นเหล็ก เหว

เส้นเหล็ก
 ๑ เลเลเอเลลา

เลเลเอเลลา

ชาในเขาชีวา

เลเลเอเลลา

โลดโผนโจนร้องแรก

โผล่แผ่ล้วยแอบไม้ล้วย

หัวขึ้นยิงฟันขาว

คันไ้มน้อยห้อยทุกกิ่ง

อยากนกๆอยากมัน

เสียวเสียวเมียงมาใกล้

เท่านั้นที่ไม่มีหมด

ลึงทองมอญ ๑ มาจะกล่าวขบไป

มีกำลังวังชาอ่องไว

หกดะเมนเอนหงายกายห้อยโหน

ลำสันส้มชายทั้งกายกร

เสียวแจ็กแจ็กเขี้ยวกรร

กลักรูจ็บๆอ้ายกรร

ขู่กรรเขี้ยวอ้ายกรร

เอมากจริงฝูงลิงกรร

กินด้วยกันหว่าอ้ายกรร

เอากุให้มึงอ้ายกรร

เราจะออกเพราะอ้ายกรร

ถึงเงาะคอดชมพลาเปนนุ่มใหญ่

ขึ้นต้นไม้แกลวกกล้าเหมือนวานร

โถมกระโจนร้ายไม้ไม้หยุกหย่อน

เหมือนภมรมุมนคว้างกลางมรคา

๑ & คำ ๑

หกลบท ๑ แต่เห็นลำห้วยสาวน้อย

เงาะทองยิบผู้ใหญ่เป็นบิดา

ให้ละห้อยสร้อยเคร่ากำสรรวญ

ทำไฉนจะไ้สัสมิรมย์รัก

บิทรมารคาก็ปรานี

อกเอียงจะคิศา่านประการใด

จะโจนน่าผาใหญ่ให้คายเสียว

คึกพลางทางเทวดาแสนทวี

ลูกนางชอยเงาะเสนหา

ร่วมครรรภากับไม้ไผ่วิไลยนัก

คร่ำครวญวิตกเพียงอกหัก

ทวยประจักษ์ว่าชเนาเขาขอไว้

ทำท่วงทิดเหมือนหนึ่งจะให้

แม่นมิไ้ไ้ไม่อยู่ไ้ไ้

ไม่มีเมื่อนั้นเลยจนเป็นผี

ถึงอีกก็จ้อใจไม่วายวัน

๑ ๘ คำ ๑ โอด

๑ ครั้นค่อยเสื่อมคลายวายเทวศ พอสรีเยศเรืองแรงแสงฉิน
จึงออกจากทมิฬบัลลังก์

ก็คืบไปในอริยวา

๑ ๒ คำ ๑ พิราบรอน ฤๅ กราวใน

๑ ถึงกลางไพรไฟค่อค่อยเบิกบาน บันฑยานขึ้นสู่ฟฤกษา
เล่นไม้ห้อยโชนโยนไปมา

ก็วกกำลังกายาว่องไว

๑ ๒ คำ ๑ เชือก

๑ มาดู
เห็นเงาเร้น้อยสองนายอยู่ชายไม้
จำได้ว่าไม่ใ้แก่กับคนึง
เห็นช่องซอชกกลเป็นพันธุ์

ถึงลำพูแถวธารลทานใหญ่

เข้าไปลอบมองจึงดู

กำลังกินเลี้ยงกันอยู่

ก็เห็นเข้าไปสู่สองรา

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
มาเคารพท่อนรับยัพา
แล้วจักนกลายมาเฝ้า
เชิญมิ่งกินเล่นก็เ็นไร
ตัวทึงสองเกษมสาค
จะขอเรียนวิชาให้กล้าค

สองเงาเร้นคี่เป็นนักรหนา

ไปนั่งร่วมพฤกษาทันใด

สุกแล้วก็เอามาส่งให้

พวกกหาใต้ ไ่ว่มาถมิ

ซึ่งมิ่งมาพบพานกทัน

เหมือนมิ่งเช่นเงาเมตตา

๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
ชื่นชมสุมถวิลจินคา
กขอบใจทมิฬให้อาหารนี้

คอดชมพลาฟุ้งทั้งสองว่า

จึงมีวาจากอบไป

ใจก็หาใครไม่เหมือนได้

วิทยาลัยอาคมโตโก

ว่าพลางทางแก้ตอกนุกออก
เบียดซ่อนเล็กเห็นยิลาลูกกำลัง
อันยิลานั้ทหายางอโปะ
เป็นยาพิศม์ โลหิตสยสำนไป
อันนกใหญ่ใช้กินไม่อยู่คอก
ถึงทาวัยตาโทะกูก็เคย

จะสอนให้สั้มกิดไม่ยักยัง
เอากระบอกลมนันนั้นมาตั้ง
แล้วกั้ยังแข็งแรงให้แจ้งใจ
แม่นเข้าโผละถูกเนื้อที่ตรงไหน
ไม่มีใครรอกพันสักคนเลย
กระบอกรวักให้มึงเหวบ
ถูกไม่เจยลั้มีผลกับชั่ว

๑ ๓๐ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

ตั้งใจพากเพียรเรียนตำรา
เข้าไขไม้ไถล ไถลที่นั้งพัก
ชมพลาสอนสั่งให้ทั้งคน

สองเงาะนั่งนั่งฟังว่า
หิยยิลาลองทั้งสองคน
ไม่ช้านักเข้าได้ ไม่ลงน
เล็งเข้าสั้สนจนช้านาญ

๑ ๔ คำ ๑ กระบองกัน เรวา

๑ เงาะคอลชมพลาจึงว่าไป
ใช้ยิลาเป็นเห็นพอกการ
มาไปกับกูกูเที่ยวหา
กูจะสอนเองไว้จะได้กู

เองว่องไวลลาคคือไม่คอกัน
แต่จะลลาคฤจะหาญยังมีรู้
สั้ตัวร่ายนานาที่ต่อสู้
เห็นกูใช้กำลังวังชา

๑ ๔ คำ ๑

๑ ฟังชวน

ลูกขึ้นเดินตามกันมา

สองเงาะสำรวจเวียงว่า
แลลลอกสอคหามฤควัย

๑ ๒ คำ ๑ เชื้อ

๐ ครั้นถึงสุ่มทุ่มพุ่มพฤษา แลหาสำคัญมั่นหมาย
เห็นตาไถ่โต้วลาย นอนซุ่มซุ่มหวายในทาวว
เงาะน้อยสองคนขนพอง แอบคันไม้มองในตาขาว
เห็นยวเลาะเตี๊ยะชมพลาเปรนาว งงนัสนั่นหนาวอยู่เต็มที

ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น ชมพลาห้ามว่าอย่าอึ่งมี
เองจงแอบซุ่มพุ่มไม้ใน กุมิให้เสือนำบิดา
ว่าพลางทางย่องเข้าไป แอบโคนไม้ใหญ่เบื้องหน้า
จับกล้องบรรจุกุมิลา แล้วหลีกตาเล็งเหมาะเข้าเผลาะไป

ฯ ๔ คำ ฯ เชิดฉิ่ง

๐ ใต้เชิง ไกล้า ชมพลาหาเคยกลัวไม่
มันแม่นแซนขาตาไว เจ้าเชื้อวชิงไชยชาญเอย

ฯ ๒ คำ ฯ

๐ มือคด่อง เจ้าไวว่องไม่เลือกหลาน
สอกลูกบิดาผลาญ สังหารยับยับพันเอย

ฯ ๒ คำ ฯ

๐ แม่นยำ ไม่พลาดพลำเมื่อยิงยัน
เล็งหลิวแลสำคัญ แม่นลั่นลูกถูกทุกคราเอย

ฯ ๒ คำ ฯ

๑ แฉ่งซ่ง
องอาจถึงอัยรา

รูปผายผั่งทั้งกายา
เมามั่นคว้างกลางไพรเอย

๑ ๒ คำ ๑

ว่า บิลาถอยลือปลิวมา
๑ ลี้งโลกโคกชันนัยักใจ
ล่องเท้าขยิตาจนหน้าฉีก
ทัชไพล่รวบลัมชมชาน
นัยักใจถึงชมพลา
วงรอบไม้ใหญ่ไล่ลัด

ต้องตาเลื้อยร้ายร้องขีบใหญ่
ฟากลัมไถลเหี้ยมคกราน
ชมพลาซ้ำอีกด้วยอาจหาญ
แล้วร้องขีบแผ่นทยานถึงลัมพัต
โถมตาเข้าไปตกกายกัต
เหวียนลวกเหวียนหันกันไปมา

๑ ๖ คำ ๑ แทงวิไสย

๑ เมื่อนั้น
เหวียนไม้ใหญ่จ้องมอตา
ไผ่ชันหลังพลันเกาะมันไว้
เลื้อยกระโคตโลกไปไถลพอ
พิศม์อีโปะแล่นไปในโลหิต
เจ็บเหลือทนจนร้องก้องฆ่าขวัญ

ชมพลาวิ่งไวใจกล้า
เห็นโคทำโคครคกระหวัดคอ
เลื้อยลัดเท่าโคไม่ย่นย่อ
กลอดหล่อหลังเท่าไรก็ไม่พลัด
หวัชวิกขึ้นไม้ใคร่ถนัด
ลี้งโลกหน้าสยัคลัมมรรโดย

๑ ๖ คำ ๑ โอค

๑ ครั้นเสร็จสังหารพยัคฆา
ถอนปรางควานพลันทันใจ
แล้วกวักเรียกสองเงาทั้งเงาเงิน

ชมพลาหาไว้ใจไม่
มิให้ยัคมีพิศม์
ให้รีบเดินเข้ามาอย่าเบือนนิก

ตาไ้ระนี้มันคายวายชีวิตร

กูไม่คิดหลอกหลอนอย่าร้อนใจ

๑ & คำ ๑

๐ ฟังว่า

สองยังกังขาหาเชื่อไม่

กอลพยักกวักข้าเวียกรว่าไร

ค้อยบ่องเข้าไ้ชาสันรวิ

เหยียบบไ้ไมกรอมกั่วงกราว

ร้องทวารโไปมิไ้ไซ่ชั่ว

เห็นเลือนอนนิงไม่ตึงตัว

ค้อยคล้ายกลว่บองเข้าไ้ปนโกลัซิก

จะไ้แน่แหย่คู้ควัยปลายกลัอง

มันนิงอยู่คู้ทำนองตายสนิท

นิงลงแลเล้งเฟ่งพินิจ

เหิมจิตรจับต้อลงเปิดตา

๑ ๒ คำ ๑ เกรหา

กรวรา ๐ อาเหืออาเหือเลืออ้ายกะโต

กลึงโคไ้ไ้เพราะชมพลา

หุยซาหุยถุยแยกเขี้ยว

คู้แต่เคียวคู้คู้อ้ายกรว

ข้าหาข้าหาตาถน

หน้าแยกบ่่นนิงไ้บร

ฉะฉิฉาทำตกาย

เลียบนิงหายคมฤทวา

ไ้ยไ้ยะไ้ยแยแ่แ่แตก

โจนไม่แตกเลียงไ้จ้

เพือนเอ้ยเพือนมาช่วยกู

ไ้ไ้ไ้ครู้ผู้แ่ลวักล้า

รูปก็แก่งแรงก็หนัก

ไ้หักถารักจนเป่นบ้า

ไ้หิ้วไ้หิ้วไ้เห่

ไ้สัสมคนอ้ายชมพลา

ร่าย ๐ เมื่อนั้น

ชมพลาเกษมสันต์ทรรษา

ชักบาเทะคมคู้ชีวา

คู้คู้เลียบพยัคฆาทันไ้

แล้วชวนสองเงาะเลาะลัดบ้า

ตรงมาริมขาวที่อาไ้ครย

อาบน้ำชำระเชื้อโรค

สำราญบานใจในวารี

๑ ๔ คำ ๑ ลงสระ

๐ ครั้นเสร็จธุณานสอันแล้ว ผ่องแผ้วปรีเปรมเกษมศรี
ชวนเจ้าน้อยนอนเล่นเย็นดี นึกทิวเทวศในวิญญา

๑ ๒ คำ ๑

พระยาโคก ไข้ลำห้วยรับอกของเรียบเอ๋ย โคนเลยจะได้สัมปราณา
๐ แต่จันเห็นไม้เว้นทุกซทุกเวลา มาติดตาเตือนใจให้จำนง
ทราบว่าเขามีคู่สืบท่ามหัก ยั้งรอรักใส่ใจในไศลหลง
เมื่อยามนอนถอนใจไม่หัลยลง จะปลดปลงเสียก็วยงามเพราะความรัก
จะคิดผ่อนผันฉันทิ จังจะให้เจ้าแจ้งจริงประจักษ์
แม่นได้ ไม่ไผ่เป็นสื่อชัก ท่วงทีคั่นกระไค้การ

๑ ๖ คำ ๑

๐ กิดพลางทางพุดกับไม้ไผ่ ชักไข้เรื่องราวกล่าวถึงบ้าน
แล้วถามถึงลำห้วยเขาวมาลย์ บัดนี้คิดอ่านประการใด
ว่าชเนาเขามาขอต่อพ่อแม่ จริงเช่นนั้นแน่ฤาไหน
แม่นกูรักพ้องต้องใจ นางจะรักข้างใครใคร่เชยชิต

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น ไม้ไผ่ตอบความไปตามจิตร
ชเนาเขาวคฤทธิฤทธิ พ่อกแก่กิดจะให้ขึ้น
แต่พี่ชานันนั้นเฉยอยู่ เห็นไม่สู้รักใคร่ไผ่ผัน
แต่ตัวของกูเองนั้น ไม่ซอญกันกับชเนาเขาวคฤ

แม่นอลำห้วยไคกยมิ่ง
เองเก่งนิกหว่าชาตรี

จะพึงใจกลิ่นที่
ทั้งเป็นครุณณกรรัก

๑ ๖ คำ ๑ เจริญ

๑ ฟังว่า
กอกไม้ไผ่กลมชมรักตร
ว่าพลางทางสั่งสองศรี
จะไปเก็บมาลึมิให้ซ้ำ

ชมพลาหัวเราะอยู่คึกคัก
แล้วว่าเก่งนิกเจียน้องยา
จงย่นสักหน่อยคอยท่า
แล้วลดาแลลอกสอศก

๑ ๔ คำ ๑ เชิดกลิ้ง

๑ เชิดจึง
เกินกรายร้ายเราะเสาะหา
อีกคอกซาปองงามคร
แล้วเอาเล็บเลื้อยที่ตักใหม่
หวังเป็นปัญฌายอกท่าทาง
เต็ดโยไก่อ่อนนั้นมาห่อ
ครั้นเสร็จสมถวิลยินดี

คอกจำปูนป้าไค้ทั้งดู
จะฝากไปให้รู้วาร์กนาง
เห็นไขว้ในซอกคอกไม้ข้าง
ว่าแม่นใครขัดขวางจะต่อคั
ว่าแม่พ่อไม่ให้ระพาหนี
กลับมายังที่ทั้งสองพลัน

๑ ๖ คำ ๑ เสมอ

๑ ว่าย
แล้วจึงส่งห่อให้ไม้ไผ่
ให้แก่ลำห้วยฝั่งนั้น

เองจงเอาไปขมิ้น
บอกทุกสิ่งอันให้แจ้งใจ

๑ ๒ คำ ๑

๑ ฟังว่า
ทวันเย็นแล้วข้าจะลาไป

ไม้ไผ่อาษาว่าคงไค้
ชวนคนนั่งครวโลบมิไค้ซ้ำ

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

ฉวยโยนตาบ ^{เมื่อ}นั้น

แลตามไม้ ไม้ไปลัษตา

ถ้อยคำมั่นสัญญา

แล้วหนนนีกอนาถหาวาใจ

ด้วยชนาเขากว้างข้างชาวยาน

ถึงลัษหัยรับสวากิสมวิญญา

ชมพลาเกษมสันต์ศรธา

ทริศรารำพึงคั้งใน

เห็นไม่เสียวจาไม้ ไม้

กลัวจะไม่สมถวิลจินคา

จะคิกอ่านช่วยกันนั้นนักหนา

ไหนจะกล้าชักผู้ใหญ่ให้ขึ้น

๑ ๖ คำ ๑

ตามกวาง ^{อนิจา} ใจว่าทัก

แม่นเขาได้ ไปก็อายครัน

จำจะไปในป่าเสาะหาที่

จะไปมาท่าทางมิดชิด

จะสู้เขาได้ ที่ไหนนั้น

ถึงจะมีวัยช้วนก็ไม่วิต

กลัวลัษลัให้สนิท

เมื่อสุดฤทธิแล้วจะลักพากันไป

๑ ๕ คำ ๑

วัย ^{ทริ}เสร์จรเห่เข้าไพรสนธ ^{แสง}หาตำยลที่อาไศรย

ทั่วทุกถ้ำธารที่ในไพร

จักที่พิภโวคงจินคา

๑ ๒ คำ ๑ ^{เห่}ก เพลงเร็ว เพลงฉิ่ง จินรว

วันรำพัน ^{ชื่น}ใจ

หอมกระดินกลิ่นไกลใจรวิ

โลกยนี้มือไรที่ไม่คู่

ดวงจันทร์นั้นยังมีอาทิตยป้อง

ทิวเราเหงามอยู่ในโพรงไม้

ที่เงาไม้รำบ่มลมพัดฉิว

ฤาใครลือลมแลลมาแอบมอง

ไ้เห็นอยู่ทั่ววันล้วนเป็นสอง

เดินพยพ้องขางคราวเมื่อเข้าเย็น

พระไพรมื่ออยู่ไม่รู้เห็น

ยลแต่ฝูงสัตว์หลายไม่วายวัน
 รมาคไม่อยากหนามฤยามัน
 น้อยถันนั้นสองเลื้อกเขือคน
 เจ้ากวางทองนั้นไม่ปองผลมะลัน
 ถึงเราเคี้ยวก็ไม้เปลี่ยวควงฤไทย

เป็นเพื่อนเล่นพอสบายคลายกังวล
 มายวนยี่วำรยักกันลี้ยสัน
 หมีหยคกันฉั่งรวงไม่ห้วงโย
 ลองเซ็งชันชมกันอยู่ห้วนไหว
 อยู่เ็นกลางสมนที่คุ่นเอย

๑ ๓๐ คำ ๑ เพลงฉิ่ง เชิด

ต้นเพลงฉิ่ง
 ๑ เมื่อนั้น
 แต่ไม้ไผ่มาแดงแจ๋กั๊กา
 นางนักรหวาคห้วนพรั้นใจ
 จะเลยลูกตามไปไม้กั

นางลำห้วยขาวยอกเส็นหา
 ว่าชมพลาปองจะใคร่เป็นไมตรี
 ครั้นจะไต่ค้อยไฉนก็ไช้ที่
 มารศรีมิไต่จ้านรธา

๑ ๔ คำ ๑

จำปาทองเทศ
 ๑ นั้งเห็นอแผ่นผาที่น่าถ้ำ
 ทวันฉายฉายน้ำอร่ามตา
 ที่น้ำอับลัษช่องมองเห็นพ่น
 พ่นน้ำฟูเป็นล่องต้งแมลงตาย
 ยามลมตกนกร้องซ้องแซ่เสียง
 ล้าควนดงส่งกลิ่นประทีนชู
 ประจงจับจะเข้ยามาลองเสียง
 แล้วบรรเลงลำนาคำคมใน

เท้าวรำนเอนอิงฟังพฤษยา
 ตกตามชอกคีลาช้ากระวาย
 ปลาน้อยน้อยลอยคินคุแหล่หลาย
 ตกเรี่ยรายเป็นภักษาน้ำเอนคุ
 เสนาะเพียงลำนน้ำเฉื่อยฉ่ำห
 นางโคมครฟั่งเพลงวังเวงใจ
 กักลำนเียงไพเราะศไสนาะใส
 เาะไม้ไผ่สคัยเสียงนั้งเอียงคอ

๑ ๘ คำ ๑

จินแด มัธดา

โฉนไม่ปรีชากล้าเพียงพอ

สกลาตาคณิณแล้ว

อันมณเฑียรสถลลาคทั้งอาของ

ช่างฉลากลเส้าหาอาหารหนอ

มาล่อปากขัณฑาที่ถาลง

ยังไม่แคล้วขอลาเจ้าช่างหลง

อย่างวอยงให้เหมือนสัตว์ขี้ดื้อ

๑ & คำ ๑

๑ ไม่ใส่ฟังคำที่รำซัษ

ช่อนเงื่อนงำอำไว้มิเพียบ

เมื่อวานนี้ในโพรงไปเห็น

ไค้ทั้งใจไว้ว่าจะมาชวน

ช่างเพราะจับใจสวาทิลลาคเฉลย

เสแสร้งเอ๋ยโดยอุบายย้ายสำนวน

ค้นไม้เป็นคอกขาวรวกยัสน

ข้าเห็นควรไปเก็บเล่นให้เย็นใจ

๑ & คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

จึงว่านะสิ่งไว้ให้ไป

อยู่แถวเคียวกับทมิขบผา

พรงันเข้าเจ้ามาไปเป็นเพื่อนทาง

นางลำหับเชอสนิทไม่คิกไหว

ขุคมันหัวใหญ่ที่ยังค้าง

คงจะสมปรารถนาทั้งสองอย่าง

ว่าแล้วนางเข้าในทับหับโยยาน

๑ & คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

สมจิตรคิดไว้เห็นไค้การ

ไม่ใส่ใจคอท้าวหาญ

กรัษณ์ลนลานวิ่งไป

๑ ๒ คำ ๑ เชือก

๑ ครันถึงจึ่งแจ้งแก่ชมพลา

พรงันพัวจะเข้าโพ

ขัณฑาจะมายอกถาลใหญ่

เจ้ามาคงไค้พบบุคกัน

๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อฉัน
จึงว่าข้าจะชวนคนนั้น
ก็จะไปชวนชุมพุมชอนเตา
ก็ชอบใจเองเป็นล้นพ้น

ชมพลาปริเยรมเกษมสันต์
ให้มันไปช่วยช่วยคุณ
ชวนนางเข้าไปให้ใกล้กัน
จะรักกันไปจนสิ้นชั่ว

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อฉัน
รับรองถ้อยคำแล้วอำลา

ไม่ใส่ใจใจเป็นนักหนา
กลับมากที่อยู่มิไค้

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

พม่าเห่ เมื่อฉัน
๑ ยินดีปรีดาเหลือประมาณ
มีศุภระตักษิตกลอนนอนในทับ
แสงประยงลงตามใบไม้พวน
ออกนอกทับกลับเห็นยังราตรี
เมื่อไรจะรุ่งแจ้งแสงสุริยง

ชมพลาเกล้าเกล้าอาหาญ
ตรึงการที่จะไปใกล้อรุณ
ไม่หลับจิตใจให้ว่าอุ่น
ขยับหมอนนวยบอเลาจะเข้าทง
ย่นฤกษ์กาลจิตรพิศวง
คลั่งหลงมิไค้หัลลกับไสยา

๑ ๖ คำ ๓

ดวงพระธาตุ
๑ กวงประยงลงอับลัษไศล
อุไทยส่องแสงทองรองเรืองตา
มานคไฟไรไข้นสนั่นก้อง
เรไรหม่อมแม่ลงหัวมีสำเนียง

อรุณไขขาวกระว้างกลางเวหา
มีกษาแตร้องจากวังเวียง
คุเหว้าร้องไฟเวระห์เสนาะเสียง
เสนาะเพียงขี้ขานบรรดานพิณ

๑ ๔ คำ ๑

๑. เห็นคนนั่งคอยอยู่น้ำทัย
 กัดอับรุมพุกกันต่างหรรษา
 แผลชวนเกินต้นคกิลทวนา
 ๗. ไปคอยรถฉายาตามนั้ไว้

สร้อยสนัดต ^๑ เมื่อนั้น นวลนางลำหับพิศมัย
ครันรุ่งรางแสงแสดอโชนทัย ทราชมไวยมต่งตัวไม่มัวมอม
สรวมมุกกล่ำกำไลสายสร้อย คั่นหูพวงห้อยคอกไม้หอม
หัวไม้ไผ่บรรจงเปนนางค้อม ล้วนลายข้อมเห็นประดัยรับมวย

๑. ว่าย แล้วจับของคล้องไหลไว้เบื้องหลัง ไม่มรรจงเข้าที่คอคดช่วย
 ๒. ชวนไม้ไผ่ลิลาคนากนวย รันรวยเข้าในตงพวงพี

๑ ครันถึงซึ่งที่มีบุบผา ดวงศทาปริเปรมเกษมศรี
กริณเลียบเก็บพวงสุมาลี นารีขมิพเพลงวังเวงใจ

๑๑. ลมิ่งทอง บยามเข้า
๑๒. สิบยกป่ามาคดมชมคอกไม้
๑๓. อูระเราขึ้นแซมแจ่มใส
๑๔. ข้าชอุยโหมลัที่เบิกบาน

ส่วนอารีมิให้เรามาแก้
 สายหุคคกย้อยห้อยพวงยาน
 มลิวันพันกษพฤชาคาค
 วรรคณ^๕ขึ้นเป็นกองอย่าหลงเลย
 โนน^๔แน้อย^๔สารภี^๕ไม่มีใบ
 แมลง^๕ลอม^๕ตอม^๕ว่อน^๕เสียง^๕หวู่^๕

เผยเผยอกลิบประทีนกลิ่นหอมหวาน
กลิ่นทราบนานาสาธกนำเขย
เหมือนผ้าลาคขาวล่อคนอนอิงเอย
กำลังเผยกลีบเกสรสลอนช
เหมือนต้นไม้ทองคงอยู่ทั้งค
ไม่มีผู้ช่วยสอนน้อยใจเอย

๗ ๘ คำ ๗

๑
แกมกณฺยํชาง มาลี
สเสวธอนนวยอญวิไล
กินอะรุเกศที่ไทรเศเสอเอัย
น้องจะไต่ไปเกิดไปกินตาม

ดอกกังถยานเย็นเห็นๆไม่
งามกระไรหนอผลเสื่อข้างเหลื่องาม
อย่าบิกละยตอบค้อทักขิถาม
ให้ขรร่วมเหมือนผลเสื่อเหลื่องาม

၁ နှစ် ၁၀၀

๑ ร้าย ไม้ไผ่พังคังหนึ่งจะขึ้นหลัก
 ชมพลาเนอยไม้ชมน้อยพลอยงวงวย
 ขยนิยงพังเพราะเสนาะลำ ได้
 สมรูปทรงนงนุชสักลำอาจ
 กระทบมือของเขมึงตาไม่พริบ
 ๒ เติ่กคินึ่งนึ่งชมน้อยพลอยหลักตา

กล้วย ตกใจวิ่งวาบจิตรคึกเขินชวย
 ชวย จะใคร่ชวยซาบไปให้ไกลนุ่ง
 เสร็จงเห็นอนน้ำเพ็ชรรัตนจรัดกระจำพ
 ไม่ควรขวางขามขี้จัมวิญญา
 บ ทั้งลอยลิ้มอยู่ในกลางหว่างเวหา
 ทั้งสองราตกลงไปไม่ไหวคึง

๗ ๒ คำ ๗

สร้อยสน นางลำห้วยจับเท้าคกงูขยุยผา
ไม้ไผ่ต๋อยต๋อยหล่นลงมดกจริง

ก. เทียบชอกซอนเสาะหาประสาธน์
ช่วยโน้มน้ำถึงข้อใหญ่ให้ไกลน้าง

แสนสำราญยานกระมลจนหลงไหล เห็นวถึงไม้ไม่คึกจิตรขนาง
จับต้องง^งที่ตรงกลาง ทั้งหัวทางกระหวัดรักแขนพัน

๑ & คำ ๑

๑๐ นางตกใจร้องกรีดหัวคดฉว หมายถึงชีวม้วยอาสัญ
ล้มลงยังพันแผ่นกินพลัน ไม้ไผ่ฉนั้นฉนั้นร้องก้องพงไพร
ชมพลาวิ่งถลาเข้ามาถึง เขามือคึงงกระชากลากออกไป
คว้างลงแล้วทบทวยท่อนไม้ ป็นไปกับที่มีไค่นาน
เหลียวเห็นลำห้วยหลยตานึง นึกว่าตายจริงแสนสงสาร
เข้าซอ้นนางวางคักกลีตลาน สรรวมกอดเขาวมาลย์เข้าโคกา

๑ ๖ คำ ๑ โอด

๑๐ ครันพิณพิศศุทวักาย ไม่มีรอยระคายกัหรรษา
รู้ว่านางไม่มีวัยชีวา กัลยาณมัยกับยตกใจ
จึงสั่งให้คนงไปหาน้ำ ที่ในลำธารนั้นมาไค้
ประพรมลูยทั่วตัวทรมไวบ ไม้ไผ่โยกยักพิทวิ

๑ & คำ ๑

๑๐ เมื่อนั้น นางลำห้วยยอคมีงมารศรี
ต้องนำฉฉฉฉฉฉฉ
เห็นชมพลามาฉฉฉฉฉฉ
เลื่อนจากคักพลันมีทันท้า กัณคหน้าไม่เหลือบแลไป

๑ & คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

จึงเล่าโลมตามทราบบอย
 บัดนี้มีอาการเป็นไฉน
 แม้นเจ้ามอคม้วยขวัญ

ชมพลายยิ่งคึกพิศมัย

เป็นไฉนจึงสิ้นสมประที

ฤกษ์อวยคล้ายใจมารศรี

อันตัวพินจะตายตาม

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

ข้าไม่ทันรู้ตัวม้วยเหมือนนคราม
 ซึ่งเมตตามาช่วยชีวิตไว้
 จะคิดคุณทุกเวลารাত্রี
 แต่ขอทวาทะตายตาม
 ไม่มีข้อควรเป็นเห็นเกินการ

นางลำหับบนบอบตอบคำถ่ม

ก็สิ้นความรู้ลึกสมประที

มิให้มอคม้วยเป็นผี

ทราบสิ้นขวัญวายปราณ

ขอห้ามอย่าให้มากกล่าวขาน

ขอประทานโทษที่ทักซึกไว้

๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

จึงว่ามีไฉนแก่ลึงแสร้งใส่ไคล
 อันความรักก็ประจักษ์แก่ใจเจ้า
 ชล้าใจเพราะได้เห็นเหตุขบขันกาล
 ชรอยฤกษ์นางไม้ ไพรพฤกษา
 ไม่ทำร้ายหมายพิฆาตมาดล้าเคียด
 เพราะณพิงกลล้าว่าเต็มปาก
 เจ้าเงาะใคร่กรรมคุณอย่าจิตรทาง

ชมพลายมัมแย้มแจ่มใส

ไม่ใ้รู้เห็นเป็นพยาน

แต่ทรงเบาว่าไม่เมตตาคึงว่าขาน

ให้เจ้าพานพบเคราะห์เคาะเป็น

แปลงเป็นงูมามีให้เห็น

จะชี้เช่นพอให้รู้ว่าค่านาง

จะขอฝากกันน้องอย่าหมองหมาง

พี่ขอวางชีพอไว้ในถักยา

๑ ๘ คำ ๑

ว้าย เมื่อนั้น
 ๐ แข็งใจในที่มื่ออัชฌา
 คอปีเคินกรายทรวจคผู้คน
 เล่นลิลลอล้อหากันไปพลาง

ไม้ไผ่ไวย่องคล่องนั๊กหนา
 ชวนคนง้อออกมาที่ต้นทาง
 จะเคินกันเลาะลักมาซัดขวาง
 วึ่งวางหลยมองว่องไว

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
 สนิทคำชมพลาประหม่าใจ
 แต่เสแสร้งแกล้งกล่าววาจา
 แม้นเทวาคู่ควรแอบอิง
 จนปียากให้ไต่ขึ้นคางาน
 เปนหนูใจไม่รู้ที่จะปรองคอง

นวลนางลำหับพิศมัย
 ถ้วยตรีตรึงนิกในให้เต็มจริง
 ช่างว่าฉันไต่ ไม่นึกกริ่ง
 ไยจึงนิ่งให้ชเเนาเขาขอร้อง
 พึงชมชานมานำทำให้ห่มอง
 อย่าไต่ช้องเคื่องชัตถ์ขยา

๑ ๖ คำ ๑

โธโธ แสนฉลาค
 ๐ ระบุว่าไปไยเล่าถึงเทว
 แต่ความรักนั้นประจักษ์ในดวงจิตร
 จะยากเย็นเป็นตาบร้ายฤกั
 แม้นส่ขอพ่อแม่ไม่ยอมให้
 จงคอบรักสักนึคอย่ามีคความ

ช่างคัตข้ากชอกซอนก่อนว่า
 เมื่อไม่เห็นแก่ตาปรากภูมิ
 นิมสนิทจงเชื่อน้ำใจ
 ไม่ทอดทิ้งมารศรีจะคิตตาม
 จะลักไปเคินบ่พาหนานาม
 ไม่ลวนลามให้น้องไต่ห่มองมัว

๑ ๖ คำ ๑

ว้าย จนจิตร
 ๐ ฝ่ายชเนาเขาก็ไม่ได้ ไกลตัว

ข้าไม่เคยคิดจะมีผิว
 จะกัษัตินใดก็ไม่รู้

ถึงตัวเจ้าเล่าก็ไม่ได้ นักรัก
 นี้เจ้ากรรมนำให้มาพบ
 คิดถึงบุญคุณมีช่วยชีวิต
 เป็นสัจจากว่าชีวิตจะวอดวาย

ไม่ไผ่ชกนำเคลือบก็เลยอยู่
 เจ้าจึงเข้ามาว่าให้น่าอาย
 จะจงจิตรรักเจ้าไม่ทางหาย
 ข้ายบรรยายตอบเสร็จจงเมตตา

๑ ๒ คำ ๑

ลัทธิเพลง ๑
 ๑ ๒ คำ ๑
 ๑ ๒ คำ ๑
 ๑ ๒ คำ ๑
 ๑ ๒ คำ ๑

ชมพลาเห็นสมปราถนา
 ให้กลยาสรวมไว้ไฉน
 ๑ ๒ คำ ๑
 ๑ ๒ คำ ๑
 ๑ ๒ คำ ๑

๑ ๔ คำ ๑

๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑

๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑

๑ ๔ คำ ๑

๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑

๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑
 ๑ ๔ คำ ๑

ไผ่เกี่ยวพาราย^{๕๕}ที่จะรัก

แต่ลูกหลานคลุกคลี^{๕๕}ไม่ชอบกล

๑ ๖ คำ ๑

วัย^๖ นึกกันว่าจะไปพบปะ^๖กฤษณา
ครัน^๖รุ่งแจ้งแสงศรีสุริยน

ที่ไรมันกลางป่าพนาสน^๖ต์
ก็ชวนกันสองคนเดินเข้าไพร

๑ ๒ คำ ๑ เช็ด

เพลงกระบอก^๖ เกินมา

สองปริกา^๖ชันแฉ่มแฉ่มใส

เห็นชบา^๖ย้ายนระการใจ

เก็บให้นางชมคม^๖ทัก

พยมะม่วง^๖เข้าไคลจับไม้สอย

ถูกรังมค^๖ตะนอยมันต์ต่อยัก

มือลูบ^๖มกล่อยค่อยเลือก^๖กัก

เถาว์^๖ลัยมี^๖คพวงใหญ่^๖ส่ง^๖ให้น้อง

ท่านยาย^๖รับจับพวงมะม่วง^๖ห้าม

ลูก^๖งามงามกระหึ่ม^๖มีย^๖บ้อง

มค^๖ยังคิด^๖ต่อขยาย^๖ตะกาย^๖ร้อง

ดาวาง^๖ของ^๖ตกลใจ^๖ระไร^๖เลย

เข้า^๖ลูบ^๖มือ^๖ถือ^๖ไผ่^๖ปัก^๖ไป^๖ทั่ว

อ้าย^๖มค^๖ตัว^๖อุบาท^๖ว์^๖แท้^๖อุ^๖แม่^๖เชย

นางว่า^๖หมค^๖แล้ว^๖อย่า^๖คลำ^๖ทำ^๖เหมือน^๖เคย^๖ ต่าง^๖พิ^๖เปรย^๖ปรา^๖ไส^๖ย^๖กัน^๖ไป^๖มา

๑ ๘ คำ ๑

วัย^๖ เมื่อนั้น

สองเงา^๖ระไม่^๖หย^๖ค^๖หย^๖อ่อน^๖เล่น^๖ซ่อน^๖หา

คน^๖นั่ง^๖ซุ่ม^๖ซุ่ม^๖เงา^๖เถา^๖ลัก^๖ตา

ไม้^๖ไผ่^๖ตา^๖แล^๖ล^๖อก^๖เที^๖ย^๖ส^๖อ^๖ค^๖ม^๖อง

แว่ว^๖เสียง^๖ตาก^๖กับ^๖ยาย^๖หมา^๖ย^๖ว่า^๖หมี

พื^๖ม^๖พำ^๖อยู่^๖ตรง^๖นั้น^๖ค^๖อย^๖ย^๖่าง^๖ย^๖่อง

ใจ^๖ท^๖ก^๖ท^๖ก^๖น^๖ก^๖ก^๖ล^๖ว^๖น^๖ห^๖ว^๖พ^๖อง

น^๖ิ่ง^๖ย^๖อง^๖ย^๖อง^๖ภา^๖ว^๖นา^๖ว^๖า^๖อ^๖ก^๖เล^๖ื่อน

๑ ๔ คำ ๑

๖ เมื่อนั้น

ดาวาง^๖ของ^๖ชัน^๖ใจ^๖ใคร^๖จะ^๖เหมือน

ชวน^๖ยาย^๖ถึง^๖เที^๖ย^๖ว^๖ป่า^๖พา^๖เช^๖อน

ย^๖ม^๖เย^๖น^๖ห^๖ย^๖อ^๖ก^๖เ^๖้า^๖เ^๖้า^๖ช

เที่ยวเสาะหาสุมทุมที่พุ่มชิต
จะได้เริ่มปลูกษาพาที่

ร่วมมิตยังแสงสรียศรี
กระจุกระจุจวนตามสยาย

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
พอเหลือบไปเห็นหน้าตากับยาย
พอคล้อยไปให้หลังบังกอไผ่
ไปพยอ้ายคนึงยังโก้งโค้ง
ไม่ไผ่ปีกปากกระชากรอด
เล่าเรื่องราวข่าวชนให้เพื่อนฟัง

ไม่ไผ่ตกใจยังไม่หาย
กลั้นหัวเกือบตายจนตัวโงง
ก็ใจทึ่งโลกโคกโคียง
ถูกตัวต้องร้องโยงเสียงโถ่งดัง
จึ่งนิงหยคอบ่าเพริกระเสีกระสัง
แล้วตามหลังสกรอชไปคอยมอง

๑ ๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
ยีนคี่มีใจปรองคอง
หักใบกล้วยขามายูนั่ง
ทาวางซองเอกเขนกนึ่งไฟโร

เจ้าชู้ผู้ใหญ่ทั้งสอง
ช่างย่องเข้าไปในซุ้มไทร
กลิ้งซอนไม้ตั้งต่างหมอนใหญ่
โอภาปราไสยเป็นไมตรี

๑ ๔ คำ ๑

ชาติริ บุญชัก
๐ ช้านานประมาณสักสิบสี่ปี
ให้ยังเกิดกำหนดปีประทศหวัง
เจ้ามื่ออยู่ครองจึงต้องรอ
อันนางไม่ใจเย็นเห็นฤาไม่
ถึงเวรร้างค้างรักแรมอยู่ซ้ำ

เจ้าจางแจ้งประจักษ์น้ำใจ
พี่ไต่ยลมารศรีที่ยะลอ
เจียนจะคลั่งนอนเหงาเฝ้าจอแจ
ไต่ยนต่อตันกอนันแต่นั้นมา
นิงเสียไต่ถึงสิบสี่พระวษา
ไม่สึกสิ้นเสนหายิ่งเพิ่มพล

พี่จะขอร่วมจิตรพิศวาส

จนชั่ววาทม์วอควายทำลายสูญ

ช่วยกันเลี้ยงลูกเต้าเผ่าประยูร

อนุลูกกันแลกกันจนวันตาย

๑ ๘ คำ ฯ

ภ้ย, เมื่อนั้น

นางถึงเงาะฟังคำรำชยาย

กักริทรวัยวัยทุกข์ทลาย

ชำเลื่องช่ายตาตอบให้ซอบที่

๑ ๒ คำ ฯ

๑ ปากหวาน

ขคร้านเคืองหจจ

แต่เห็นสวดยมาไค้สียลึบ

ถึงบ้านนมหนักกลายหายงาม

จนแก่เฒ่างอนพันหัก

ยังจะมาผูกรักให้รู้ม่วน

เจ้าจะรักไปถึงไหนให้ครั้นคร้าม

พวกเท็กเท็กมันจะหยามให้ไค้อาย

จนนางไม่กัไม่อยากไค้ลีนบน

เพราะท่านไม่เชื่อคนจะถวาย

ข้าต้องไม่เชื่ออย่างอย่าซังตาย

ทำแยบคายคัณควักยักหน้าตา

๑ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

สองเงาะแหวกมองช่องพญา

เฝ้าคนองลองเฮาลูกไม้ป่า

พอเห็นท่าสยเหมาะปะเปาะไป

๑ ๒ คำ ฯ

โหมนออก

ปากจัก

๑

เฝ้าสยลึบไค้ไปถึงไหน

ร่าย

อะไรทณีนอนออลูกไม้

เห็นจะเป็นพระไท่ทอนแกล้งเข้า

โลมนอก

เจ้าประมาทน้ำหน้าว่านางไม้
ไม้เชื่อ^๕พินอะไรก็เลิ^๕เข้า
สู้^๕แส^๕ร้าง^๕ปา^๕ลูก^๕ไม้^๕มา^๕ให้^๕เรา

ร่าย

อะเขา^๕ลง^๕มา^๕อีก^๕ๆ^๕อย่าง^๕ไร

โลมนอก

จง^๕เก็บ^๕ไว้^๕เป็น^๕พยาน^๕การ^๕สำคัญ^๕
ไ^๕ด้^๕เทว^๕ญ^๕เป็น^๕สัก^๕ขี^๕ม^๕ที่^๕ไหน^๕
ซึ่ง^๕ว่า^๕พิน^๕หัก^๕จะ^๕เลิ^๕ย^๕ไป

ร่าย

มา^๕อีก^๕หลาย^๕ใบ^๕เจี^๕ย^๕ว^๕คร^๕ว^๕ว^๕น^๕
ล^๕อง^๕ซิม^๕ลิม^๕ค^๕ห^๕ว^๕น^๕อยู่^๕แะ^๕

โลมนอก

ไ^๕จะ^๕แะ^๕ค^๕่อน^๕ว่า^๕มา^๕ว^๕ศ^๕ี^๕
กล^๕ับ^๕หน้า^๕ตา^๕จ^๕ม^๕ล^๕ิม^๕จ^๕ม^๕จ^๕ม^๕ค^๕
เม^๕ื่อ^๕ก^๕่อน^๕มี^๕เห^๕ย^๕น^๕ง^๕อก^๕อก^๕ไ^๕ย^๕ง^๕าม^๕
น^๕้อย^๕ถ^๕าน^๕้อง^๕ค^๕้อง^๕ท^๕ัว^๕เ^๕้า^๕ส^๕ก^๕ุง^๕
อะ^๕บ^๕ง^๕มา^๕บ^๕ง^๕บ^๕ง^๕ค^๕ง^๕ส^๕อง^๕ส^๕าม^๕
น^๕ี^๕เท^๕ว^๕กา^๕เ^๕็น^๕ว^๕า^๕เร^๕า^๕ค^๕ะ^๕กล^๕า^๕ม

ร่าย

เล^๕ย^๕ห^๕ย^๕า^๕บ^๕ห^๕ย^๕า^๕ม^๕แ^๕ก^๕ล^๕ัง^๕ป^๕า^๕มา^๕ร^๕้า^๕ไป

โลมนอก

อัน^๕บุ^๕ร^๕ษ^๕ส^๕ัต^๕ร^๕น^๕ี^๕เ^๕ห^๕ม^๕ือ^๕น^๕ม^๕ค^๕
มัน^๕เ^๕ล^๕ือ^๕อ^๕อก^๕จะ^๕ไ^๕ม่^๕ซิม^๕ลิม^๕ค^๕ห^๕ว^๕น^๕ไ^๕ด้^๕
จ^๕ง^๕โ^๕น^๕อ^๕่อน^๕ผ^๕่อน^๕ห^๕า^๕มี^๕อา^๕ไ^๕ย

ร่าย

อะ^๕ป^๕า^๕ไ^๕ห^๕ญ^๕เ^๕ย^๕แ^๕ล^๕้ว^๕พ^๕อ^๕ละ^๕ข^๕อ^๕ร^๕ย^๕

โลมนอก

ว^๕า^๕พ^๕ล^๕ง^๕ท^๕าง^๕ค^๕ระ^๕บ^๕อ^๕ม^๕โล^๕ม^๕เ^๕้า

ร้าย

เอะเธายังปามาย้าย

หัวนอนซาร์มาย้าย

อยู่ไม่ได้จะต้องกลับทียบเสียที่

ว่าพลางต่างลกซันเกกั้ง

ให้หลังกัถวริงออกวิ่งจี

งได้ไปรคยกโทษเลิกควรวน

ไม่มาทำย้ายจนวันตาย

๑ ๑๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

พรันตวิกลวิเจอะตากับขยุบ

ชมพลุลำหับสัคยเสียง

นึกว่าพ่อมาจับวิ่งกลับวก

คนึงกับไม้ไผ่ก็ใจหาย

วิ่งตกายเข้าไประก

เข้ายืนเมียงไม้ซ่อนแล้วซ้นอก

สัถ้านสทกแล่นแยกแตกกันไป

๑ ๔ คำ ๑ เช็ด

๐ นางลำหับกลับเข้ามาทางบ้าน พอได้พบพานกับไม้ไผ่

ชวนกันคั่นป่าคลาไคล

รีบเข้าในทึบหับห้องนอน

๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

ฝั่งต้น

๐ เอนอิงพิงหมอนนอนอนอน นึกหัวนทวากเสียวทรวงสัถอันถอน

โอ้อีกเราคราวเคราะห์เคราะห์เรว เกือบม้วยมรณแล้วมีหนำซ้ำมลทิน

เกิดเป็นหญิงจริงสำหรับวัยขลุ่ย สุกจะรักแก่กายให้หายกลืน

แม่นได้กับชมพลากราคิน เขารู้สินว่าคัครองของเขนา

ได้คู่เก่าเล่าร้ายนำอายเหลือ เขาถูกใจจับต้องเหมือนของเขา

ยังเอาสัจย์รับซ้ำกรรมของเรา
กรรมเอ๋ยกรรมล้าหับอัปราคา
จะละร้างว่างกันวลไว้นั้นใด

จะรู้เอาหน้าแฉ่งไว้นั้นไฉน
ช่างแสนยากวางจิตคิดไฉน
จึงจะได้ความสบายหายรำคาญ

๑ ๘ คำ ๑

ฝั่งคู่ คิกไปใจหนึ่งกันนักขัน
ฤอาภรณ์ริแดงแกล้งบันทาล
ไม่เคยนี้รักใคร่ใจยังเฉย
จะชวตสอศคัมพหัทธรา
ค้อยเทของลองเลือกขบผาหอม
รศคนซ์ปั่นกลืนสารภี
ให้เห็นมือคนหักประจักษ์จับ
ไปเสียบซ่อนเสียบให้ ไกลไค้แลเลื่อน

เป็นไฉนงูพันแล้วไม่ผลาญ
จะให้พานพยส่คู่ชมพู
จะจำเคยเลี้ยกระมังซึ่งนักหนา
เลี้ยตายหน้าจะสิ้นสโรรมาล
ดังปร่งย้อมสรรพสิ้นทั้งกลืนลิ
ข้อใหญ่ในแลนนักหนาเข้ามาเตือน
สูกจะซบักันใจใครจะเหมือน
นางพินเพื่อน่วงเหงาเศร้าอรุรา

๑ ๘ คำ ๑

หมื่น เมื่อนั้น
แต่ขอสู่ลูกสาวทองยิมมา
ให้นักขันชมสมหวัง
คิกจะทำการใหญ่ไม่เบา

ขอยานเงาะผู้ใหญ่ใจกล้า
จะให้ไปนภรวานาขเนา
จะไค้ปลุกฝั่งลูกเต้า
ให้เขาเลื่องชื่อฤาชา

๑ ๔ คำ ๑

วัย
๑ ทริพลางทางเรือกลูกชาย
ทั้งปองสองปองสุกเข้ามา

คือนายร่ำแก้วแก้วกล้า
ปฤกษาหารอการ

ให้ไปบอกเฒ่าญาญผู้เป็นใหญ่
 ทั้งคนที่แลกหากันมานาน
 คือพ่อสินธุ์แลพ่อเวก
 อีกพ่อสมุนยักษ์ผู้ใหญ่ก็
 พ่อแก้วพ่อแสงแม่น้แจ้งการ
 ส่วนพวกเราเท่าไรอย่าได้พัก
 ให้คิดเตยคัทหวายไปแลกของ
 แล้วจิกที่แต่งงานการมงคล

อยู่ในพวกเงาะทั้งหมู่บ้าน
 ล้วนท่านผู้เมตตาปรานี
 ตัวเอยมั่งคั่งคังเศรษฐี
 อีกพ่ออ่อนอารีมีใจรัก
 คงจะช่วยคิดอ่านไม่หาญหัก
 บอกแจ้งให้ประจักษ์กันทุกคน
 ตามต้องการอย่าให้ชักสน
 ที่ลานต้นตะเคียนกว้างอย่างโบราณ

ฯ ๑๐ คำ ๑

(๑๖ ตรีพลางทางเรียกลูกชาย คือนายจำแก้วแก้วล้า)
 (ทั้งปองสองปองสุกเข้ามา ปฤกษาหารือการ)

ฯ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น สองบุตรฟังบิดาว่าขาน
 ขึ้นก็ปริศนาพันประมาณ ออกมาจัดการทุกสิ่งอัน

ฯ ๒ คำ ๑ เสมอ

๑ พวกหนึ่งนั้นเข้าไปในป่า คัทหวายตะค้าเป็นจาลหวน
 คัทเตยมามักผูกพัน พากันไปแลกของนานา
 พวกหนึ่งนั้นไปเที่ยวบ่าวร้อง พวกพ้องให้รู้ทั่วหน้า
 กำหนดคนทวนสัญญา ให้มากินเลี้ยงในวันงาน

ความในวงเลี่ยนนั้นเป็นขบถคร ถ้าจะเล่นลครให้เอาตามในวง
 เลี่ยนนั้น

พวกครัวเตรียมวัวแลควายไว้
ทำมัจฉมังสาสุรายน

ได้ฤกษ์เมื่อโคจรสังหาร
พร้อมทุกประการมีทันเช้า

๑ ๖ คำ ๑ เเงา

(๑) เมื่อนั้น
(ยื่นคี่ปริกาพันประมาณ

สองบุตรพึงบิการว่าขาน)
ออกมาจัดการมิได้ช้า)

๑ ๒ คำ ๑

๑ อันที่วิวาหมงคล
โคนเคียบแปกอ้อมมहिมา
ช่วยกันทยุปรายรายวัน
แต่งไม้ร้อยขอบเขตรแนบเนียน
ย้ายปลูกแคร่แม่พ่อแลขัวสาว
ช่วยกันมากมายหลายสิบคน

จัดไว้ไต่ต้นตะเคียนป่า
ร่วมรูกขลายาเป็นลานเคียน
โรยทรายรายพันให้แลเลี่ยน
ปักทางอ้อมเวียนไม้วงวน
เกรียวกราวชนรัยสับสน
ยักคลกก็เสร็จกิจจินดา

๑ ๖ คำ ๑

(๑) เมื่อนั้น
ไปหาพ่อเล่าแดงแจ้กั๊ก

สองเงาะซึ่งเปนหัวหน้า
การนั้นข้าจัดพร้อมพริก

๑ ๒ คำ ๑

(๑) อันที่วิวาหมงคล
(กระบือเผือกผลไม้นานา
(ส่งข่าวเล่าขอกทั่วถึง
(ครั้นสำเร็จเสร็จสรรพมีทันนาน

จัดไว้ไต่ต้นตะเคียนป่า)
ทั้งสุราเมโรยไชยยาน)
เตรียมกันอ้ออิงทั้งหมู่บ้าน)
ไปแจ้งการบิการว่าพร้อมพริก)

๑. เมื่อนั้น
ยินดีปรีดาเป็นพັນนัก

ขอปานฟังแกล้งแจ้งประจักษ์
ออกจากที่พักไปจักพล

๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

๑. ให้อ้ายเป็ดค่านั้นออกนำ
ยังพวกสหายอีกหกคน
เพื่อนอีกสี่คนนั้นให้ถือ
เคียวก็ยงสองข้างเข้ายาวไซ้
ลั่นคาคมนั้นถือกลิ้ง
ขึ้นคอยเวลาฤกษ์ยาม

เห็นขีพรำมื่อถือกิ่งสน
ถือข่าเคาะร่วนเวียนไป
หอกสำหรับมื่อยาวใหญ่
นอกนั้นให้คอยเคียวตาม
พวกพ้องห้อมแต่แลหลาม
ในสนามนำทัชสัณสนกัน

๑ ๖ คำ ๑ เรรา

๑. ภายใต้มื่อนั้น
จึงสั่งลูกชายชื่อนั้น

ขอปานเร็วแรงแข่งขัน
ให้แต่งตัวคมสันตามทำนอง

๑ ๒ คำ ๑

๑. โทน อายนน้ำชำระสระล้าง
แล้วนั่งเลาะเตี้ยไยของ
ไว้โกฟ้อกกขเลาะคูเหมารเหมง
มาไลยซาปองขาวราวสักวา
คาคมนั้นให้นายอ้ายสี่
จับขอเลาเหลือองร่ำมงามบรรจง

ล้างล่องขลุ่ทักคตัง
สัดแดงแสงส่องเพียงขาดตา
เชิงนักเลงกลีบตกข้องปลงา
กระหวัดชายซ้ายขวาเวี่ยง
เป็นนาคีกระหนกวิหคหงษ์
อาของบุรยาตวรนาครวญ

๑ ๖ คำ ๑ ฤยฉาย

ดูดยาย ผัวห้อยปล้อยกระวาย
 ๑๐ นุ่งโมรีสีแดงฉลุฉาด
 ลมพัดสยด้องฟุ้งปลิว

๑๑ นวนาค ออกไล่ผายผางค
 วาแชนกรัดกรายซ้ายขวา
 หุ่นม้วนม้วนด้วยกันไม่ขันลู่

๑๒ ปลั่งใจ ช่างกรัดก้อร้อบมาไลย
 จำปนาจำปนาป่าสารภี
 กระตังกระตังห้อยทั้งพวงยาน

๑๓ ออกเดิน ทักทักทักทักนักเขม้น
 ไต่พิขในฝันมันไม่เหมือนจริง
 หน้ากรั่มกรั่มยั้มลไม

๑๔ แม่ศรีเอ๋ย
 พี่ไต่เคยเห็น
 แม่แกนิ้วหน้า
 งอนง้อออเลาะ

๑๕ แม่รวรระรินเอ๋ย
 เมื่อยามแค้นขัน
 ยักยั้มมันยังฟุ้ง
 นารักเต็มที

แต่ใจชายยังรวรว
 ขาวม้าเขี้ยวคาคเข้าไว้ออกคิว
 หึงญาจะไม่ลือคิกคิวพรว

๑๖ องอาจไม่มีใครคู่
 ทั้งปากทั้งตาเป็นเงาเจ้าชู้
 ลาหลีกหลือหลยละลาน
 หมายใจจะไปแต่งงาน
 ล้วนมาลึกลิ่นหอมหวาน
 ใครไล่ไล่ให้เบิกยานตระการใจ
 จะใคร่เห็นเจ้าทรมานไวย

๑๗ ใจเจ้าจะนิ่งอยู่ได้ไหน
 จะซ่อนเท่าไรมันไม่มีคเม้น
 แม่ศรีบานเย็น
 นิ่งกับแม่ชอยเงาะ
 น้ำตาลลงเผาะเผาะ
 เหลือละแม่ศรีเอ๋ย

๑๘ ซ่อนขั้มขวนขี้
 ว่านางน้องเจ้ายีนกั
 แม่รวรระรินเอ๋ย

๑ แม่มีมารยาตรเอย

งามพิศงามผาด

ไม่สู้เร็วไม่สู้ช้า

พิศพิศจรช้น

นั่งลงเฝ้ายืน

ดีกว่าคนอื่น

รักมารยาตรเอย

๑ แม่พูดเพราะเอย

น้ำเสียงช่างเสนาะ

ฟังแล้วร้องลำน้า

พิไม่วายหมายมาท

เหมือนหนึ่งใจพี่จะขาด

ยิ่งซ้ำพิศวาด

รักแม่เสียงเพราะเอย

๑ บิศาทำเนนเกินน้า

เพื่อนข่าวทั้งสองประคองประคัม

เจ้าข่าวเกินกลางหว่างสองเพื่อน

พวกพ้องตามพรเป็นหม่มม

ถักมาพันน้องรองลำทับ

อ้ายชวยที่อุมกับอ้ายคือง

ไม่คลากเคลอนช้อนชัยสลับยุ่ง

หมายมุ่งมายังที่ท่าวิวาศ

๑ คำ ๑ กราวนอก

กราว

๑ เงาน้อยเงาะใหญ่ไปคึกคึก อีกก็กลื่อนลั่นสนั่นป้า

๑ ต้นโลกลากเลือกเหลือกตา

จับจับขึงขึงประคองเสียง

กวักแกว่งขอเลาเป่าลูกลอย

คึกกลองประทุตึงตึงผลง

ค่างลิงยิงฟันหูช้นช

ตบชาเข่งแก้งกอย

คึงแผ่นคินจะเอียงทรุกค้อย

ถูกนกตกผลอยแย่งกันพรู

อึแะสั่งเสียงเพราะเสนาะหู

คุ่นอันออกอุ้งอยู่โพรง

รมาคเม่นหมุ่หมี่เทียวหนึ่เร้น เขียงผาบลแผ่นไหล่ผาไธยง
ควายเถื่อนถักกระทิงวืงตะโพง เสือโคร่งโคกผับไปลัษคา

๑ ๘ คำ ๑ เชือก

ร้อย ๑ ครันถึงจึงหยุกที่ลานใหญ่ ใต้ต้นตะเคียนพร้อมหน้า
คอบยพวกเจ้าสาวที่จะมา ต่างคนพุกจาประสาใจ

๑ ๒ คำ ๑ วิว เรรจา

ข้างประธานนาง เมื่อนั้น ทองยิบซึ้งเป็นเงาผู้ใหญ่
๑ ตั้งแต่รับผ้าคู่สืขไว้ ตรีไตรในกิจการวิวาห์
ครันใกล้กำหนดฤกษ์ยาม มีความยินดีเป็นนิกหนา
เรียกลูกชายพลันมีขันชา เข้ามาปฤกษาหารือ

๑ ๔ คำ ๑

ร้อย ๑ ให้จัดกระบวนควรควรโดย เชิญผู้รักใคร่นับถือ
แต่ห้อมล้อมไปให้เลื่องกา จะได้นิซอสืบไป

๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น เองแองฟั่งแเง้งแกลงไซ
จึงลาบิดาคลาไคล จัดกระบวนไว้ที่น่าทัก

๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

(ข้างประธานนาง เมื่อนั้น ทองยิบซึ้งเป็นเงาผู้ใหญ่)
๑ (ตั้งแต่รับผ้าคู่สืขไว้ ตรีไตรในกิจการวิวาห์)

(คุรุนี้โกธกำหนดฤกษ์ยาม มีความยินดีเป็นนักหนา)
 (ชวนลูกร่วมใจไคลคลา ออกมาจับนารีที่น่าทัก)

๑ ๔ คำ ๑ เสมอ

แปะเล่ซุน สาวน่านนั้นมือถือดอกไม้ ซ่อใหญ่งามก็สี่สลัย
 ๑ ว่าพื่อนร่อนรายเรียงวัย หันเวียนเปลี่ยนสลับกันหกนาง
 จักสิ้นนารีที่เป็นสาว ถือหางละลวยยาวคนละหาง
 เลือกเพื่อนสาวสองสวสวสำอาง ให้เดินเคียงข้างเจ้าสาวไป
 นางทองยิมทองยวงดวงหน้าแจ่ม แต่งแต้มงามมงคลไส
 ภาระบวหลังล้วนแต่กำดอกไม้ แจกให้คนละสองฟายมือ
 ห่มกลืนทั้งกระบวนแต่ล้วนหญิง เสี่ยงหนงหญิงพอกันสนั่นออ
 บ้างลองรำให้สิ้นทักหัดปรี เทอถือคอยท่าจะคลาไคล

๑ ๗ คำ ๑ เสมอ

(แปะเล่ซุน สาวน่านนั้นมือถือดอกไม้ ซ่อใหญ่งามก็สี่สลัย)
 (๑ ว่าพื่อนร่อนรายเรียงวัย หันเวียนเปลี่ยนสลับกันหกนาง)
 (๑ จักสิ้นนารีที่เป็นสาว ถือหางละลวยยาวคนละหาง)
 (๑ เลือกเพื่อนสาวสองสวสวสำอาง ให้เดินเคียงข้างเจ้าสาวไป)

๑ ๔ คำ ๑ เสมอ

ภาย เมื่อนั้น นวลนางลำหับพิศมัย
 ๑ ปีกประคองอยู่ที่ขั้วหลังใน จักใบกาบยังนั่งตะบอย
 สานสมุกใส่หมากฝากไปแลก ของแปลกแปลกน้อยใหญ่ที่ใช้สอย
 ชักดอกดวงเด่นเป็นลายลอย เส้นน้อยน้อยสนิทที่มีราคา

ทราบว่าบิดากำหนดการ
นั่งนั่งคั่งคับในอรุ

จะแต่งงานผู้คนซึ่งข้า
กัลยาร้อนรนเป็นพันคิด

๑ ๖ คำ ๑

(ร่าย ^๕เมื่อนั้น
(ปีกประคองอยู่ที่ท้ายหลังใน
(ทราบว่าบิดากำหนดการ
(นั่งนั่งคั่งคับในอรุ

นวนนางลำหับพิศมัย)
มิได้มีสุขสักเวลา)
จะแต่งงานผู้คนซึ่งข้า)
กัลยาร้อนรนเป็นพันคิด)

๑ ๔ คำ ๑

นางกรณ ^๕อนิจาครานี่ระอก
เห็นจะมีพันอายเพราะชายชิต
แม่นจะรอต่อเส้รการวิวาห์
สูกะรักษาตนพันรำคิ

มีรักที่จะคิดเบี่ยงบิต
จะเฝ้ารักชีวิตต่อไปไม่มี
เห็นท่าจะไม่ไ้ไ้มีวายเป็นผี
ตายเสียวันนี้จะพันโอย

๑ ๔ คำ ๑

พระธิดา ^๕คิดพลางนางแสนโคกสร้อย ชลเนตรหยาดย่อยลามไหล
ไ้ว่าอารักษัรชโข
ไ้หนึ่งทั้งเสี้ยนสังสาร
แล้วมีหน้าจำไ้มีวชีวา

สร้างไ้ให้ช้านั้นเกิดมา
ไ้บำรุงบริหารรักษา
ด้วยความทุกข์เวทนาอาไ้

๑ ๔ คำ ๑

ทเล้า ^๕สังสารชเนาเจ้าคนชื้อ
ไ้ชั่วช้าน่าชังอย่างไ้

หมายมั่นนั้นมือแล้วมิไ้
ข้าไม่คิดเคียดเกลียดกลัว

แต่จะให้ร่วมรักสมัคหมาย ก็เหลืออาบเหลือทนเป็นคนชั่ว
 ให้อสังสารชมพูลาหน้าจะมี ใดก็ต้องตัวนับว่าเหมือนสามิ

๑ ๔ คำ ๑

ปราสาททอง นึกไปก็ให้แค้นงาแลงเล่น พอให้เป็นมลทินสิ้นราษี
 ๑ จึงเพิกเฉยเลยสละละทิ้งนี้ เหลือที่จะหยั่งชั่งใจ
 สักเวชจิตรเอ๋ยจิตรเฝ้าคึกเห็น ว่าชมพูลาหาเป็นเช่นนั้นไม่
 น้่าจะแสนโคกคัลย์เพียงบรรลือ ไม่แนใจเหมือนชนกชนนี
 คงไม่ทนทุกข์ได้ ไปถึงไหน จะตายตามลูกไปเป็นผี
 ร่ำพลางนางแสนโคก เพียงว่าชั่วจะมรณา

๑ ๖ คำ ๑ โยค ๐

(ปราสาททอง ใ้อภิกรมารคาน่าสังสาร จะว่ากาญจน์ช่องหมองศรี)
 ๑ (ร่ำพลางนางแสนโคก เพียงว่าชั่วจะมรณา)

๑ ๒ คำ ๑ โยค

ร่ำ เมื่อนั้น ไม่ไผ่ร้อนใจเป็นนักหนา
 ๑ เห็นเขารุ่นทั้งบ้านการวิวาห์ ก็ไปบอกชมพูลาให้แจ้งใจ
 ชมพลาสั่งมาให้ยกนาง ว่าหาละวางให้เขาไม่
 ครั้นเห็นว่างคนก็เข้าไป นิ่งไกลล้ำหทัยโคก
 จึงแจ้งว่าชมพูลาให้มาบอก ว่าจะคึกยักยกพาหนี
 คอยอยู่ยังมีไต่ทวงที่ ถ้าแซงขัณฑ์คนจะสังกา

ซึ่งบิดาจะพาไปแต่งงาน
แล้วจะคิดผ่อนผันด้วยปัญญา

ให้ทำเป็นเบิกบานหรรษา
อย่าให้อารมณ์ร้อนใจ

๑ ๘ คำ ๑

(๑) เมื่อนั้น
(ครั้นเห็นว่างคนก็เข้ามา
(จึงแจ้งว่าชมพลให้มายอก
(ในการวิวาห์ครานี้

ไม่ใฝ่ร้อนใจเป็นนักหนา)
นั่งใกล้กลับาเห็นโคก
ว่าจะกียักยอกพาหนี)
อย่าทำท่วงทีให้กินใจ)

๑ ๔ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น
ฟังสิ้นยินดีเป็นพันไป
เช็ดน้ำตาพลางทางว่า
ครั้นนรอกตายหายแค้นค้ำ

นวลนางลำหับพิศมัย
คงได้ผ้าแดงสักร้อยพับ
มายอกเข้าชีวิตคงจะค้ำ
พูดกับไม้ไผ่ไปมา

๑ ๔ คำ ๑

(๑) เมื่อนั้น
(ฟังสิ้นยินดีเป็นพันไป

นวลนางลำหับพิศมัย)
คงได้ผ้าแดงสักร้อยตรา)

๑ ๒ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น
เห็นย้ายยังควรจวนเวลา
เร่งให้ไปแต่งตัวลำหับ
พวกพ้องพี่น้องมาพร้อมกัน

ตองยิบผู้ใหญ่ใจกล้า
จึงเรียกกรรยามาสั่งพลัน
ให้งามสรรพเหมือนอย่างนางสวรรค์
จะได้ไปให้ทันฤกษ์พา

๑ ๔ คำ ๑

รำโยใน ^๑เมื่อนั้น

เห็นแท่งตัวสอกล้องต้องตา

บิกรมารคาออกน่านน้ำ

เพื่อนสาวทั้งสองประคองเชิญ

เหล่ากระบวนสัตว์ที่คอยอยู่

ต่างพร้อมร่ำทำกระบวนปรวนแปร

ตองยิบยิบทีเป็นนักหนา

ประคองพาเข้ากระบวนชวนทำเนน

แล้วนางลำหับกังหยังเหิบ

ทีสเทินย่างเบื่องช้าเลื่องแล

ก็พริ้งพรวนกล่อมห้อมแท้

ขับร้องขร้องแซ่เก็นนาคนวย

๑ ๘ คำ ๑ เพลง

(รำโยใน ^๑เพื่อนสาวสัตว์ที่คอยอยู่

ก็พริ้งพรวนกล่อมห้อมหน้า)

(ขับร่ำทำวิธกิริยา

เก็นโคยมรคานาคนวน)

๑ ๒ คำ ๑ เพลง

เพลงช้า ยามชาย

สาวน้อยน้อยพลอยแต่งสว

กำคอกไม้เต็มฟายมือ

กลิ่นของใครหอมฟุ้งจร

ตกออกกลาตคาชกา

เจ้าของคอกไม้ว่าอย่าเน

มาลักทมชมคอกไม้

นางเงาะแก่จึงร้องไป

ขอเสียเถิดอย่าว่านวย

๑ โอ๊ะเฮเฮเห่เฮเฮ

พระพายพัคมารววยววย

จะไปช่วยการวิวาค

ข้างที่คีม้างถือแย่งยื้อไปมา

ขอคมเสียก่อนเถิดกล่อนจำ

น่าเสียทายนี่สุกใจ

ฉันไม่ละว่าใครใคร

จะว่าให้ไก่อ๊ยบาย

ว่าอย่าให้มันมากมาย

งามจะหายเหื่อโคลย้อยเอิบ ๗

เห่เฮเฮเห่เห่

๗

เพญ^๑เร^๑ ข้าหน้อยแม่นางก็อวยเออ อย่าทำไฉนอัยหน้าตาบ^๑ค^๑ยง
 ยัมเสียให้แฉ่งอย่าแสร้งมัน^๑ต^๑ง ข้าหน้อยแม่นางก็อวยเออ ๗๕
 ๑ ข้า^๑นิกแม่^๑ขึ้น^๑จิ^๑ตร^๑เอ^๑ย อย่าได้^๑จิ^๑ร^๑ต^๑ก^๑ระ^๑ต^๑ง^๑ก^๑ระ^๑ต^๑ง
 คอกไม้^๑ห^๑อม^๑กร^๑น^๑ค^๑ณ^๑า^๑จะ^๑ท^๑ง ข้า^๑นิกแม่^๑ขึ้น^๑จิ^๑ตร^๑เอ^๑ย ๗๖
 ๑ ข้า^๑อ^๑ค^๑แม่^๑นาง^๑อ^๑ค^๑เอ^๑ย ตาม^๑กัน^๑เป^๑น^๑ย^๑ค^๑ย^๑ก^๑ไ^๑หล^๑่^๑ฟ^๑อ^๑น^๑ร^๑า
 อย่าให้^๑ช^๑า^๑น^๑ก^๑จ^๑ัก^๑เส^๑ย^๑ล^๑ำ^๑นำ ข้า^๑อ^๑ค^๑แม่^๑นาง^๑อ^๑ค^๑เอ^๑ย ๗๗
 ๑ ข้า^๑ไ^๑ว^๑แม่^๑ขึ้น^๑จ^๑เ^๑ย ร^๑ว^๑ง^๑อ^๑ก^๑ไ^๑หล^๑่^๑อ^๑ย^๑า^๑ให้^๑ป^๑ระ^๑ทะ
 จะ^๑เก^๑ิ^๑ก^๑ร^๑า^๑ค^๑า^๑ญ^๑ช^๑ิ^๑ร^๑า^๑น^๑เ^๑ะ^๑อะ ข้า^๑ไ^๑ว^๑แม่^๑ขึ้น^๑จ^๑เ^๑ย ๗๘
 ๑ อ^๑ย^๑า^๑ค^๑ั้น^๑แม่^๑แ^๑ส^๑น^๑ง^๑อ^๑น^๑เอ^๑ย เว^๑เ^๑น^๑แ^๑ต^๑ะ^๑ว^๑ัก^๑ค^๑ัน^๑ผ^๑ูก^๑ค^๑ัว^๑น^๑ว^๑หน้า
 ผ^๑ัก^๑อ^๑ิก^๑ห^๑น^๑อ^๑ย^๑ห^๑น^๑ึง^๑ให้^๑จ^๑ึง^๑เว^๑ล^๑า อ^๑ย^๑า^๑ค^๑ั้น^๑แม่^๑แ^๑ส^๑น^๑ง^๑อ^๑น^๑เอ^๑ย ๗๙
 ๑ ช^๑ะ^๑ต^๑้า^๑แม่^๑ต^๑า^๑ค^๑ม^๑เอ^๑ย อ^๑ย^๑า^๑ท^๑ำ^๑เก^๑อ^๑ก^๑ม^๑เ^๑ม^๑เ^๑ย^๑ง^๑เ^๑ม^๑เ^๑น^๑เ^๑น^๑ช^๑ว^๑ย
 เ^๑ล^๑เ^๑อ^๑ย^๑มา^๑ส^๑ก^๑น^๑ิ^๑ค^๑ข^๑อ^๑พิ^๑ศ^๑ต^๑า^๑ส^๑ว^๑ย ช^๑ะ^๑ต^๑้า^๑แม่^๑ต^๑า^๑ค^๑ม^๑เอ^๑ย ๘๐
 ๑ ห^๑น^๑อ^๑ย^๑แ^๑น^๑แม่^๑ก^๑ิ^๑น^๑ร^๑เอ^๑ย ร^๑ำ^๑ร^๑ำ^๑ย^๑ฟ^๑าย^๑ฟ^๑อ^๑น^๑ให้^๑ด^๑ัง^๑จ^๑ึง^๑ห^๑วะ
 อ^๑ย^๑า^๑ท^๑ำ^๑ท^๑ัว^๑เ^๑ค^๑ย^๑จะ^๑เส^๑ย^๑ระ^๑ะ^๑ ห^๑น^๑อ^๑ย^๑แ^๑น^๑แม่^๑ก^๑ิ^๑น^๑ร^๑เอ^๑ย ๘๑
 ๑ จ^๑ึง^๑แ^๑ล^๑ว^๑แม่^๑แ^๑ก^๑ว^๑ต^๑า^๑เอ^๑ย เ^๑น^๑อ^๑ย^๑น^๑ัก^๑ฎ^๑ำ^๑เ^๑อ^๑ค^๑ก^๑ช^๑ิ^๑ก^๑ช^๑ิ^๑ก^๑
 ห^๑ย^๑ค^๑พิ^๑ก^๑เส^๑ย^๑ท^๑ย^๑ง^๑ม^๑ิ^๑ย^๑ท^๑อ^๑ิ^๑ก^๑ จ^๑ึง^๑แ^๑ล^๑ว^๑แม่^๑แ^๑ก^๑ว^๑ต^๑า^๑เอ^๑ย ๘๒
 ๑ ค^๑ร^๑น^๑จ^๑ึง^๑ล^๑า^๑น^๑ร^๑ิ^๑ท^๑ิ^๑ป^๑ระ^๑ช^๑ุม^๑ เ^๑็น^๑ค^๑น^๑ช^๑ุม^๑น^๑ม^๑อ^๑ย^๑ไ^๑ส^๑ว
 น^๑าง^๑ช^๑ว^๑ย^๑เ^๑น^๑ส^๑เท^๑น^๑ห^๑ฤ^๑ท^๑ิ^๑ย^๑ ค^๑า^๑ม^๑บ^๑ิ^๑ค^๑า^๑เ^๑ำ^๑ไ^๑ป^๑ไ^๑ม^๑เ^๑ค^๑ล^๑า^๑ค^๑ล^๑า

๑ ๒ คำ ๑

๑ บ^๑ั^๑ค^๑ัน^๑
 เ^๑็น^๑เ^๑ำ^๑ส^๑าว^๑ค^๑ำ^๑เ^๑น^๑เ^๑น^๑มา

๑ ผ^๑ง^๑ช^๑น^๑ช^๑ึง^๑ป^๑ระ^๑ช^๑ุม^๑พ^๑ร^๑อ^๑ม^๑ห^๑น^๑ำ
 ก^๑ิ^๑พ^๑าก^๑ัน^๑เ^๑ช^๑า^๑ไ^๑ห^๑ร^๑อ^๑ง

ขอร่านเจ้างานมาทาทัก

อาวีรักเอาใจมิให้ห่มอง

เชิญไปนั่งแควที่มีตำรอง

เหล่าพวกพ้องห้อมล้อมอยู่พร้อมเพรียง

ผู้แก่ผู้เฒ่าเข้านั่งหน้า

ถักออกมาห่มสาวฉาวฉ่าเลี้ยง

นางลำห้วยเม็นชม้ายอาบเอียง

แลเลี้ยงชำเลื่องไปมา

๑ ๖ คำ ๑ นาคเกยว

ลาวขึ้นดั่ง

เมื่อนั้น

ชเนาเกษมสันต์ทรรษา

เห็นโฉมลำห้วยกัลยา

โสกาพริ้งพร้อมล่อมล่อมไม

๑ ๒ คำ ๑

๐ ชมโฉม พิศภักตร์เพียงประยงเมื่อทรงกลก ลอห่มคมิไต่มีรอยฝั่ฝ

เนตรคมชำคำคังเขกสลักใจ

แล้วไลยปากหูกติดตา

เรือนผมกลมชมวคเสมอสมา

เส้นอ่อนคำคอร่ามงามนักหนา

กรกายคล้ายนางกินรา

น้าผ้าแกงคังแกลงย้อม

อรุณครวัคเคร่งตมเต่งตัง

ตะโปกฉายพอกำลึงไม้อ้วนผอม

ลำชาบาทากี่เรียวพร้อม

งามล่อมประมวญสันทั้งอินทรี

ยิ่งพินิจยิ่งพิศวาสทวัง

คังระชาลองโถมนางโฉมศรี

นักรกระหิ่อมอิมใจพันทิว

เผ่าข่มแย้มอินค้อยู่มิวาย

๑ ๘ คำ ๑

ว่า

เมื่อนั้น

ชมพลาตาเขมน่มมุงหมาย

๐ เห็นชเนากระหิ่อมข่มพราย

ให้ขุ่นแค้นรกายเคื่องใจ

เกลื่อนขยับจิบยาทะแล้วไต่คิก

จะระยับให้สันทมิใคร่ไหว

ครั้นจะอยู่กองานต่อไป

แม่นไม่ยังไต่จะเลี้ยการ

จึงเสแสร้งแกล้งว่ากับยายแคะ
มิ่งไปกับกุน้อยไม่เห็นนาน
ว่าพลางทางพากันแหวกคน
กระซิบสั่งข้อความตามคิกไว้

ก็เจ็บแท้อยู่ไม่ได้จะไปบ้าน
แล้วจึงมาทูลงานให้ค้นหาใจ
กั้นกั้นเคินออกมานอกไก่อ
แล้วรีบไปยังที่ขลิบลิ้น

๑ ๘ คำ ๑ เช็ด

๐ เมื่อนั้น

แล้วกลับไปในที่ประชุม

เงาะแคะจำคำณัดมัน

สังเกตสำคัญดูแบบกาย

๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

ต่างจงลูกสาวแลลูกชาย

ต่างหิยมื้อมาให้จับกัน

แล้วอำนวยอวยพรโดยจำนง

สองเงาะเฒ่าชื่นชมสมหมาย

ให้นั่งเรียงเคียงกายกลางวง

เป็นสำคัญยกให้ตามประสงค์

ให้ยืนยงคงคู่อยู่นิรันดร์

๑ ๔ คำ ๑

๐ บัดนั้น

จึงเริ่มทำวัตรพลักรมย์

จับหอกประหารพอชานลัม

ย่นน่วเท่าทุกมุมไว้

ซอมลุกผู้เฒ่าคนขยัน

กระบือเผือกผูกม้นกักขังไม้

เคินกัมภาวนาเข้ามาใกล้

บริกรรมขับไล่ปรางควาน

๑ ๔ คำ ๑ ตรี

๐ แล้วจึงให้ตามตามมา

กล่าวคำเส่นวัคส์การ

วางนาคเคียนใหญ่ไพศาล

ตามแบบโบราณประเพณี

๑ ๒ คำ ๑

สรรพคุณใน อ้างอิงพระพนัศบัก อีกองค์พระศรี
 พรหมรักรัษฏทวิธณ

๑ ทวอยเทพสถิตยัพฤกษ์มณฑล เจริญรักษำน
อินช้ายรรเจีคองถวาย

๑ รับเสวยมังษ์ต่างโคควาย เผือกมันมากมาย
อีกทั้งเมไวยไชยยาน

๑. ครั้นเสร็จรับเครื่องสักการะ เสด็จช่วยบริหาร
บำรุงรักษาทั้งสอง

๑. จัดตั้งวิชาวาคูครอง ร่วมรณย์สัมสอง
ให้เกิดพิพจน์สวัสดิ

๑ ไชยไชยสิทธิศรีศรี ศุภบรรณงม
สัมฤทธิ์กิจกรงของ ๖ สาขการ ๖

ฝ่าย เมื่อนั้น
ทั้งมารดาภคณาญาติพวกพ้อง

๗ ๒ คำ ๗

(เงาะยอ) ^{๑๑} ลูกรัก
ถึงวัยกาจหาญปานใด
จงเคยยั้งพยัคฆ์โคร่งใหญ่
ก็มีไต่ตำรายแก้ลูกเมีย

๑ ๒ คำ ๑

(ทองยิบ) ๑ ขณฺเฑล^ค
รักตวล^ขคคก^ชเผาก^ดเคียบ^บ

จงทเบียงแม่เสื่อ^คอย่าอ้อนเอียบ^ข
มี^คตรัส^ขเสีย^คชีวิต^ดรแทน^บ

၁ ၂ ကံ

มานะ } ๑ สองเจ้า จงจำคำผู้เฒ่าให้มันแม่น
ชอยเงาะ }

ผัวอย่าทุเมื่อยอย่าถือถือเคียดแค้น รักกันมันแม่นพยัคฆา

๑ ๒ คำ ๑

ทั้งหมด ๑ นำฟังเนาะนำฟังข้างสังสัน ขอวยพรอยู่ด้วยกันให้พรรษา
บอแอ้คบอแอ้ไว้ให้หุยซา จงแกลวกไล่แล้วคล่องทั้งสองคน

๑ ๒ คำ ๑

(มานะ) แยกพรหมณ์ ลูกยา จงตบเยี่ยงปักษาในไพรสณฑ์
แสงเหี่ยวเผื่อคู่บินว่อน พอได้ผลพาร้อนมาช้อนนาง

๑ ๒ คำ ๑

(ชอยเงาะ) ๑ ชันอก จงทออย่างนางนกอ้ายนาง
เมื่อยามทุกข์ปลุกใจให้โตกทาง ใช้ปักทางคู่เกล้าเฝ้าเคลือบคลอ

๑ ๒ คำ ๑

เงาะบอ } ๑ ไพเราะดี สองแม่เงาะช่างสอนลูกอ่อนหนอ
ทองบิย }

ถนอมกันผืนผ่อนโอนอ่อนง้อ จะรักต่อกันไปนานปานทิดา

๑ ๒ คำ ๑

(ทั้งหมด) ๑ นำฟังเนาะนำฟังข้างสังสัน ขอวยพรอยู่ด้วยกันให้พรรษา
บอแอ้คบอแอ้ไว้ให้หุยซา เหมือนสกุณาในไพรสณฑ์สำราญรัง

๑ ๒ คำ ๑

(ชเนา) แยกค้อยหม้อ เอย่นะ

ลูกไม่ละลืมหูลูกที่ร่ำลั่ง

มกตวันน้อยสามัคคีมีกำลัง

ว่องก็หวังพึ่งพาความการณ

ทั้งญาติวงศ์พงษ์เผ่าเหล่าสหาย

ขอฝากกายแผ่แผ่ช่วยเกะหนุน

ข้าวิธนางพางชีวิตรทั้งคิติกุณ

ไม่หันหันโทษร้ายอายสัต์วงศ์

๑ ๔ คำ ๑

พ่อ ๒ } นกจาก น้ำคำ
แม่ ๒ } ๑

เพราะลำจับจิตรพิศวง

อินชนกชนนินญาติวงษ์

ล้วนจิตรจงรักเจ้าเท่าชีวา

๑ ๒ คำ ๑

(ทั้งหมก) ๑ นำพึ่งเนาะนำพึ่งช่างวิงวอน ขออุยวพรอยู่ด้วยกันใต้หรรษา
ขอแอ็คบอแอ็คไว้ใต้หุยซา เราถ้วนหน้าจะการณอุคหนุนกัน

๑ ๒ คำ ๑

(ลำหัย) ๑ กวงขบขมาลไม่มีจิตร ยังหันหาอาทิตยที่แสงฉน

เมื่อยามค่าน้ำค้างพรางไพรวัน

รับแสงจันทร์รอยอุ้นไม่ขุ่นมัว

อินนารมีจิตรจะผิดไฉน

แม้ใจคงจริงไม่หวังชั่ว

อินหาใจสัตรีที่เมาตัว

มาพันพิพพาเพื่อนต้องเอนอขาย

ลูมัลก็มีไต่จิตรใจเอ๋ย

อย่าหวังเลยวาลำหัยนัยสหาย

ขอบิกรมารคาอย่ารคาย

ท่านทั้งหลายรู้เห็นเป็นพยาน

๑ ๖ คำ ๑

พ่อ ๒ } มอญรำดาบ ฟังคำ ช่างลักลักลักล่าวเหมือนตัวหาญ
แม่ ๒ }

แม่เหมือนดวงสุมาลีที่เบิกบาน กลิ่นตระการกลีบแคว้นแควนนา

๑ ๒ คำ ๑

(ทั้งหมด)

๑ นำฟังเนาะนำฟังช่างล่าวหนอ
ขออวยพรอยู่ด้วยกันให้รักษา
บอแต่คยอแต่ไว้ให้หุยซา
ให้ภาซาซือนางอย่างมาลี

๑ ๒ คำ ๑

ว้าย สาวหนุ่มคมค้เคียงสลัย แซ่ศัพท์สำเนียงเสียงกิดลี
๑ รำพ่อนอ่นระทวยทงอินทรีย สันน่มซิบเพลงบรรเลงลาน

๑ ๒ คำ ๑

นางนาค บยามเย็นเต็นรำล้าราญ สังกัดซิบขาน

๑ ๒ รุรเทิงเลิงกลางแปลง

๗๕

๑ อาทิคยัตคยอกไม้แผ่

จันทรเห็นเด่นแดง

๑ ๒ คังลอบมาเล้งแลเรา

๗๖

๑ ๒ อยู่สูงสดล้าทำเนา

โนนแน้นขุนเขา

๑ ๒ ยิงพลอยมาดอยขำเลื่อง

๗๗

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๗๘

๑ ไปรยคอกหยอกเล่นล้าลอง ห้วยลทานขาวคลอง
เคาะแคะคะคึกครึกโครม ๗

๑ เชิญเถิดชมข้าประโลม ให้เป็นที่โลม
มนัศบรรเทิงเริงใจ ๗

๑ ทวยท่านสถิตย์ที่ใกล้ไกล ชมสองทรามไว
อันจะไต่เป็นคู่สักัน ๗

๑ จงช่วยอำนวยพรอนันต์ ให้พร้อมทุกพรรค
ทั้งบุษยชาติเราปราย (ไปรยคอกไม้ฟ้ายมือหนึ่ง)

๑ ฟุ้งสัตว์สับสนทั้งหลาย หอบชอนชอนกาย
เพราะเกรงพิณพาทยเถร ๗

๑ มาเทอญเราไม่ว้าว โอ้เนื้อเลือดหมี
มาเถิดอย่าทำร้ายกัน ๗

๑ เห็นแต่ฝูงนกเนกนันต์ ไผ่ผกหกหัน
แลเห็นเวหาคทาษคา ๗

๑ ช้อแซ่แซ่เสียดจรรจา สีสลับตานตา
แลเต็มทั้งพื้นอัมพร ๗

๑ กุตั้งร่ำร่ายฟายพ้อน เข้ายเราชาวตอน
ให้แพ้ให้พ่ายอายเอง ๗

๑ มาเถิดข้าขออย่าเกรง ขอเวียนขบถลเบง
บรรเล้าบรรโลมลานใจ ๗

๑ พวกเราแสนสุขสยสมัย
ประทุษสงสฤณา

อยู่เถื่อนเป็นไทย

๗๖

๑ เราจงร่วมจิตรทรนชา
อันเลิศให้เกิดสวัสดิ

โพรยปรายมาลา

(โพรยคอกไม้ฟ้ายมือหนึ่ง)

๑ ครั้นสิ้นบทวาท์ขบขัน
โกร่งกรับรับวันเวิ

ก็ประสานสังคีตก็กล

เป่าขลุ่ยและโอแนแซ่สำเนียง

จะเข้ป้าจ้าวรภัยจึงหน่อง
ผิวปากไปข้างต่างจำเรียง

บ้างเล่นของขบสังเสียง

ก็กก้องเพียงเพิกฆ่าพนาไลย

๗ ๔ คำ ๗ มหาไชย

๑ ยศนั้น
ต่างแล้วเถื่อนหนึ่งคืบโต
ข้างหรงเข้าคัมแกงขึงข้าง
ถูกกระแตกกระรอกขลุ่ยปลา
ครั้นเสร็จก็ช่วยกันยกมา
คังไ้ร่มรุกขเรียงกันไป

พวกชาวครุฑตัวคั่น้อยใหญ่

ทำครวุ่นไปเป็นโกลา

เนื้อค่างมีรศเป็นนักหนา

เผือกมันนานาพรอ้อมไว้

ทั้งสุราหลายหลากมากไ้

สำหรับจะไ้ไ้เลี้ยงไชยยาน

๗ ๖ คำ ๗ เหวหา

๑ เมื่อนั้น
จึงชวนพวกที่มาช่วยงาน

ขอย่านปรีเปรมเกษมสานต์

กินสุราอาหารสำราญใจ

๗ ๒ คำ ๗

๑ ยศนั้น
ต่างคนพากันเข้าไป

ฝ่ายพวกศกก็คั่น้อยใหญ่

นั่งกินไ้ไ้ไ้ร้งรอ

จับกระซางปากคายพันกัก

ที่ไต่ค้างอย่างเอกร้อยพอ

ที่กินเหล้าเมาจึกกั้วทเหวียง

ที่แก้แค้นว่าเผ่าร้างพเนาะ

หมอบหมอบหมับหมับขยักกลืน

เอาน้ำกลั้วกลืนต่อคอเป่นเกลี้ยว

พวกลูกเด็กเล็กน้อยพลอยชแ้ง

ผู้ใหญ่กลั้วทอ้งเลียบเกลี้ยงไถ่พลาง

เขาเปลือกหอยตะบอยชุกต่างกระต่าย

กินธัญวิษเบิกยานสำราญใจ

๑ ๓๒ คำ ๑ เต็นเหล้า เจริญ

๐ เลียงกันจนตัวรอนรอน

ครันถึงยังควรจวนเวลา

แทะเนอสิ่งสัตว์มิให้หลอ

ทมิไต่ตามชอกนอชอง

ต่อบเปรียงเตละข้างวางคังผิง

โซลกมันขึงขึงเอามาเคี้ยว

ผัดคอเต็มขันทำหน้าเขยว

ไม่แลเหลียวโซลกมุงจนพุงกาง

กวนพ่อแม่เห็นขยักคักคักข้าง

ต่อบมะพร้าวหัวร้างางออกหลายใบ

เข้ามากมายแล้วส่งให้

ข้างเค็นเทียวขวกไขว้ไปมา

๑ ๓๓ คำ ๑ เต็นเหล้า เจริญ

ข้างนั้นนอนเมามายกันนักหนา

ต่างคนต่างลาจรัล

๑ ๓๔ คำ ๑ เชิด

แถมอญ เมื่อนั้น

๐ จึงกล่าวคำรำยลอบยุตรี

จำจะต้องพากันสัญจร

ครบเจ้าคราตรจึงกลับมา

ทองยิบชอยเงาะสองศรี

บันทึกเข้าไต่คัก

ชมสิ่งขรเดือนแฉวงแนวป่า

ลูกยาจงไปให้สำราญ

๑ ๓๕ คำ ๑

วัย ^๑ ลังพลางทางมีอาไโดยนัก สอนชักชักให้สังสาร
ขยี้กายจากที่มืทนนาน ลำหีบเขาวมาลยกับยักไว

๑ ๒ คำ ๑ โอค

ไฉน ^๑ ไฉว่าเอยณะของวองเอ้ย ไฉนเลยจะละลูกเสียไค
สูญสิ้นเสนหาอาไโดย ลูกฝึกอันใดจงลงทัณฑ์
จะสั่งให้ไปอยู่กับเขาอื่น เหมือนข่มขืนแกล้งฆ่าให้อาสัญ
เมื่อมิไครู้จักมักจักกัน จะไปท่วยเขานั่นฉันใด
เวลาก็กมิตมนต์สนขยา มีรู้ว่าเขาจะพาไปไหน
จะลำบากยากเย็นเป็นอะไร ยังไม่รู้จักใจกันเลย
จงพาลูกกลับไปทักก่อน แล้วจึงค่อขณผ่นเด็กแม่เอ้ย
นางขบหน้าอาครมิไคเอย ทวามเซบเพียงสันสมประกิ

๑ ๘ คำ ๑ โอค

วัย ^๑ เมื่อนั้น ต้องยิบชอยเงาะสองศรี
ฟังวอนสงสารพันทวี ครั้นจะมีส่งไปก็ไม่ควร
จึงพลอยว่าอย่าวิตกเลยลูกแก้ว เจ้าไปแล้วพ่อจะตามทวามสงวน
แม่นเขามีรักใคร่ไปรยวณ พ่อจะท่วนชิงรัยเจ้ากลับมา
แต่บัดนี้จะมีให้เจ้าไปแล้ว ผู้คนเขามาช่วยเป็นนักษนา
จะชวนกันติฉินนินทา ว่าบิดาโหดไม่แน่นอน
แม่นเจ้ารักชนกชนนี จงฟังวาที่ที่สั่งสอน
จำเวิญศรีสวัสดิ์สถาวร บังอรเจ้าไปงัก

๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
ฟังคำชนกชนนี
นั่งนิ่งกลังรำพึงคึก
มีรที่จจะว่าชานประการใด

นวลนางลำหับมารศรี
ยิ่งทวีอค้อนคันใจ
ร้อนจิตรทงพิศม์เพลิงไหม้
น้ำตาหลังไหลลงพร่างพรวย

๑ ๔ คำ ๑ โศก

๑ เมื่อนั้น
เสนาหาอาไลยมิไถวร้าย
จำเปนลาไปใจจะขาด
จากลูกเหลียวหลังเฝ้ายังพัก

ทองบิບชอยเงาะกัใจหาย
แสนเสียดายบุตรที่รัก
น้ำตาหยาดหยดพรุสัห้ามหัก
อาไลยนักแวงใจโคลคลา

๑ ๔ คำ ๑ เข็ด

ล่องเรือ เมื่อนั้น
๑
เห็นนางเยาว์เฝ้าแต่เวียนโคกกา

ชเนาเกษมสันต์หรรษา
จึงเข้ามาโลมเล้าเอาใจ

๑ ๒ คำ ๑

๑ ขาตรี จอมขวัญ
๑
บิทรมารคาคลาไคล
ทวยความสัคยที่แสนพิศวาด
ยังแต่เฝ้าทวงจิตรคึกพิระวง
วันยลเจ้าเยาวยออกเสนาหา
ให้รู้ร้อนรู้กลุ้มกรมอารมณ์นัก

จะเวียนโคกคัลยัไปดังไหน
เพราะเชื่อนในทวิพิทเจตรจง
จึงประสาทให้ตามความประสงค์
มิไค้แจ้งงานที่เรียมรัก
ถึงบิลาลันค้องอรุระปัก
เหมือนนิโประเห็นประจักษ์จะขาดใจ

จึงสู้ชวนกันหาให้มาขอ
จงเมตตาปราณีมาโดย

เจ้าเหมือนหมอมั่นจะตักษัย
อย่าได้เคืองชดัดคิดไมตรี

๑ ๘ คำ ๑

ว่า ^๕เมื่อนั้น
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
ไค้พังคังแค้นแสนทวี

นวนนางลำหับมารศรี
มิได้มีพพมานประการใด

๑ ๒ คำ ๑

โธโธมนอก งามประกอย
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
จงสร้างสันถวิลหาอาลัย
จากไปจะมีให้เจ้าช้าย
ไปให้พยภักตราอย่าอาวรณ์
แต่บัดนี้จะพาเจ้าคลาไคล
เหมือนช่วยชูชีวาในราตรี
จะนั่งอยู่ร่วมไม้ ในกลางคืน
จำพลางทางขยับเข้ามา

เจ้าจะตอบสักคำก็หาไม่
ที่ในบิตเรศมารกร
พอเข้าตรู่พี่จะพาควงสมร
จะเร่าร้อนทุกข์ไปโยมิ
ไปอยู่ทุกข์ก่อนเป็นเพื่อนพี่
มารศรีจึงไต่เมตตา
ก็คิดนล้ายากนักหนา
จะจงกรกัลยาพาครรไโดย

๑ ๘ คำ ๑

ว่า ^๕เมื่อนั้น
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
ร้องกรีดสุดเสียงทรามไว

นางลำหับนภพวันทวันไหว
แล้วลุกขึ้นไปเสียให้พ้น

๑ ๒ คำ ๑

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
ไต่ย็นเสียงนางร้องชอยกล
ครันถึงจงเอาศิลาทิ้ง

เงาะแคะช่มอยู่ในไพรสณฑ์
ก็ค้อมคั่นแผ่งเงาเข้ามา
นั่งอยู่ครู่หนึ่งฟังท่า

แล้วคอยชน้ำร่ำป่า

แผ่งหน้ามิให้เห็นตัว

๑ & คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

ร้องว่าน้ำใครหนอไม่กลัว
ว่าพลางทางสังนางลำห้วย
แล้วออกจากร่มไม้ทันที

ชเนาซึกใจมิใช่ชั่ว

ภูจะไปเอาหัวเสียเดี๋ยวนี้
เจ้าจงยับยั้งอยู่นี้
เที่ยวหาผู้ที่มาลอบฆ่า

๑ & คำ ๑ เพลงฉิ่ง

สารดิษฐ์กรณ ^๐ เมื่อนั้น

ลอบย่องมองเขม้นเข้ามา
ยักันพี่จะมาพาเจ้าคน
จะหายเหือดเหือครั้นรำคาญ

ชมพลาเห็นสมปวธนา
พอถึงกัลยาณีแจ้งการ
ไปที่กลางไพรไพศาล
แล้วซุ่มเขาวมาลอบฆ่าไป

๑ & คำ ๑ เชิด

๐ กรันถึงจึงวางนางนงลักษณ์ ในถ้ำที่สำนักกันหาไครย
พุดาโลมเล่าเอาใจ

ให้นางหายประหวั่นพรันวิญญา

๑ ๒ คำ ๑

ชาตรี ^๐ น้อยรัก

อันอ้ายชเนาที่หยาบซ้ำ
เห็นฤาไม่ในความพิศวาส
ถึงตัวจะตายวายชีวิ
โกรขชิงอันใดไหนนั้น
ความมรกรรมใจกังไฟฮือ

อย่าตกใจไปนักฟังพี่ว่า
มันไม่หาญมาถึงทัน
มิให้เคลือบคลาดจากคำพี่
มิให้มารศรีไปพันมือ
จึงป้องกันมิให้ต้องถือ
กระนั้นฤาดวงใจไม่เมตตา

ฤๅเครื่องใจที่ไปพามา
 แม้นเจ้าแจ้งความตามสัจจา
 ความรักน้องไฉะป้องแต่สังวาส
 แม้นมือยู่คทาจะกลับไป

ไม่ต้องที่มุ่งมาทปรารถนา
 พี่จะพาไปส่งอย่าเสียใจ
 จะตามใจนชนาฏกิดโฉน
 พี่ก็ไม่สิ้นสวาทวินิทา

๑ ๑๐ คำ ๑

ภักย์ เมื่อ
 ๐ นั้น
 พี่งีบหลับชอบชื่นในวิญญา

นวลนางล่ำหับเสนหา
 จึงตอบวาไปทันใด

๑ ๒ คำ ๑

๐ น้ำคำ
 มาเคลือบแฝงแต่งว่าไม่เต็มใจ
 แม้นเมตตาเหมือนว่าฉนไชว
 ปลอຍให้แต่งงานการกัน
 แล้วทำการหาญหักลักปล้น
 ครั้นเมื่อพามาไ้ถึงมือ
 ยังซ้ำว่าจะพาส่งเล่า
 ว่าพลางนางทำอันควัก

หวานคำไม่มีที่เปรียบไ้
 กิ่งหนึ่งว่าใครมีรัก
 ทำไมไม่ขอสู่เพนค่มัน
 ผู้คนทั้งนั้นออกเลื่องฤา
 จะให้อ้ายฝูงคนมิใช่ฤา
 แล้วมารอว่าทำเพราะความรัก
 จะให้อ้ายเขาให้จึงหนัก
 เมินรักตร์ไปเสียไม่นำพา

๑ ๘ คำ ๑

โอโสมโม ทรามสวากิ
 ๐ อันจะเข้าสู่ขอต่อพิคา
 ข้างชเณาเขามาว่าไว้ก่อน
 คงจะไม่ไ้ไ้เซยชมชิต

ช่างฉลาดพิโรว่าว่า
 ไม่มีท่าที่จะไ้สุมกิด
 พิกาทย่อนยอมให้เข้าเป็นสิทธิ์
 จำจิตรจึงต้องทำดังนี้

จะว่าไปใยเล่าไม่เข้าการ
เมื่อมาใกล้เอน้องต้องอินทรีย์
ว่าพลางตระโหมโถมเล่า
ทั้งสองสุขเกษมเปรมใจ

เขาวมาลย์จึงเห็นอกพี่
สุดที่จะห้ามหักรักไว้
คลั่งเคล้าด้วยความพิศมัย
อยู่ในคฤหาสนา

๑ ๘ คำ ๑ โลมพิณพาทย

๐ เมื่อนั้น
ไกรวรมณย์สมถวิลยินดี
นางสกุณแสนรักใคร่ไหลหลง
หวั่นระริกซิกซี้ไฟไรชัก
ลืมนกชนนที่จากไป
เผ่าชิงแอบแนบชิดสนิทกาย

นวลนางลำห้วยมารศรี
ด้วยชมพลาผู้ที่มีใจรัก
เคียงข้างพลางลงนอนตัก
โอบอุ้มพมพักไม่เว้นวาย
ลืมนกชนนที่จากไป
แสนสนุกสุขสยายทุกนาที

๑ ๖ คำ ๑ ทระ

๐ เมื่อนั้น
ถึงคิลาเมาเท่าไรไม่โยก

ชเนาแค้นใจไม่ถอยหนี
ยิ่งวังวักตามไม่ขามใจ

๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
เห็นชเนาไล่กระชั้นแคเข้าไป

อ้ายงอกซ่อนซุ่มพุ่มไม้ใหญ่
ฉวยคิลาได้กอดกุ่มทั้ง

๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
เอะสัทรุกที่หลายคนจริง

ชเนาใจที่กนกกริ่ง
วางวังกลับไล่อ้ายงอกมา

๑ ๒ คำ ๑

๑. เมื่อนั้น
ผลัดกันทิ้งก้อนศิลา
พอชนาให้หลังข้างไหน
ชนาวิ่งเวียนนวนวนาย

ทั้งสองพี่น้องแกลัวกล้า
แล้วหลบเงาพฤษภายังกาย
ก็ขว้างศิลาไปไม่ขาดสาย
ไม่เหือดหายโกรธาบ่าใจ

๑ & คำ ๑ เชิด

๑. "แต่เวียนนวนจนเวลาคึกก้น
สู้องคนพากันกันบ่าไม้

ชนาหยดขึ้นหาไล่ไม่
กลับไปยังทัชฉัณพลัน

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑. เมื่อนั้น
ชรอยจะมีเหตุสักสิ่งอัน
ไม่เห็นท่าร่มไม้ ใจหายวาบ
เที่ยวหาทุกพุ่มพงคองอน

ชนาตรีตรึงนิกพรัน
ก็กลัษหันหวนมาหาบังอร
น้ำตาอาบเหือดตกต้อกซัน
ไม่หยดหย่อนกู่ร้องเรือกนาง

๑ & คำ ๑

๑. บินแต่เสียงร้องก้องบรรพต
เสียงดังค่างข้างชันครวญคราง
อนิจาโอว่าลำห้วยเอ๋ย
โคกสลักหนักทรวง่วงมันมัว

ไม่ปรากฏรูปน้องนี้กองนาง
ก็วิ่งวางตามไปใจระริว
ทรมานเซมมากำจัดพลัดผัว
ทอดตัวลงท่าสรวโคก

๑ & คำ ๑ โอค

๑. อยู่นอก โอว่าอนิจาเจ้าดวงจิต
อยู่หลักหลักฤมาพลัดไปก้น
แค้นใจไพร่มาปองร้าย

รักถึงชีวิตตรของพี่
สุดที่ระทนทเวศณลิ
มาทศมายซึ่งช่วงเอาดวงแก้ว

คือใครยังไม่รู้วิแว
 ฤาเจ้าตระหนกตกใจ
 ฟากฟ้ากึกก้องอินทรี
 เข้ามาหายไปในใต้เค้า
 ครัวญคว่าน้ำตาหยาดย้อย

มาอวคแกล้วแก่จะคุก
 เล่นไปในป่าประเล่ห์หมี่
 ก็คงมีทวารกว้างให้เดินรอย
 สุดที่จะเกาติคต้อย
 สลบลอยม่อขไปไม่สมประคิ

๖ ๘ คำ ๖ โศก

๓๒๕ ครันไกลรุ่งรางแสง
 ลมชวรวรรคสุมาลี
 พระพายชายพัดมารน
 ค่อยคำรทรงกายชนพลัน

อรณแรงเรืองอุไรรัศมี
 บัณฑิตนทาหากัน
 ชูชันจิตรวาทคาลัยกระตลย
 ผายผันไปตามมรรคา

๖ ๘ คำ ๖

๓๒๖ เคนพลางทางชำเลืองแลเหลียว สันโทษเคียวท้าวคันทวิไล
 โอ้อวลำหับเจ้าฟ้า

นาคีออกกักขักฝงกระพือร่อน
 นกตอเคี้ยวลคมค้อยปลายไม้
 นกสนอกชอกซอนเทียวหาเหยื่อ
 นกค้องตางประสานเสียงจำเรียงพัน
 นกกาเกลี้ยงๆไม่เพราะหู
 นกกาหลังเฉียวกระแด่เมื่อแม่เมิน
 นกปูเลาจับเจ้าเงาะหูเคียว

อนิจจะเป็นประการใด
 เหมือนเมื่อแต่ดวงสมรจะมาไ้
 เหมือนเมื่อไค้เงยเคียงคักกัน
 เหมือนเมื่อกินเลี้ยงแล้วทำขวัญ
 เหมือนพี่ปลอบสาวสวรรค์ชวนดำเนิน
 เหมือนสัตว์เข้ามาขวางให้ค้างเขิน
 เหมือนใครผลสมรเห็นไปห่างไกล
 เหมือนอยู่เคียวทุกซทนม่นใหม่

ภูพลางทางวันทกลอนอุไทย

หุบคืบร่วมไม้แล้วโคก

๑ ๓๐ คำ ๑ โอศ

๐ ครั้นค้อยเคลือบคลาวยวโคก กะมาร้องไห้ไม่พอที่
 จำจะรีบไปแดงแจ้งคัก
 แม่นรู้ว่าอยู่ตำบลไท
 ถึงสู้รบค้อมมือก็ไม่คว้าม
 แม้นมีไท ไม่อยู่เป็นคน
 กว่าตัวจะตายวายชีวิต

จะได้มีผู้ช่วยติดตาม
 มิได้มีจิตรคิดเช็ดขาม
 คงจะส่งความจนสุดทุกข
 จะกันกันพยายามตามติด
 คิกแล้วรีบผายผันคั้นพงไพร

๑ ๖ คำ ๑ เช็ด

๐ ครั้นถึงบ้านพลันมีทันชา เห็นอยู่พร้อมหน้าล้วนผู้ใหญ่
 สมหวังวางวิ่งเข้าไป ชบหน้าร้องไห้ไม่สมประค

๑ ๒ คำ ๑ โอศ

๐ เมื่อนั้น
 เห็นชเนาเข้ามาโคก
 จึงว่าอย่าร้องไห้หนัก
 มีเหตุเภทผลกลไก

เงาะทองบิเบาะขอพ่อแม่พี่
 ต่างมีความตระหนกตกใจ
 ลูกรักจงแจ้งแดงไข
 จงเล่าไปให้แจ้งกิจจา

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
 จึงแดงแจ้งจริงทุกสิ่งมา

ชเนาเศร้าสร้อยเป็นนัยหนา
 แล้วว่าโคกอาไลย

๑ ๒ คำ ๑ โอศ

๐ เมื่อนั้น

ได้ฟังก็ตระหนกตกใจ

เงาะญาบผู้ใหญ่วิ่งไล่ตาม

เมื่อเวลากลับมาหากงูงาน

บรรดาพวกเงาะผู้ใหญ่

ชักชวนพากันหาเหตุการณ์

ใครทราบความอย่างไรให้ไขชาน

ใครมาถึงบ้านเวลาใด

๑ ๔ คำ ๑

๐ บัดนั้น

เงาะคอลชมพลานนั้นหายไ้

เมื่อเวลาเลิกงานการวิวาห์

แต่อย่างงอคล้ายแค้นชั่ว

เปิดคำจึงแจ้งแถลงไข

มิได้มาบ้านจนบัดนี้

บรรดาคนทั้งปวงก็กลับที่

ต่อไกลรุ่งราตรีจึงกลับมา

๑ ๔ คำ ๑ เรรา

๐ บรรดาผู้ที่นั่งอยู่ทั้งนั้น

ว่ามีใครอ้ายชมพลา

ครั้นจะเอาสองเงาะมาได้ตาม

คงจะปฏิเสธใส่ไกล

กับทั้งล่าหับที่มันลัก

ปลูกษาเสร็จพลันมีทันซ้ำ

ก็ลงเห็นต้องกันพร้อมหน้า

มาลักพาล่าหับหนีไป

ไม่มีหลักฐานยืนยันได้

จำจะจับให้ ได้ตัวชมพลา

จะได้จริงประจักษ์ไม่กังขา

ต่างคนต่างพากันหาไป

๑ ๖ คำ ๑ เชิด

ชกมวย

๐ เมื่อนั้น

ให้คลั่งคลุ้มกลุ้มกลัดเคลิ้มไคล้

ชเนาเศร้าจิตรจนเป็นไข้

ไม่เป็นสติสมประที

๑ ๒ คำ ๑

เขมรเข้าไข่มุ่ ทอดตัวลงกลางกีนคอน แน่นนอนเหมือนจะมีวัยเป็นผี
 แล้วรอกรวญคร่ำรำไค้ก็ มีข้ออกชำระกำไ
 ศคัยเสียงนกสาธิตาก้อง ว่าเสียงนักร้องหาหนไทน
 ลูกขึ้นผลลตามตามไป ประคั้นไม้ขึ้นกอดสอศประทัย
 แล้วพุดปลอยโยนโอนอ่อน เสียงสท่อนกระเล่าไม่เข้าศัพท์
 ลิ่นแสงลมรวยระหวยพัย พ่อแม่เคียงรับประคัยประคอง

๑ ๖ คำ ฯ

ว้าย เหาวารุบไล้ให้ชุน กลับพันกายาในตาจ้อง
 เห็นนิคามารตามานั่งมอง กลับแผศร็องคุดำว่าชมพลา

๑ ๒ คำ ฯ

คัมทไทย อ้ายจรรไร มิ่งมาพานางไปอ้ายโรบ่า
 ผุดลูกชุนเก ฅวยไม้ง่อง่า
 แค้นนักจักฆ่า ให้มีวัยบวรโดย
 จจะลัษซ้า จงหน้าแก่ใจ
 จนากกลืนไค้ ไม่แค้นลำคอ

๑ ๔ คำ ฯ

๑ ลูกเขยลูกแก้ว ลืมบิคาแล้วท่เคี้ยวหนอ
 จังมาค่าทอ คิพ้อทำไม
 คัยเคือกเงือกคงก สกคอกสกคไ
 แย่งขอดือไม้ เห็นไม่เปนการ

๑ ๔ คำ ฯ

๑ ลูกเคยถูกลูก
อ้ายโจรจันทาน
พวกพ้องญาติกา
มึงอย่ามันทมวย

เรียกกูเป็นลูกอ้ายโจรหาญ
จะผลาญให้ตาย
มาก้วยมากมาย
จะไม่ว่าขวง

๑ ๔ คำ ๑

๑ ลูกเคยถูกรัก
กลใจไขว่ขวาง
ช่วยกันแย่งไม้
พ่อแม่ทั้งน

ชวอยเจ้ารักต้องผีสาง
สิ้นสติสมประที
ให้ไต่สีกที่
งมีเมตตา

๑ ๕ คำ ๑

วัย บัดนี้
๑ ต่างคนต่างพากันเข้ามา

พวกเงาทั้งมวญถ้วนหน้า
ขือคร่าซูลมุนุ่นไป

๑ ๒ คำ ๑ เชือก

๑ ช่วยกันรวบรักกระหวักมือ
ช่วยกันประคองพาคลาไคล
สิ้นกำลังวังชาตาหลับ
ถามสิ่งไรไม่ไต่เรื่องเพื่องเพื่อน

แย่งไม้ที่ถือไปเสียไต่
ส่งเข้าไปในท้องเรือน
บ่นอวยอัยจิตรใจไหลเลื่อน
คลั่งเหมือนเป็นบ้าด้วยอาไลย

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
จึงสั่งรำแถวไว้ไป

ขอย่านแปลกจิตรจิตสงไสย
หาซอมลูกมาในเวลาอัน

๑ ๒ คำ ๑

๑ • เมื่อนั้น

ออกจากทัชพลันทันที

รำแก้วร้อนใจกังไผ่

รีบไปยังที่ตาชอมลูก

๑ ๒ คำ ๑ เชือก

๑ ครั้นถึงจึงเข้าไปหา

กินเลี้ยงมากครันบรรทุก

ฟังรำแก้วเล่าเค้าเงื่อน

ลูกขนนึ่งของมองเครื่องรวง

รำแก้วช่วยยกคหลังไผ่

ออกจากทัชมาตายังมัว

พบตาหมอยังกำลังทุก

นอนไม่เป็นสุขสทึงควาง

นั้นคือผีเผลอนเข้าไขว่ขวาง

เขี้ยววงตาต่างต่างเครื่องกันตัว

หาบใจกล่องหน้อยค่อยยังชั่ว

เดินเคกพั่วพั่วมาตามทาง

๑ ๒ คำ ๑ เชือก

๑ ครั้นถึงจึงเข้าไปในบ้าน

กระซิบบอกเขาเขาเล่าพลาง

ขอปานมารีบถึงข้างล่าง

พาตาหมอวางเข้าในทัช

๑ ๒ คำ ๑

๑ บัดนั้น

เห็นต้องอย่างทางที่ท่านมึงภัย

ว่าต้องเซมมึงกัซัคแน่

คัสแลงปักพิศม์คึกจึกการ

ชอมลูกอออฮอนม่อจ๊ับ

จึงบอกกับตาพ่อขอปาน

จะต้องผันแปรกึกอ่าน

ตามอย่างโบราณท่านว่าไว้

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

ชวนลูกสองคนรีบวันไป

ขอปานชวนซังค่อยผ่องใส

แบกกิ่งไม้ผูกข่มม้า

๑ ๒ คำ ๑ รั้ว

๑ บัณฑิต
จึงไขว่หน้าดูนิมิตไฉน
พันในไขว่ใบทองบ่ากร
จับหวายร่ายวิททยาบง

๑ โอสมพระพนศบัก
อันมีตระกูลเกรียงไกร

๑ สักขามาขบมิ่งไศล
ถึงกรุงรำพรรณา

๑ หมูหนึ่งนั้นเรียกว่าญา
มนุชย์กันสุตชัพกษัย

๑ หมูสองเรียกโรยภายใน
ประจักษ์ไม่ประจักษ์ตน

๑ หมูสามเซมจังกะเวทมนต์
ให้เคลิ้มให้คลุ้มคลั่งใจ

๑ หมูสี่บาคัก่านไซ
แห่งสัตว์นานาสาขารณ

๑ ทำฤทธิพิศม์ร้ายปรางควาน
ให้คลั่งให้คลุ้มคลั่งใจ

๑ ฤทธิมิ่งเร่งออกไป
ถวัลฤทธิแห่งท้าวเทวา

จอมลูกผู้ใหญ่ใจกล้า
จักหน้่าหื้อบรอบขอบวง
เผือกมันบรรทุไม่หลอหลง
เรือกฉิ่งตามเล่ห์ประเพณี
เจ้าข้าพนาล

ปีศาจหมู่โต

คือดวงชีวา

คือเจตภูตไป

ใช้ผีเข้ากล

คือพิศม์ภายใน

เหล่าโคยันดาล

ขึ้นอยู่จะประโลม

๑๐ เศกแล้วหมอเฒ่าทำอำนาจ ชั่วเวลาจับทวายเป็นองว่า
 คิไม่เกินไขว่ไปมา ทั้งพ่อพี่น้องยากช่วยกัน
 อิกพวกบ้านไกลที่ไปเยือน ช่วยคิเตือนเรื่อกรวงก้องลั่น
 ให้ผ้อออกจากกายย้ายพลัน เข้าในกระโจมนั้นทันใด

๑ ๕ คำ ๑ รวี

๑๑ เกษะเชื่อนมนต์ล่ำที่ขบขัณ ชเนาคันสมประคี่มาไค้
 ไห้ระทวยระทกสลกใจ วอนไห้แม่พ่อขอขมา

๑ ๒ คำ ๑

๑๒ บัคนั้น ชอมลูกแลเงาทั่วหน้า
 เห็นชเนาหายคลุ้มคลุ้มวิญญา ก็ต่างคนต่างลากลับไป

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑๓ จะเห็นทางยาว เมื่อนั้น ชเนาเศร้าสทันทอนใจใหญ่
 ๑๐๐ ชอกซ้าระกำกายใจ มิได้มีศขสัถเวลา
 ๑๐๐ นามกินลิมกินสิ้นรศ กลิ่นกำสรคเข้าเป็นเป็นภักษา
 ๑๐๐ ยามนอนไม่เปนนอนรื้อนอรุา แต่ลิมตาทอดถอนใจก่อนกิน
 ๑๐๐ บิกรมารคามาลอมเล้า ไม่วายเศร้าโศกซ้ารำสอน
 ๑๐๐ ล่วงหลายวันหนอยจึงก่อยพิน ชุ่มชื่นมีกำลังวังชา

๑ ๒ คำ ๑

๑๔ ๑๐๐ จึงวอนว่าบิกรมารคร ลูกขอลาสัญญาเรือนม้าย
 ๑๐๐ เสาะหาลำหับกัลยา ก็ว่าจะไค้ประสพพยาน
 ๑๐๐ ไม่ได้ไม่กลบยักินถัน จะเทียวไปพนันสังฆาร

ของกรรณายาทักทาน

ให้ลูกทนต์รมาณเคือคร้อน

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
จึงว่าลูกยาเจ้าอย่าพร
เขาพากันไปหลายราตรี
แม่นมันไม่ทำรกไว้
หาใหม่เด็กเป็นไรลูกแก้ว
จึงเลือกให้สอกลลึงต้องอารมณ์

สองเงาะพังคคคคอกซ้อน
จะอาไลยอาวรณ์นางทำไม
นางฤจะคคคคคคคคคคคค
ที่ไหนจะมีโสมม
ที่ผ่องแผ้วงามคคคคคคคคคคคค
พอจะแต่งให้สมหน้าตา

๑ ๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
จึงนบนอบคอบความตามบัญญัติ
แต่ข้าไม่เชื่อใจไหลหลง
จะหาให้ใหม่นั้นนัยพระคุณ
หญิงใดในโลกย์ไม่เล็งเห็น
แม่นมิใดกไม่อินคค
จึงคิดจะติดตามไป
หนึ่งอ้ายสัตว์ตัวสำคัญ
จะรู้แห่งไว้หน้าคนไหน
บิทรนารคาอย่าระคาย

สเนฟักคำบิตาว่า
บิทรเจรจาด้วยการญ
ว่าใจคอมันคงจิ้งจาวุ่น
แต่ลูกหากสันบุญอยู่เพียงนี้
ว่าจะเป็นคู่เทียบเปรียบมารศรี
ที่จะมีภรรยานอกกว่านั้น
ให้รู้ข่าวทรมไวยแม่นมัน
มิได้แก่กันมันมิใช่ชาย
จะรับแต่ไขไฟไม่รู้ทาย
ขอให้สมหมายอำนวยพร

๑ ๓๐ คำ ๑

๑๐. เมื่อนั้น
จึงกล่าววาทะด้วยอาวรณ
จงชวนพี่แลน้องสองคน
ขอให้สมัครใจจงอย่าหลงรัก

สองเงาะพังขตรสคณผ่อน
เจ้าจะจรคนเคียวเปลี่ยวนัก
ไปเป็นเพื่อนคนช่วยหาญหัก
เสี้ยนพลาญปรักภัยแล้วกลับมา

๑ ๕ คำ ๑

๑๐. เมื่อนั้น
ชวนพี่แลน้องสองรา

ชเนนิกสมปรารถนา
เข้าในป่าไม้ไพรวัง

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

กยเด่น ๑๐. ครั้นถึงกลางคองพวงพฤษดิ์ ชเนนิกคำนึงถึงความหลัง
เพราะเชื่อใจไม่ระแวงระวัง พลาญพลึงพิศยบไคยบยาย
ตัวเรูเขาใจไปตามชื่อ เชื่อถือผู้ใหญ่ไม่ชวนชวาย
นางจึงนอกริทรตักชู้ชาย นึกหมายมาแกลังแย่งยือ

๑ ๕ คำ ๑

๑๐. พละยาวแทบ กิตมำก่นำรังเกียจใจ
แล้วชวนกัศกรามคำรามชื้อ
คู่เป็นชายมาคมีนชาย
กูจะตามสังหารพลาญชู้วิตร

กิตตามมาทำไมเลียงไค้ญา
ร้อนรอนหันตุนคนคิก
มาตรศมายเหมือนไม่มีควงจิตร
ให้ล้มชาติชนิคที่เปนพาล

๑ ๕ คำ ๑

๑๐. ทอชยเขมร อนิจาลำหับสาวศรี
อ้ายชัมพลามมาแกลังจันทาน
แม่นเปนเช่นนั้นน้ำสงสาร

บางทีมิไ้ร่วมกิกช้าน
หักหาญลุดคร่าฟ้าไป
จะแสนทุกข์ทรมานหม่นไหม้

จะสู้ศึกตามไม่ขามใจ

เป็นไฉนจะไ้ไ้เห็นแก่ตา

๑ ๔ คำ ๑

วัย ๑๐ คึกแล้วก็พากันฉนผาย รำแก้วพี่ชายออกนำ
ทั้งปองสองปองสุกอนุชา ชวนกันบุกป่าฝ่าไป

๑ ๒ คำ ๑ ทบอย เชิด

ฝรั่งตัด

เมื่อนั้น

ชอบกันพันผูกถูกใจ

นางมือซึ่งวังคอนพิศมัย

เห็นชมพลาทำทำนองก็ตั้งจิตร

ต่างรักใคร่ในชเนาเฝ้าจำนง

จะจับของลงคักที่ควรคง

จึงตกลงเลือกกลลากลกระตากลกระเดียม

มือซึ่งไ้ชมพลาทำหน้าช่วย

วังคอนฉวยไ้ชเนาเฝ้าอาบเห็นยม

แต่นั้นนามีไ้ล้เฝ้าตระเตรียม

คอยและเลียมลอบดูเฝ้าไม่อาจวัน

๑ ๖ คำ ๑

ชั้นพลับพลา ๑๐ ครั้นทราบข่าวลือลือลือ

เจียนลมจับเคียวจิตรคึกกระคัลย์

ทวนสวาทิชมพลาชนมาพลัน

ต่างผูกพันร่วมพ้องกันสองคน

พเ็นเป็นชมพลาพานางสนิ

ชเนาอยู่ข้างนักบ้น

สองนางไม่สยบวายกังวล

แต่ท่ทราบทราบร้อนอาวรณใจ

๑ ๔ คำ ๑

วัย ๑๐ นอนไม่หลับปรียทกซันยังรุ่ง จนอาทิตย์พวยพุ่งเหลียมไ้คล

ชวนกันเฝ้าอยู่ปองจากห้องใน

ไปเที่ยวชมป่าพนาลี

๑ ๒ คำ ๑ เพลงซ้ำ

เพลงช้า ยามสาง

๑ สองนางพึงสางไค้ก็
เกินกอดคอชโลอเคล้า

โน่นนั่นแน่แลตะคุ่ม
ฉิพนางช่างใส่ไคล้
พิพิงว่าทำตาเขียว

มาล้อเล่นเหมือนเช่นบ้า
โน่นแน่ไครมาข้างหลัง
เหลียวชี้น้ำฟ้าลี้

๑ โอ้เฮเฮเห่เฮเฮ

เพลงเร็ว ชั่วใหญ่พิ้งใจเย็นเอ๋ย

ปล่อยให้เขากอดกอดกอดกอด

๑ ช้าแล้วแม่แก้วตาเอ๋ย

วิ่งวิ่งไปเถิดกระเถิดรำคาญ

๑ ช้านักพี่รักน้องเอ๋ย

อย่าไค้วิตกน้องยกให้สิ้น

๑ ช้าๆแม่บุญญาเอ๋ย

แม่นั้นจะไครก่อนของหล่อนวันนี

๑ เร็วเข้าพี่เจ้าน้องเอ๋ย

พี่ปากผู้ใหญ่จะไค้ไฟเวระห์

แสงทองกระจ่างจำรัสศรี

ระริกซิกซัพพอพาใจ

กระซิบกระเล่าเล่าพิไร

ไครมาแอบซุ่มโยไม้ไผ่

เจ้ายอดหัวใจของพี่มา

ประเคี้ยวนี้ผู้เถิดคนา

ทำเป็นว่าข้าคนดี

คงหายคลั่งแล้วคราวนี้

ช่างลือก็สาใจเอ๋ย

เห่เฮเฮเฮ

มัวแต่ล้อเล่นจะไปถึงไหน

ช้าใหญ่พิ้งใจเย็นเอ๋ย

พี่พาไปให้ไกลบ้าน

ช้าแล้วแม่แก้วตาเอ๋ย

ถูกรักนี้กบองจะกลับคืนถิ่น

ช้านักพี่รักน้องเอ๋ย

อย่าอึ้งอย่าออดออดเข้าเข้า

ช้าๆแม่บุญญาเอ๋ย

ช้าไม่เกี้ยวข้องชักรับ

เร็วเข้าพี่เจ้าหญิงเอ๋ย

ฯ

ฯ

ฯ

ฯ

ฯ

๑ อย่าช้าดวงตาพี่เอย
ให้กลิ่นน้ำผาสุกปากเงาเงา

๑ ช้าก่อนพี่ท่อนจันทน์เอย
ที่อยู่ข้างหลังข้างๆ เห็นข้า

๑ หยุดหยุดแม่สกุใจเอย
จะกลับข้างหลังก็คงยังเอย

๑ ^{แม่หลด} เลียบเกินตามเนินแนวภูผา

ข้างแก่งคำกล้าเข็มเขียวขจี

กล้วยไม้ชายผ้าสีดาห้อย

ตามชอกผาน้ำชมกัณฑ์พรมลาด

ล้วนเล็กเล็กหลายเหล่าเข้าแกมปน
ทั้งสองนางต่างคนค้อยเลื้อยคัก
เทียวเสาะหาออกแปลกเกินแยกย้าย
สองโฉมฉายขึ้นอารมณ์ชมสัรวาญ

๑ ๘ คำ ๑ แผลงภูทอง

(๑ ^{แม่หลด} เลียบเกินตามเนินแนวภูผา ชมพฤษภาซ้อนชัษสลับสี)

(ข้างแก่งคำกล้าเข็มเขียวขจี ท่วงทีเอนชายหลายกระบวน)

(กล้วยไม้ชายผ้าสีดาห้อย ช้องนางย้อยชวนอารมณ์เมื่อลมทวน)

(เขียวกระแตกลิ้นตระกลบมาอมวน ทั้งเชิญชวนให้สยายวาวรำคาญ)

๑ ๘ คำ ๑ แผลงภูทอง

สาวลำนวนทีจะไค้อเธอ

อย่าช้าดวงตาพี่เอย ๗

จะไปประชันแต่ข้างฝ่ายหน้า

ช้าก่อนพี่ท่อนจันทน์เอย ๗

จะเร่งรีบไปที่ไหนจะเอย

หยุดหยุดแม่สกุใจเอย ๗

๑ ^{แม่หลด} เลียบเกินตามเนินแนวภูผา ชมพฤษภาซ้อนชัษสลับสี

ท่วงทีเอนชายหลายกระบวน

ช้องนางย้อยชวนอารมณ์เมื่อลมทวน

ทั้งเชิญชวนให้สยายหลายกระมล

เป็นคอกคาคแลไปไม่เห็นต้น

เหมือนอย่างคนปลุกอักษิณกลวกลาย

อย่างสะคอกไต้เป็นไม้ยังเหลือหลด

สองโฉมฉายขึ้นอารมณ์ชมสัรวาญ

หอมหวาน แต่เพลิกเพลินเกินตามชานไศล ถึงต้นไทรร่มกว้างข้างลหान
 รากย่านยันย้อยห้อยยาวยาน เยาวมลายไทรเล่นเป็นชิงช้า
 ผลักกันไกวไต่หวัดเป็นอนันต์ฉนั้น แล้วประพันธ์กลอนขับแจ้วจับยา
 แสร้งเปรียบเปรยเย้ยหยันกันไปมา ในอุราเศร้าหมองร่วมพ้องกัน

๑ ๔ คำ ๑

(วัจจน) ^{เขมร} นารือน	เราเคยคู่ชดโมสรเกษมสันต์
ปลากแท้แปรไปเป็นเหม็นคั	ให้หนาวครันสิ้นสทกหวัอกเรา
ไอหังษ์ทองล่องฟ้าเทียวหาคุ	นำอศุสเสียวงษ์หลงกระเหว่า
พาโผผินบินพรากจากลำเนา	ไปยัยเจ้าจิกขนอยู่หนโค
ละพันางเหมวราชองข้าเจ้า	ให้หิงอเบงาทกขัทนหม่นไหม
คอกไม้ซ่อชอถววยเทพไท	ช่วยกลไหงษ์ทองอย่าล่องเลย
แม่นหวนกลดิมารับนางขี้กษ	จะพลปลับทองของเสวย
น้องจะนั่งนิยมนเฝ้าชมเชย	พลอยเสวยววยเบือเหลือกวนเอย

๑ ๘ คำ ๑

(วัจจน) ^{เขมร} นารือน	เราเคยคู่ชดโมสรเกษมสันต์)
(ปลากแท้แปรไปเป็นเหม็นคั	ให้หนาวครันสิ้นสทกหวัอกเรา)
(ไอหังษ์ทองล่องฟ้าเทียวหาคุ	นำอศุสเสียวงษ์หลงกระเหว่า)
(พาโผผินบินพรากจากลำเนา	ให้พี่เราร้องรำคร่ำครวญเอย)

๑ ๘ คำ ๑

^{ร้อย} ^๑ เมื่อนั้น	นางมือซังฟังกำคำไไทยหวน
นี้จะไรบักดีมาขยวน	คัล้านวนคิเหลือกวนเห็นอดม

เหมือนน้ำตาลต้องจิตรสุนทสนม

จงเก็บกัมมัสกเท่าใดไม่ละมือ

๗ ๔ คำ ๗

แต่ปางก่อนเช่นนี้เคยมี

เสียงซอซอพยควนบัวนารมณ

เจ้าจงไปทูลทูลขจรทูลคึกไม่ล้ม

จะนำชมเขยอยู่เป็นคํ์เคียง

ใจน้อยยเกิดให้มาอย่าหลกเลียง

วิเพียงขอให้กลายเป็นทรายทอง

าย แลตมายเหมือนชเนาหน้าเคว้าหมอง

มีชื่อขามามองคลองท่อย

๗ ๘ คำ ๗

แต่อย่างก่อนเช่นนี้เคยมีฤา)

เสียงซอซอพยุทวนชวนอารมณ์)

ด. เจ้าหญิงไต้ทุกชั่วชีวิตรักไม่สม)

เชิญมาชมสมบัติเป็นคู่เอ๋ย)

၁ ၄ ၈၁ ၁

๕ ๒ ๒
ชเนาคนคนคนนอย

๑ ๒ ๓ ๔
เขียงหสศกยตริบพง
๕

๑๕๖
 ยนคินกนกกว่าพบสยสผหวัง

รับสาวทำก๊วเข้าไปไม่รอรั้ง

เห็นสองนางกำลังโล้ชิงช้า

๑ & คำ ๑

ฉัตรระทมมอก

พิศโฉมประโลมลานสวาทิ งามปลาเกล้งเล่ห์รูปเลขา

จริตงอนอ่อนแอ้นทั้งกายา

ดั่งกินรารำร่อนอ่อนเอวองค์

ชิงช้าโยนโยนกายคล้ายไผ่ผิน

ขยับบินเหมือนนกวิหคหงษ์

เสี้ยวสวาทิวายจิตรพิศวงยง

ตลิ่งหลงแลนางไม่วางตา

๑ & คำ ๑

ภ้ย

เมื่อนั้น

สองนางนั่งกริมยิ้มในหน้า

เห็นชเนตลิ่งไปไม่เจรจา

ทำมารยาเหมือนหงษ์พริ้งพริ้ว

นางวังคอนวังซ่อนซ่มไม้แฝง

มือซังแสวงทำชิงหน้าบังขู่

เจ้านี้ใครไฉนกล้ามาลอบดู

ทำลู่ซ่มเหงไม่เกรงใจ

๑ & คำ ๑

จันทรอุษณ

เมื่อนั้น

ชเนตระหนกจิตรคึกคักวันเวิ

นั่งพิณพิศสองทราวมไวย

ก็จำได้ว่าเคยพบประสยกัน

จึงวอนว่าข้าขอโทษเดิพิ

เมื่อตระกเคเลิมจิตรคึกคักกระศัลย์

ไม่เออมาประมาทจิตรผิดสำคัญ

ข้าหมายมั่นว่าเหมือนพิทเครพ

๑ & คำ ๑

ภ้ย

เมื่อนั้น

นางมือซังยังเด่นอยู่หรรพ

น้อยถุณันถ้อยคำทำนอบนบ

ไม่รักคยแล้วจึงแสวงแก้สกุษา

จะเห็นแต่ลำหับหัลลิตาตติ

คนอื่นคิดว่ากระสือเจ็บวฤเจ้า

ส่งสารหน้าผ้าคล้าดำเด่นเงา

ยังจะเฝ้าครวญคร่ำไปทำไม

ชมพลาพาไปไกลนัยโชน
 เนื้อเข้าปากเสื่อจะเหลือไว้
 ถึงตามไปไ้มากก็น้ำหมาง
 แม้นหาใหม่คงจะไ้ที่ทั้งาม

จะลึงโลกตามตบั้งไปถึงไหน
 จงคิดไ้คร่ครวนญ์อยู่ว่าวาม
 คงเหลือดังคาวหลังงฟุ้งห้าม
 ถ้าทำตามคิดจะช่วยด้วยเมตตา

๖ ๘ คำ ๖

๐ เมื่อนั้น

เอาคื้ท้อตอยคำจำนรรจา

แต่แค่นใจแม้นมิไ้ตามด้างผลาญ
 ที่หาให้ใหม่ไ้การุญ

ฮเนาถึงฟุ้งซังน้ำหน้า

ซึ่งกรณาน้องรับนัยพระคุณ

จะเกือกคาล้วนวายไม่หายคุณ
 พอสันนุ่วายใจไม่ละวาง

๖ ๕ คำ ๖

๐ เมื่อนั้น

เห็นจะเสร็จสมคิดไม่จิตรวาง

ไ้รู้จักมกเก็บพิไว้

เผ้าชยบัลย์ล่อไม่ต่อตา

นางมือซึ่งฟุ้งถ้อยค้อยกระจาง

จึงเวียกนางวังคอนให้หล่อนมา

จะได้ ฟังพากันไปวันน่า

จะมารยาไปถึงไหนจะไ้รู้

๖ ๕ คำ ๖

๐ เมื่อนั้น

ยืนก้มชมช้อยบผาสุ

นางมือซึ่งซ้ำเตือนเหลือเบือนนิก

ผั้นะปรแลซ้ำเลื่องเบื่องกราย

นางวังคอนแลชม้ายายออกสุ

โฉมตรูอีกเอนไม่เคลือนคลาย

ไ้จรีตเคื่องคัณงอนใจหาย

มายืนอายแอบหลังยังพินาง

๖ ๕ คำ ๖

๑๑. เมื่อนั้น

จึงว่ามารู้จักกันไว้อพลาง

นางมีอชังสันตักไม้จักขวาง

เหมือนท่าทางไว้ให้เคียนไม่เวียนวง

ข้าเป็นเหมือนนั่งร้านตพานเรือก ญารอกเข้อกช่วยประคองกันของตก

แม่นสันทานท่านก็เห็นเป็นเรียวรถ นี่แลอกคนเช่นข้ามันน่าอาย

แน่ชเนาถ้าเจ้าสมอามณต์หวัง อย่าทวนซังเครื่องมอวอสลาย

ระริกหิมากฝากให้รักทั้งทลาย ทำแบบคาบเคื่องค้อนคว้งอนใจ

๖ คำ ๖

จันมั่ง

เมื่อนั้น

นางวังค่อนอ่อนกว่าเราเมื่อไร

จะชักคำทำไมให้ห่มหมอง

ตัวน้องเช่นเครือเขาเถาเลดดา

แม่นเมตตาให้ข้าได้ยักเกาะ

เหมือนหวานเข้าไไหนแล้วจะเปล่าเปลี่ยว กลับเป็นเพื่อยหนุ้าไปไม่ควรคิด

ยักขำขอลาพี่ไปก่อน

มาทแม่นมีตาบวบขี้วิต

ชเนาผันกลั่นยมมีใครไหว

มายกให้ป็นน้องจงเหมือนนา

จึงสนองขอบคำที่ร้าว

หมายพึงพาไม้ใหญ่ไ้ไ้ไ้

ไม่เฉพาะว่าที่ไไหนคงไ้ไ้ไ้

เทียวสัจจรหาสัจจรตามตัก

ทั้งจิตรจะกลับมามาอย่าปรามภ

๗ คำ ๗

ท้าย

เมื่อนั้น

เห็นสมหวังทั้งจิตรคิกนิยม

ถึงจะห้ามปรามอย่างไรไไหนจะอยู่

ทั้งสองกัมภักตราลงจาบัลย์

เขื่อนอำนวยอวยพรสท่อนจิตร

สองนางต่างอายชมั้ยกัม

แล้วเกรียมกรมที่จะไปเสียไกลกัน

เห็นสครุสคฤทษคิกกระคัลย์

สันทอนอ่อนอามณต์ไม่สมประค

จงเปลือยปลิดบันเทาทุกข์เป็นศุข

แม้นชิงไชยไค้ชนะแก่ไพร่
ถ้ามีทวนคืนหลังคังนั้ไว้
ร่ำพลางสองนางก็โศกา

อย่าลื้มที่รักใคร่ไค้สัญญา
จะบรรลอมมีไค้ทันมาเห็นหน้า
ประหนึ่งว่าจะตายวายชีวิตร

๑ ๘ คำ ๑ โศก

๐ เมื่อนั้น
สงสารสองนางจริงหยตหนึ่งคิก
จะแจ้งความตามสัจย์คักตสวากิ
จึงพลอยโยนสองนางให้ส่างใจ

ชเนนีกปลาทอนาถจิตร
มาหมายผิดเออนี้กรรมทำกระไร
ไทนสองนางนางจะหยตกุสุมิไสย
แล้วอำลาครรรไลยเข้าในกง

๑ ๔ คำ ๑ เชิด

ทยอยลาว
๐ เกิดพลางทางตรักนั้กักขัน
นางที่เรารงจิตรคิกกิจำนง
ส่วนนารีที่มิไค้เคยนั้กักขัน
เออโลกยั้มนั้มันเป็นอย่างไรรไป
อ้อที่จริงหญิงคินันมันน้อย
เมื่อตัวเราหวังจะไค้ไค้ที่คัก
โอ้ลำคัยลั้บอยู่ไค้ไม่รู้ชัค
นั้กฮาวรณั้รอนรณพันกำลั้ง

เหมือนฝันอนาถจิตรพิศวง
เกอยไค้คังคักแล้วกลับแกล้วไค้กล
มาหมายมันจริงจิตรพิศมัย
จึงกลให้ไชวไชวเล่คักคังนั้
หานั้บร้อยไค้ไม่ยากเย็นเช่นสองพิ
โยไม่มีความเพียรเวียนรวัง
ฤวิยคักเสียแล้วเราไปเมาหวัง
เกินเซซังไปไค้ในป่าพนาไค้โดย

๑ ๘ คำ ๑ ลาวกระแด่ไค้ไค้

๐ ขอม
๐ เมื่อนั้น
ซุ่มอยู่คุดหาห้องใน
แต่เฝ้าเข้ายวนชวนชิต

ชมพลาเพลินจิตรพิศมัย
กับลำคัยทราวมไค้ไวไค้โดยลั้กษณั้
แนยสนิถุ้มนางขันวางคัก

๔ ๗ ๒ ๒
พุ่มพอกมิต์เวนวาย
๒

၇ နှစ် ၇

๑. ครั้นเวลาสายัณห์ที่เย็นพยับ กอดประทัยพลอยประโลมโฉมฉาย
 รงนิทรอาบ่าประหวัดวันพรุ่งนี้กาย พิศาล้อมฤๅสายให้ไสรยา

។ ២ កំ។ ។

พิชชา ควงเนตร

๕๕๖
ทวเวงวนเวศหว่างภษา

มะเสาะโคมลู่เข้าตำภาพงา

ไม่พินิจเห็นลักอยานักเลย

จะควรค้อยู่แต่คงประยงทิพย์

๒ ๑ ๒ +
อินเลอขยลขยนวกลขของแลนของเอย

เคราะห์ของพศิกระโรจิงโคไชย

เส้นเสียบยทุกเวลานาทเอย

๗ ๔ คำ ๗

ฉลากกระท่อม ถววงสวาทิ

งานศิริวิเทศเฉลิมศรี

อาจผโธนจิตรชาปชาตริ

ให้สนรักชวเพราะหวังชม

แม้้นมาทพลาถมือไม่เหมือนหมาย ควรวางวายก็กว่าอยู่คลาถลัสน

น.เลนาจตรพทนิยม

เกลียววกกลมกอดประต๋ับหลั๖ไปเฉย

๗.๔ คำ ๗ ทระ

ราย ครุฑนอกรวงษ์หลักสนิท

๘๔ จ จจ จ ๕ ๖
กบงเกิดนมิตรฝนไฟ

สัจจังตนตรระหนกตกใจ

กอดลำหีบไว้ไม่เกลือนคลาย

๑ ๒ คำ ๑

◎ 三三三

นวนางลำห้วยกึ่งใจหาย

เห็นซุ่มพลากอดกระหวัดรักร่าย โฉมฉายก็ถามไปทันใด

។ ២ កំរា ។

๑ เมื่อ^๕นั้น

จึงเล่าความ^๕นั้นไป
อัน^๕นั้นแหลม^๕คัง^๕ชน^๕แม่น
สู้^๕กัน^๕ใน^๕กลาง^๕พนา^๕ว
ไฉน^๕มา^๕คว^๕า^๕ค^๕า^๕ย^๕ค^๕ัน^๕ค^๕อ^๕ไ^๕ว
ก^๕ัก^๕ติ^๕ค^๕ง^๕น^๕ช^๕วี^๕ค^๕ร^๕ว^๕าง^๕ว^๕าย
ถึง^๕พ^๕ี^๕จะ^๕ค^๕า^๕ย^๕ว^๕าย^๕ช^๕วี^๕ค^๕ร
ท^๕ุก^๕ซ^๕แต่^๕ถึง^๕เจ้า^๕ล^๕ำ^๕เ^๕า^๕พ^๕าล
เล่า^๕พ^๕ล^๕าง^๕อ^๕า^๕ค^๕ร^๕พ^๕ล^๕เท^๕ว^๕ค^๕
แ^๕ส^๕น^๕ค^๕อ^๕ก^๕ค^๕อ^๕กา^๕า^๕ไ^๕ล^๕ย

๑ เมื่อ^๕นั้น

ฟัง^๕คำ^๕ร^๕่ำ^๕เล่า^๕ย^๕ร^๕ว^๕าย
จึง^๕ว่า^๕ถ้า^๕เจ้า^๕อ^๕ัน^๕ท^๕ว^๕าย
มิ^๕ข^๕อ^๕อยู่^๕สู้^๕ค^๕อ^๕ก^๕ซ^๕ิง^๕พ^๕ร^๕าก^๕ร^๕ัก

๑ ๓๐ คำ ๑ โศก

ชม^๕พ^๕ล^๕า^๕น^๕ิ^๕ก^๕ด^๕ง^๕น^๕ห^๕ม^๕น^๕ไ^๕ห^๕ม^๕
ว่า^๕มี^๕กา^๕ค^๕ซ^๕ไ^๕ห^๕ย^๕ม^๕ห^๕ิ^๕มา
โล^๕ค^๕เท^๕น^๕ไ^๕่^๕ป^๕ระ^๕ช^๕ิ^๕ก^๕ว^๕ิ^๕ค^๕ข^๕ำ
ย^๕ัง^๕มี^๕ตา^๕ไ^๕้^๕ะ^๕ค^๕ว^๕ล^๕าย
ค^๕ัน^๕ร^๕น^๕เท^๕า^๕ไ^๕ร^๕ไ^๕่^๕ข^๕ย^๕าย
ผ^๕ัน^๕เ^๕็น^๕ร^๕ำ^๕ย^๕เ^๕ล^๕ือ^๕ป^๕ระ^๕มา^๕ณ^๕
มิ^๕ไ^๕้^๕ค^๕ิ^๕ก^๕ก^๕ล^๕ว^๕ั^๕ช^๕อ^๕ค^๕ั^๕ย^๕ส^๕ัง^๕ข^๕าร
ส^๕ง^๕ส^๕าร^๕จะ^๕เ^๕ป^๕น^๕ป^๕ระ^๕กา^๕ร^๕ไ^๕ค^๕
ช^๕ล^๕เ^๕น^๕ค^๕ร^๕แ^๕ด^๕ว^๕ถึง^๕ห^๕ล^๕ัง^๕ไ^๕ล^๕
ก^๕อ^๕ก^๕ล^๕ำ^๕ห^๕ั^๕ย^๕ไ^๕ว^๕ไ^๕่^๕เ^๕ล^๕ือ^๕น^๕ค^๕ล^๕าย

๑ ๔ คำ ๑ โศก

น^๕ว^๕ล^๕น^๕าง^๕ล^๕ำ^๕ห^๕ั^๕ย^๕โ^๕ม^๕ล^๕าย
ไ^๕จ^๕า^๕ย^๕ป^๕ระ^๕ห^๕วัน^๕พ^๕ร^๕ัน^๕น^๕ัก
เ^๕มี^๕ะ^๕จะ^๕ค^๕า^๕ย^๕ตาม^๕ง^๕ป^๕ระ^๕จ^๕ัก^๕ษ^๕
ช^๕บ^๕ล^๕ง^๕เ^๕น^๕ือ^๕ค^๕ัก^๕แล^๕ว^๕ค^๕อ^๕กา

๑ คร^๕ัน^๕ค^๕่อ^๕ย^๕เ^๕ล^๕ือ^๕น^๕ค^๕ล^๕าย^๕ว^๕าย^๕ค^๕อ^๕ก^๕ค^๕ล^๕ย^๕ พ^๕อ^๕ค^๕ว^๕ัน^๕เร^๕ือ^๕แ^๕ร^๕ง^๕แ^๕ส^๕ง^๕ก^๕ล^๕ำ
ช^๕ว^๕น^๕ก^๕ัน^๕เส^๕พ^๕ย^๕ร^๕ค^๕โ^๕ก^๕ษ^๕นา
แ^๕แต่^๕มา^๕อยู่^๕ค^๕า^๕ห^๕ัก^๕ห^๕ล^๕าย^๕วัน
จ^๕ว^๕น^๕จะ^๕ส^๕ัน^๕เส^๕ย^๕ิง^๕ช^๕เ^๕ร^๕ิ^๕ย^๕ม^๕ไ^๕ว

ช^๕ม^๕พ^๕ล^๕า^๕ร^๕ำ^๕ฟ^๕ิง^๕ค^๕น^๕ิง^๕ใน
หา^๕ไ^๕้^๕ช^๕ุ^๕ค^๕เ^๕ื่อ^๕ก^๕มัน^๕มา^๕เ^๕ิม^๕ไ^๕่
จ^๕ำ^๕จะ^๕ไป^๕เ^๕ื่อ^๕ว^๕า^๕มา^๕ส^๕ำ^๕ร^๕อง

จึงบอกเล่าภัยภัย
ไม่ช้าจะมาเพื่อน้อง

พี่จะไปหาหมั่นอย่าหมั่นหมอง
เจ้าจงอยู่ห้องให้สำราญ

๑ ๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

หวากหวนพรันใจพันประมาณ
เจ้าฝันร้ายนักหนาในราตรี
ถึงจะออกอยากลำบากใจ
แนมันพ่อไปมีอันตรว
จงเมตตาอย่าเป็นกังวล

เล่าภัยภัยพี่ว่าชาน
นางจึงทักทวนห้ามไว้
วันนี้อาการไปไม่
ก็จะเป็นไรไปอย่าร้อนรน
เมื่อจะตายอยู่ในไพรสณฑ์
อยู่ด้วยกันสองคนอย่าครวโลย

๑ ๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

จึงว่าเจ้าอย่าร้อนใจ
ถึงจะมีสัตว์จรประจัน
อันสิ่งสวาทสัตว์อย่าคำนึง

ชมพลาข้มแบ้มแจ่มใส
ทำไมกับฝันไม่พรันพรัง
พี่ไม่เกรงมันสักนิกหนึ่ง
ย้ายทนน้อยพี่จะกลับมา

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

สู่ที่ทำงานทักทักวิญญา

นางเล่าภัยสทักคำผัวว่า
นางแจ้งโศการ่ำไร

๑ ๒ คำ ๑ โศก

๐ เมื่อนั้น

ปลอบเมียนพลาทางเข็ดชดใน

ชมพลาหาสทักทักไม่
จ้ำออย่ารำไไไม่ต้องการ

พี่ไปไม่ช้าจะมาพลัน
ว่าแล้วแต่งตัวมิไค่นาน

อยู่ด้วยจอมขวัญออกสงสาร
จับเสียมกล้องทอยานออกไป

๖ ๔ คำ ๖ เชือก

ตามไม้ ครั้นออกมานอกคุหา
มันนั้นคู่ชู้ทศาคไว
สทั้งจิตรคิดเห็นเชณวิบัติ
ชั้ชอันดวงกรรมลกระวนกระวาย
เหลียวดูปากถ้ำระกำอก
โอ้ลำหับลับตาเหลืออาไย
ฤๅหนึ่งจะกลับคืนหลัง
ลึงเลใจมิใคร่จะลินลา

ให้สยงโถมมาเร่งหม่นไหม้
ก็ซาดตกลงไปสู่กระยาย
นีกกลัวเซมิงรักทั้งหลาย
เป่นลางร้ายนีกปลาคอนาใจ
แสนวิตกหวาดหวั่นพรันจิตรไหว
แม้นมีเหตุเภทโอบจะโกลตา
อยู่รวังมารศรีที่คุหา
แต่ประหม่ากระหม่นอยู่เป่นนาน

๖ ๘ คำ ๖

วัย แล้วชักชักหักห้ามความวิตก ไม่สทกสท้านจิตรคิดห้าวหาญ
เห็นไม่มีใครกล้ามาแผ้วพาน ก็รีบผ่านแถวพนาทูลาไคล

๖ ๒ คำ ๖

มาย่อง เดินทางตามหว่างภูเขาสลวง ไม่หายห่วงน้องน้อยละห้อยได้
เห็นขบผาเบิกบานตระการใจ กล้วยไม้รายช่ออรชร
ที่ฟูใหญ่ใกล้กันกับคุหา น้ำใสไหลซ่าจากสิงขร
ทวนรฤกนีกคณิงถึงยังอร เมื่อยามรอันหวังจะพาเจ้ามายล
จะไ้ไ่ล่นวารีที่ตกพว้า จากเืองมผาพว้างพร้อยถึงฝอยฝน
พิฤตเกิดถึงชายใกล้สายชล ต้องลมหล่นแลเกลื่อนเหมือนแกดังปราย

นึกกลัวใจมิได้พานางมาด้วย จะไ้ช่วยซัซมสมมั่งหมาย
เหมือนไม่องอาจเช่นชาติชาย นึกอับอายเปล่าเปลี่ยวไม่เหลือขบแล

๖ ๘ คำ ๖ เชิด

๑๐ ทรนมาถึงเชิงชานลานบรรพต เค้นเลี้ยวลดคตามชายสายกระแสน
เที่ยวชกหาเผือกมันผ้นแปร ไ้ไ้เต็มแล้มากมายก่ายกอง
กิกะเห่ากระเหว่าไปข้าง เลี้ยงค่างร้องพิฤกกักก้อง
ควัวยอเลาเข้าไปเ็นค้อมมอง บ้างบ่องแหงนชะเง้อแลดู

๖ ๘ คำ ๖ เพลงฉิ่ง

โคกโชไทย เมื่อนั้น ทาของดองแค้นใครไม่มีคู่
๑๐ อีเก้งถึงกาลมีนมีชู้ อ้ายวาชองเสือกู้เข้าครอบครอง
ชวนตาเจ้าขบขบเข้าป่า วานแกมาช่วยเซมันเป้นที่สอง
โรงศาลก็ไม่มีที่ระพ้อง จังจนใจไ้ไ้แต่ดองผ้มอมน

๖ ๘ คำ ๖

๑๐ เณรไล่ควาย เค้นพลางทางบ้นตุ่มตัม กรรมเข็ญกรรมกรรมอะไรนั้น
ไปแปรกเสียดสิ่กเท่านัน มันพากันว่าตายโหงโง้งไ้คงคุก
อิดง้อยหน้ห้อยเหมือนคางคก ยังอยากกรร่าไปไม่รู้หุยก
อ้ายวาชองสาระบำทำทุกทรุก กูไม่กุดหัวไ้ไ้ไม่ไ้ซาบ
จะแทงด้วยบาเคะมันเกาะกระ แล้ก็ตายง่ายอ้ายนิบหาย
จะต๋อยมันให้คนำตำคควาย จังจะวาชแค้นคับถึงดับไ้

นี่แน่พ่อจ๊ะขี้ขี้ขี้ขี้ขี้ขี้ขี้
ไปให้ถึงก่อนเขาจึงจะได้
เพราะเราทำเขาจะว่าเราท้อใจ พากันควรโดยไม่หยุดยั้ง

๑ ๘ คำ ๑ ค้างควากินกล้วย

วัย ถึงมอนแลงที่แจ้งน้ตกกันไว้ เห็นคันไม้ใหญ่เข้าหุยกนั้ง
๑ ๑ แพรกอ่อนนอนเล่นเอากำลัง พลังสิ่งสนทนาพาที

๑ ๒ คำ ๑ เหวงา

ถ้าเพชร เมื่อนั้น คาวางของครองตรึกไม่นึกคืน
๑ ๑ ของลงกล่าทำให้ไปต่อที่ มิได้มีหวากหวั้นพริ้นพริ้ง
แกแก่กว่าราวสักห้าปีไปได้ ทั้งหัวโล่เสียท่าเราว่าครึ่ง
แม่นถูกหมึกเข้าคางเพราะเพราะหนึ่งตั้ง มีร้องอึ้งอับย่ำอ่าว่าชาย

๑ ๔ คำ ๑

วัย ชวนตาตอเลนไปเป็นคู่ เมื่อต่อสู้จะได้เห็นเป็นสหาย
๑ ๑ ออกจากบ้านพากันกันตะกาย มุ่งหมายมอนแลงแหล่งตำบล

๑ ๒ คำ ๑ แหกเงาะ

๑ ครั้นถึงขงพฤษาใหญ่ เห็นหัวของลงใสอยู่ใต้ต้น
แวงนึ่งเห็นอริจะเวาไม่เข้าปน ให้เพื่อนจรดไปเจรจา

๑ ๒ คำ ๑

๑ บัดนั้น ตาตอเลนเจนจักหมึกมวกกล้า
จึงพยักกวักเรียกจ๊ะขี้ขี้มา ว่ากล่าวเกลี้ยไถ่เป็นไมตรี

ฉันเพื่อนเราต้องข้างต่างเหงาเหงาอีก จะเลือกอะไรให้ใครที่
จะกำหนดเวลาซ้ำแล้วมี เมื่อต่อคำเราไม่ยักคิดจิตใจ

၅ ၆ ကံ ၇

๑๑๑ ปกนน

ตาจ๋มขี้ขี้ปากถากถางให้

เพื่อนของท่านนั้นมากกว่าข้าเท่าใด

เราจะใช้ตำราน่าไม่อาย

เพื่อนของข้าว่าจะชกด้วยกำหมัด

เพราะเงินที่เหลืออีกไม่หนหาย

ญาไม่สู้สารภาพไม่หยาบคาย

ขอโทษหมายจะอภัยไม่จงเวร

၁ နှစ် ၁

๑) บัณฑิต

การเคลื่อนไหวเด่นชัดเหมือนท่าเขน

อินวางชองชองข้าหมักมวยเจน

จะประเคนคอกสัตว์ท่านกระษานแยะ

๓ ๖๔๔๒๕
ครุฑรองท.เสียบให้กฟจขบข

จะตักตักบดกล่าตักมจุมแหมะแะ

ไม่แก๊งค์คุยซุ่มทำว่าก่อนแคะ

อย่าตัวเราะแทะแทะกงเตนกัน

๗ & คำ ๗

๑) บกนน

ตาจ๋มขี้บปอดกโหม่นพรวน

บอกเวลาชาติจากคึกกัน

แล้วผ่ายผืนก็กลับมาหาเพื่อนตัว

๑ ๒ คำ ๑ พม่าใหม่

๑) เมื่อนั้น

สองนักเลงผีโหดมีใจชั่ว

ชักรเลาะเตี้ยะตึงกระสันไม่พันพัว

เศกตามพัวป่าปลอกลดลอกกาย

แล้วมายกหน้ามาขึ้นกลางแปลง

ทั้งสองแห่งกำหนดไว้ดังนี้

แล้วจากสมมติของข้อที่ ๒

ทั้งสองนายชุกต่อขไม่ถอยกัน

๗ ๔ คำ ๗ ข้อขมวณ

๑ ประเทียะใจไต่ยกเหือตกชาน ที่สองทยานเข้าทางกัน
เหือนยบยบหอยโครงเป้นอันอัน ให้น้ำเสิร์ฟล้นค้อยบันเทา

๑ ๒ คำ ๑ เรเรา

๑ ต่างคนต่างลุกขึ้นชกอีก หลบหลีกค้อยค้อยค้วยเข้า
เตะถีบถองหลังกั้งไม้เบา สองเฒ่าทรทคอคทน

๑ ๒ คำ ๑ เจ้าเซ็น

๑ เมื่อนั้น ชมพลาเที่ยวมาในไพรสณฑ์
ถึงมอนแดงทแ้งจรกัล ไปพบตาสองคนค้อยกันนัว
จึงเข้าไปห้ามว่าอย่าชนกัน หุยกค้อยกันสักครู่เถิดค้วยรว
เพื่อนสองข้างต่างเข้าช่วยพันพัว รังตัวลากลูกกลุ่กลุ่พลัน
ชมพลาเข้าใกล้จำไคแน่ ว่าตาแก่เจ้าชู้ที่คู้ขึ้น
จึงไต่ถามเหตุผลแต่ต้นนั้น มาค้อยกันทำไมในกงกาน

๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น สองเฒ่าเหือนยบล้มลมส่วาน
ช่วยกันคู้กันค้อยอยู่เป้นนาน หายเหือนยบอาการจึงค้อยพน

๑ ๒ คำ ๑ เรเรา

๑ เมื่อนั้น ตาของตองเล่าพลางทางส่อน
เข้าไปค้ำกัลับมาเมือวานขึ้น เมียบเอนของคณอื่นทั้งเรือนชาน
อ้ายวิงซอจของทองมาครอบจำ เข้าอยู่ประจำเลียบทั้งบ้าน
ไม่มีใครจะไคไคเป้นตระลาการ จึงนุกมาค้อยต้อนตัวค้อยตัว

๑ ๔ คำ ๑

๑. เมื่อนั้น

ไช้ข้าจะก็กร้ายไม่อาจกลัว
 ข้าก็เอนพ้อม่ายไรแม่เรือน
 ครั้นผิวมาทำตาอยู่ยังแวว
 แม้นว่ามีพระลาการศาลตามซัก
 นี่ตาไม่จำใจต้องออกมา

ดาวางของก็อกชกหัว

เพราะนางถึงว่าผัวนั้นตายแล้ว
 คิดหาเพื่อนปลกครองให้ผองแล้ว
 พังรู้แล้วว่าแยกคอกหมกขัญญา
 จะให้การให้ประจักษ์ไม่กังขา
 เพราะเขาทำไม่รักก็อับอาย

๖ คำ ๖

๑. เมื่อนั้น

ให้นึกขึ้นกลั้นหัวตากับยาย
 เลี้ยวจิตรก็คิดถึงเรื่องของตัว
 เราจะมีตัญถ้อยกันกับชเนา
 ก็ดพลางทางพูดโกเล่เกลี้ย
 จะรักใคร่ไปทำไมกับคนกลาง
 อับความอายชายหน้ามาต่อรบ
 พงกันทัยดับใจให้สบาย

ชมพลาฟังคำรำชยาย

มาเคแระห้ร้ายชิงชู้กับเรา
 แม้นเจ้าผิวเชอชามาพบเข้า
 แต่ผิดเค้ากันอยู่นี้ก็จิตรนาง
 ข้าจะขอเสียทั้งสองข้าง
 เปนเยี่ยงอย่างสตรีที่ชั่วร้าย
 ก็พลบขอปรยคให้หมกหาย
 อย่างุ่นววยตาทั้งสองจงครองความ

๗ คำ ๗

๑. เมื่อนั้น

ค้อยรบยับคัยโกรขที่ถูกลาม
 ถ้อยที่ถักกันไม่ชิงโกรข
 ต่างคนอำลาพากัน

สองเฒ่าหนึ่งนั่งฟังคำห้าม

ยอมตามชมพลาว่ากล่าวนั้น
 ยมาโทษไม่รังเกียจเคียดฉนั้น
 ศันคั้นกลั้ยบ้านสำราญใจ

๘ คำ ๘ แยกตลึง

๑. เมื่อนั้น

ก็ไปรับล้าหับกัลยา
 ยืนคนนางก็เปิ่นเมื่อก
 ึงไปหาใหม่อย่าใจเขา

ชมพลาตอยไปกับใจกล้า
 เพราะนางสมศรีรักเรา
 จะห้วงโยอยู่ทำไมเล่า
 เช่นเจ้าหาไหนไม่ยากนาน

๑ & คำ ๑

๑. เมื่อนั้น

เรึงไฟโรยโกรธไฟทั้งไฟกาล
 มึงไปลูกนางมากกลางคืน
 ทำการร้ายกาจชาติอัปรี
 กจะลงหารผลาญชีวิ
 ติายคนร้ายกาจชาติทรลัทธิ

ชเนาฟังว่าเห็นกล้าหาญ
 ึ่งว่าอ้ายเถรฉานช่างพาที
 แล้วแกลงข่มขืนกคช
 ยังจะมาอวดคิดว่านางรัก
 มีให้ติคตบรณอยู่ให้หนัก
 ใครก็ไต่ประจักษ์กันวัน

๑ ๒ คำ ๑

๑. เมื่อนั้น

ชักขาเถรออกมาว่ากล้า
 ต่างคนต่างว่านางรัก
 มาสู้กันใครตายวายชีวิตร

ชมพลาฟังถ้อยไม่ถอยหนี
 มาต่อตักกันคู่ให้รู้ฤทธิ
 ความจริงไม่ประจักษ์แจ้งจิตร
 นางคงเป็นสิทธิ์ของผู้ยัง

๑ & คำ ๑

๑. เมื่อนั้น

แกว่งขาเถรขวานรุกรมกำบัง

ชเนาไต่ฟังคงจะคลั่ง
 ก้าวยังยืนชนชัยกลับแทง

๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อ^๕นั้น
รับ^๕รอง^๕ข้อง^๕กันกลาง^๕แปลง

ชม^๕พลา^๕ห้าว^๕หาญ^๕ชาญ^๕ล้า^๕แห่ง
กวัก^๕แกว่ง^๕ผัด^๕ผั้น^๕กัน^๕ไป^๕มา

๑ ๒ คำ ๑ กลอง^๕แขก^๕ เชิด

ข้า^๕ทวน^๕ เมื่อ^๕นั้น
๑
แต่^๕ละ^๕ห้อย^๕ค้อย^๕หา^๕วัก^๕ดา
ไม่^๕เห็น^๕คั่น^๕หลัง^๕มา^๕ยัง^๕ถ้ำ
นั่ง^๕นั่ง^๕รำ^๕ฟังก^๕ตลึง^๕ต^๕ไล

นวล^๕นาง^๕ล้า^๕หับ^๕เสน^๕หา
จน^๕เวลา^๕ทวัน^๕ลง^๕ไร^๕ไร
จน^๕พลบ^๕ค่าน^๕า^๕ระ^๕มี^๕เหตุ^๕ไ^๕ฉน
นาง^๕ไม่^๕มี^๕คู่^๕ข^๕สั^๕ก^๕นา^๕ที่

๑ ๔ คำ ๑

ร่ำ^๕ย ๑
๑ ออย่า^๕เลย^๕จะ^๕ตาม^๕ไป^๕ค^๕
ก็^๕ด^๕พลาง^๕ย่าง^๕เียง^๕จร^๕ด^๕

จะ^๕เ^๕น^๕อย่าง^๕ไร^๕อยู่^๕ให้^๕รู้^๕ที่
แล^๕หา^๕สำ^๕มี^๕ทุก^๕แห่ง^๕ไป

๑ ๒ คำ ๑ เพลง^๕เร็ว

ทยอย ๑
๑ คั่น^๕ตาม^๕นำ^๕ถ้ำ^๕ลำ^๕ธาร
นาง^๕ยั้ง^๕ทระ^๕หนก^๕ดก^๕ใจ
ร้อง^๕เรือก^๕เท่า^๕ไร^๕ไม่^๕ขาน^๕รับ
เก็น^๕พลาง^๕ย่าง^๕ย่อง^๕มอ^๕ง^๕เม^๕ียง

หา^๕พพ^๕พาน^๕ร้อง^๕รอย^๕แห่ง^๕ไร^๕ไม่
ตะ^๕โก^๕น^๕ก่^๕หวั่น^๕ไ^๕ว^๕ให้^๕สำ^๕เน^๕ียง
หุ^๕ต^๕รับ^๕ฟ้ง^๕ไป^๕ไม่^๕มี^๕เส^๕ียง
นาง^๕เพ^๕ียง^๕จะ^๕พิ^๕นา^๕ค^๕อนา^๕ใจ

๑ ๔ คำ ๑ โอ^๕ค

ร่ำ^๕ย ๑
๑ คร^๕นี้^๕ค้อย^๕เส^๕ื่อม^๕ค^๕ลาย^๕ว^๕าย^๕ไ^๕ศ^๕กา
ก็^๕ค^๕ค^๕นี้^๕ม^๕ร^๕ค^๕า^๕ค^๕ลา^๕ไ^๕ค^๕ล
เห^๕็น^๕ร^๕อย^๕บา^๕ทา^๕ป^๕รา^๕ก^๕ฏ^๕ช^๕ัก
ค้อย^๕ข^๕ัน^๕เท^๕า^๕เบ^๕า^๕เท^๕ว^๕ศ^๕แ^๕ก^๕ค^๕าล
กล^๕ยา^๕ท^๕ก^๕ข^๕ั^๕ท^๕น^๕หม^๕่น^๕ไ^๕หม^๕
ลง^๕จาก^๕เน^๕น^๕ไ^๕ศ^๕ล^๕ถึง^๕ลำ^๕ธาร
เล^๕า^๕ระ^๕ล^๕ก^๕เ^๕ียบ^๕น^๕้ำ^๕ล^๕ำ^๕ด^๕า^๕น
เ^๕า^๕ว^๕มา^๕ด^๕ย^๕ำ^๕ตาม^๕ร^๕อย^๕จ^๕ร^๕ล^๕

๑ ๑ ๔ คำ ๑

๑๑๑ ดนาวแปลง เค้นทางกลางไพรไจระทัก ไม่วายนักชุนข้างหมองศรี
 สักเงียบเยียบเย็นเช่นราตรี ปักชัยชบเขาเข้าวัง
 ขยผมาลัทเคียบาน ถิ่นคาลลมโศโยโรยร่วง
 ใหลร้อนอ้าวผ่าวปลายวาทรวง เห่งาร่วงหนักหลังโนยนา
 มานุกกลงคักกันวิมหาค พิศมเลอยผาดผ่านหน้า
 ไปลงนางยิ่งหวาวิญญา แสงโหลลาคลาไคล

๑ ๖ คำ ๑

๑๑๒ ภาย เมื่อนั้น
 ทั้งปองสองปองสูกแยกกันไป
 เค้นเวียนวนไปจนประจวบทาง
 ทั่ววันเย็นเห็นจวนราตรี
 เค้นไปปักใจให้เห็นหน้า
 เข้าแอบไม่มองปองรักใคร่
 ราวแก้วตบตีผู้ใหญ่
 คั่นหานางในพนาลัย
 ต่างคนต่างถามถึงน้องพี่
 ชวนกันกลับที่เคยสำนักัน
 น้องสัสมพลาอีกอีก
 หยคณิงชงรักคอยที

๑ ๖ คำ ๑

๑๑๓ เมื่อนั้น
 สักกันยืนบุกกลุกลัด
 ชเนายับย้อยไม่ถอยหนี
 ต่างมีบาทเจ็บทั้งสองคน

๑ ๒ คำ ๑

๑๑๔ เมื่อนั้น
 หลบหลีกคอยต่อล่อชน
 ชมพลาอัยย้อยไม่ถอยหนี
 อดวนประชิดไม่คิกกาย

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑ เมื่อนั้น

เห็นจวนตัวกลัวว่้องจะอันตราย
 เอาปยุหุ้มบิลาพลันบรรจกล้อง
 พอเห็นชเนาท่างออกมา

รำแก้วคอยเขม่นไม่ขาดสาย
 หีบขอมเลาม่งหมาบไม่พริบตา
 จกจ้องเล็งหลิ่วนิ้วหน้า
 ก็เป่าลูกบิลาโผละไป

๑ & คำ ๑ เชิดเครื่อง

๑ บิลามาท้องชมพลา
 พิศม์แล่นวิ่งถลาเข้าในไพร
 พอมาประทะประลำหีบ
 ตกใจไม่รู้ลี้กตัวนาง

เฉภาะตรงหน้าผากเพียงตักขยับ
 มิได้รู้คำยลหนทาง
 นางวิ่งเข้ารัยพอลมผาง
 กอดผิวเข้าพรางคลั่งไป

๑ & คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

แลเห็นลำหีบทรามไวบ

ชมพลาถ่มตาขึ้นมาได้
 ผวากอดเข้าไว้แล้วโคก

๑ ๒ คำ ๑ โศก

โธโธใน โธ โธลำหีบของเรียมเอ๋ย
 จะขออำลาเจ้าแล้วคราวนี้
 ชเนาเขาตามสังหาร
 มีผู้ลอบยิงหากในไพร
 พธายจากพรากเจ้าไปทิ้งรัก
 มาที่แม่น้ชวพม้วยมิก

ทรามเซบผู้เทียมชีวิตพิ
 มิได้มีชีวิตสืบไป
 ก็พ้อต่อต้านเขาได้
 เปนจนใจจำลัษกับชีวิต
 สุกจะหักห้ามมิโยคโคกจิตร
 จงค้นคิดรักใคร่ในชเนา

จนหากพิศวาสไม่ขาดหมาง
ให้พี่ตายวายพระวงศ์ยงเยาว์

จงเลื่อมส่างวิโยคโคกเศร้า
จะหลับดาลาเจ้าบรรลือลาญ

๑ ๘ คำ ๑ โยค

๐ ภาย
เหมือนนั้น
ฟังคำอาลาทุกประการ

นางลำหับเยาวยอกสงสาร
เยาวมาลย์จะพินาศซากใจ

๑ ๒ คำ ๑

๐ ใญ่ชาภณท์
โอ้ว่าชมพลาของเมียเอ๋ย

ไหนเลยมาสั่งกั้นไค้

พ่อเถาจิตรเมียผิดเป็นพันไป

ด้วยนี้กว่าวิไลยเป็นนารี

คงกลัวตายหมายแต่จะหาศษ

ถึงยามทุกข์เข้าสั๊กหนอยก็ถอยหนี

อันฝูงหญิงจริงอยู่ย่อมน่ามี

แต่ใจของน้องนี้ไม่เหมือนกัน

พ่อตายอาจะหมายมีฉวีใหม่

ให้กินใจกันเป็นนิจิกิตหวาดหวั่น

ว่าเคยสองคงปองสามไม่ข้ามวัน

วรวิกันนั้นคงจะวางด้วยหมางใจ

รักของน้องปองแต่ให้แท้เที่ยง

ไม่หลัดเลียงเข็ดขามตามวิไลย

จะให้พี่อวยชนม์พันห้วงโย

เมื่อเก็กไหนจะไค้พบบประสยกัน

๑ ๘ คำ ๑

๐ ภาย
รำพลงนางฉวยยาเคะมา จากมือชมพลาที่กำมัน

แท้งสอคชอกคณิลปลัน

มอดม้วยช้วนทันไค้

๑ ๒ คำ ๑ โยค

๐ ใญ่ชาภณท์
เหมือนนั้น

ชมพลาระทักอกหมกใหม่

เสียววิทรพิศม์แล่นคลอกใน

ไลหิดหลังไหลววยปราณ

๑ ๒ คำ ๑ โยค

๑๐ เมื่อนั้น

ป็นสองสิ่งกันบนศาล
ครั้นเห็นลำห้วยค้ำจิตร
ตลิ่งอยู่ครู่หนึ่งไม่เจรจา
ความรักสถลก่อก่ออื่น
ถลาเล่นไม่ยังประทุงกาย

ชเนยขึ้นยังฟังว่าชาน

ชายชานสยของพองโลมา
ชมพลาม้วยมิกคัยสังขาร
วิบวายปลายชำระ ลึกกาย
ใจคอเสียวสันระส่ำระสาย
กอดศพโฉมฉายไม่สมประเก

๑ ๖ คำ ๑

ใช้ ๑๐ กรรมกรรมลำห้วยเจ้าพี่เอ๋ย ไม่เห็นเลยว่าจะม้วยเป็นผี
พี่รักเจ้าเท่าดวงชีวิ
ห้วงมอยชีพมารศรี จึงเสาะไป
สู่ขอพ่อแม่ก็ยินยอม
พรักพร้อมกันทำการใหญ่
สมกึกควรวาจากไกล
มิได้แจ้งเหตุก็แลร้าย
จึงอุส่าห์พยายามตามนาง
ไม่จักทางจงจิตรคิคมุ่งหมาย
ฟังมาแจ้งประจักษ์เมื่อเจ้าตาย
ว่าโฉมฉายสมักรักชมพลา

๑ ๖ คำ ๑

ล้วยม้วยขาด ๑๐ แม่นแท้ก็เริ่มรู้ความตระหนก จะห้ามหักจิตรไว้ให้นักหนา
ไม่ชิงรักหักหาญดวงกานดา
เพราะความแสนเสนาหาหักอาลัย
ถึงจะยอมออมนอกไม่เอิบเออม
ก็ไม่เลื่อมซาคิดพิศมัย
จะฝืนรักสถลกรุปไว้ภายใน
น่าน้อยใจกลับมาพาเจ้าตาย
อันความผิดของพินเหลือล้ำ
ให้ชอกช้ำแสนวิตกกอกสลาย
ครวญพลางทางขุ่มทอตกกาย
กอดศพโฉมฉายเข้าโคก

๑ ๖ คำ ๑ โศก

แปลตาม: ค่อยรับกับกำสรวลสลดจิตร นิ่งพินิจนึกสังเวชเป็นนักหนา

๑๕ เอือนออกปากชมชมพลา

เขาควรรับว่าลูกผู้ชาย

๑๖ ชอตรงจงรักไม่หักทวน

จนจนกับชีพสูญสลาย

๑๗ ยังไม่เกียจกันเห็นแก่กาย

ศมายุแต่ศชของสฤททวงใจ

๑๘ ทวิคซึ่งเป็นผู้รักคนหนึ่ง

ไม่เท่าถึงเทียมเทียบเปรียบเขาได้

๑๙ ข้าเป็นผู้ก่อเหตุเภทไภย

ให้เขาบรรลัยทั้งสองคน

๒๐ แม้นมีชีวิตรอยุ่ทราบใด

๑๖ นึกขึ้นมาเมื่อไรไม่เป็นผล

๒๑ คงจะพาวริทจิตรวิกล

๑๗ สดจะทนทรมานสืบไป

๑ ๘ คำ ๑

๑๒ กิดพลางหมกมุ่นหุ่นหัน

๑๓ ฌวยบาเทะมาพลันหาข้าไม่

๑๔ แหงตลอดคอช้ายทลใน

๑๔ มอคม้วยบรรลัยเคียงกัน

๑ ๒ คำ ๑ สระหม่า โอค

๑๕ เมื่อนั้น

๑๕ ว่าแก้วตกใจไหวหวั่น

๑๖ ศึกทั้งปองสองปองสคนัน

๑๖ วังเข้าไปพลันทันที

๑๗ กอศศพษเนาเข้าไว้

๑๗ พากันร่ำไร้องมี

๑๘ บั่มประหนึ่งจะสิ้นสมประดี

๑๘ ทั้งสองศรีครวญคร่ำรำพรณ

๑ ๔ คำ ๑

วิธคาโอค

๑๙ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑๖ ถึงสามศพสยเรียงเคียงกัน

๑๖ มาดวงล่อโลมพาคนอาสัญ

๑๗ แสนสงสารลำหับสาวน้อย

๑๗ ล้วนทนายรักทั้งนั้นอนาใจ

๑๘ งามโฉมประโลมโลกย์เลิศวิไล

๑๘ บุญใดที่คอยส่งให้

๑๘ ผูกจิตรชายไต่ดั่งคว่ำ

กรรมไคยันกาลสังหารเจ้า
ไอ้ซมพลาน่าซมผีมี
ควรฤเราสามตามสังหาร
ตรงต่อรักหักไม่เห็นแก่ตน
อนิจาสนาเจ้าเพื่อนเชษฐ
ช่างอาภัพพลึงหลงจงจิตรนัก
อนิจารักกระไรใจจิกเหลือ
จงรู้ฤทธิรักร้ายอย่าหมายเชย

ให้พลอยกลืนรักเข้าไปเป็นผี
น้ำใจก็กล้าหาญทานทน
ถึงตาโก๊ะทายนไม่ย่อมน
ควรนับว่าเป็นคนซำความรัก
ไต่ซุ่นซ้องลำเค็ญเพราะรักหนัก
ไม่มีส่วนซุสสักหน่อหยิ่งเลย
ไม่แผ่แผ่ผลาญชีพเล่นเฉยเฉย
ศพระเกยเก่ายกลาคนาใจ

๑ ๓๒ คำ ๑

ว่าพลางพี่น้องทั้งสี่องรา
หนึ่งนั่งตลิ่งซึ้งแขงไป
แล้วจึงตรึงตรึงผูกขากัน
เวลาพลบค่ำเข้าราตรี
จะชว่ยกกันฝั่งศพทั้งสาม
แล้วชวนกันชุกหลุมที่ซุ่มไม้

ตลอดกล่าวน้ำคำสลดโหด
ด้วยอาลัยมิใคร่จรด
จะทิ้งศพไว้นั้นไม่ควรที่
จะเป็นเหยื่อเสือสหัสสังเวชใจ
ตามมีตามเกิดกระทำไ้
กว้างใหญ่พอเพียงเรียงกัน

๑ ๖ คำ ๑

ครึ่งควง ครั้นเสร็จซึ่งการชุกหลุม
ให้นอนข้างเคียงเรียงวัน
ซมพลางวาศพลโมมฉาย
หุยกิ่งพินิจพิศพลาง
ช่วยกันขนกินมาถมกลบ

ช่วยกันซุ่มศพซุ่มซุ่มมัน
นางลำคัมมันให้นอนกลาง
ซนาของซ้ายเคียงข้าง
ไม่เลื่อมส่างโคกเศร้าเหงามใจ
มีกศพมิให้เสียคู่ไ้

แล้วชวนกันเก็บดอกไม้

มาเรียบรายไว้ด้วยความรัก

๑ ๖ คำ ๑ นางหงษ์

วัย
๑ เสรีแล้วกล่าวคำอาดา
จะจำจากไปอาลัยนัก

โคกเศร้าโคกกาเพียงออกหัก
ย้ายรักศรัยูกย้ายคลาไคล

๑ ๒ คำ ๑ โอค

โอค
๑ เคนพลางทางกิดคำนึง
สำนราพากันมาในไพร
ประยงทรงกลดเมฆบดบัง
มองเขม้นเห็นเม็งวังจะเวา
นิกแซงแซวแจ้วมาเวลาคึก
อนิหาปานนี้สักกยาม
พี่พร้อมน้องพร้อมว่าหา
บุกขัฏฐ์ดึกป่าพนารศ

ถวิลถึงน้องแล้วร้องไห้
ฤจะกลับไปแล้วสองเรา
คู่ตั้งช่วยวิโยคโคกเศร้า
นึกว่าเงาน้องมาเข้ามาตาม
สัจจะนึกว่าน้องร้องทักถาม
ให้ร้ายหวามโรยแรงแรงใจจร
เปลี่ยวเปลี่ยววิญญาสท่อนถอน
พอเรือนแสงทินกรก็รีบคลา

๑ ๗ คำ ๑ โอค เชิด

วัย
๑ ครั้นรุ่งรางแสงแสงสุริยไส
แจ้งการมารคบิดา

ก็ขยับองเข้าไปในเคหา
ตามเหตุมีมาทุกสิ่งอัน

๑ ๒ คำ ๑

แสงวันทอง
๑ เมื่อนั้น
ซ่อนอกครวญคร่ำรำพรรณ

สองเงาพึ่งบุตรสุดโคกคล้าย
ลูกทั้งสองนั้นไม่สมประดี

๑ ๒ คำ ๑ โอค

วัย
๑ บรรดาพวกเงาที่ทักใกล้
บอกต่อกันไปไม่ช้าที่

ทางคนตกใจจึงมี
รู้ทั่วทั้งที่ถิ่นตำบล

พากันรีบมาหาหลากหลาย
 ทองยิบชอยเงาะทั้งสองคน
 อีกทั้งเฒ่าชาวนผู้เลี้ยงแพะ
 จะใครรู้เรื่องราวข่าวสำคัญ

มีนายญาบเงาะนั้นเป็นต้น
 คันคันเก็นเข้ามางัน
 แจ้งว่าชมพลาพลอยอาสูญ
 ก็พากันมายังบ้านขอย่าน

๑ ๖ คำ ๑ เชือก

๑ ครั้นถึงจึงชวนกันเข้าไป
 ถามข่าวราวเรื่องเหตุการณ์

นั่งแน่นอยู่ในลานบ้าน
 ตามซึ่งบันทาลเกิดมี

๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
 จึงเล่าแถลงแจ้งคดี
 ลูกข้าตามไปประชมพลา
 ชมพลาเสียที่คืนวัน
 นางลำหับนั้นประคิยประคองอยู่
 ชมพลาที่พลอยขวยควาย
 ทั้งนี้เป็นต้นเพราะคนคด
 ขายซื้อเสียเค้าเพราะเฒ่ามัว

ขอย่านมาเนาะทั้งสองศรี
 ว่าเหตุนี้มีน้ำจะควรเป็น
 ไกรชาติต่อก่อเชิญ
 ชเนาตามไปเห็นลำบากกาย
 แล้วรู้ลู่แทงคอคนสลาย
 ลูกข้าก็ตายเพราะแทงตัว
 ประมวญหมคความจริงหญิงมันชั่ว
 จงเร่งกลัวเร่งไกลใจสัตว์

๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
 เห็นว่าน่าจะผูกไฟ

เงาะยังฟังคำถ้วนถี่
 จงว่ากล่าวให้ดีกว่านตักความ

๑ ๒ คำ ๑

มอญแปลง คิดแล้วจึงมีวาจา

เราจะว่าเป็นกลางทางทั้งสาม

อันลำห้วยกับขนาเราไม่รู้

กลับระคายไปข้างฝ่ายนายชมพลา น่าจะได้ลอบลักรักใคร่กัน

ครั้นผู้ใหญ่จิกให้ไต่ผีกัก จึงจู่ลัดเข้าไปในไพร่สัตว์

ถึงผีกร้ายก็ไต่ตายวายชีวิต ใช้โทษทัณฑ์ถึงที่สยดสยอง

ฝ่ายขนาเล่าก็ตายเพราะหมายผีก คลั่งคลุ้มก็รักใคร่จนไหลหลง

พวกเรายังอย่าคิดของจิตรจง เร่งเปลื้องปลงอาญาให้ข้ากพันธุ์

๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

สามบิดาเห็นวังทุกสิ่งสรรพ

ถ้อยที่หายเหือกเหือกคาลงัน

สามแม่จาบัลย์บันพิปราย

๑ ๒ คำ ๑

(สามแม่)

แซกลพบุรีลามชั้น

โอ้ลูกเราสามราเลียงมายาก

ยามจะพรากเหมือนฟ้าแลบแปลบเคี้ยวหาย

(ทั้งหมด)

แซกลพบุรีล่องชั้น

นำส่งสารสามแม่ล้วนแก่กาย

เลียงลูกคล้ายฝูงนกตกฟอง

(สามแม่)

แซกลพบุรีลามชั้น

ถนนมามากมิให้พรากไปไหน

มาเหมือนไข่กระทยแตกแยกเป็นสอง

(ทั้งหมด)

แซกลพบุรีล่องชั้น

ส่งสารลำน้าตาอาบหน้านอง

เหมือนหวางรองขารามาแต่ขาร

(สามแม่) แกลลพบุรีสามชั้น

แม่ได้ขึงมาหวังว่าจะฝากร่าง
มาขาคกลางเหมือนคันไม้ใครประหาร

(ทั้งหมค) แกลลพบุรีสองชั้น

สงสารนักความรักมาขาคราน
เหมือนเต็กก้านบัวศกไม่หมคโย

(สามแม่) แกลลพบุรีสามชั้น

โอ้คันนี้แม่จะมีแต่ร้อนร่ำ
เหมือนเพลิงเผาผลวกลนคันไม้ใหม่

(ทั้งหมค) แกลลพบุรีสองชั้น

สงสารจริงยิ่งล้นบ้นพิไร
เหมือนเชื้อไฟสมซอนจรร้อนนาน

(สามแม่) แกลลพบุรีสามชั้น

แม่จะเป็นเช่นคันไม้ตายเพราะลูก
เห็นก็ถูกควรดัดด้วยสังขาร

(ทั้งหมค) แกลลพบุรีสองชั้น

สงสารแท้เห็นไม่ร้อคกวอดขยวณ
เหมือนไฟเผาญไฟพณค้เหลือค้กรอน

ฯ ๓๐ คำ ๗

ว่ายนั่น

สามบิคาผ้าผนสนอนอื่น

คิกระกบิครเคว้าที่เว่าร้อน

จึงผ่นผอนพรวณาค้วยอาไลย

ฯ ๒ คำ ๗

(ซารุน) แกลลพบุรี

โอ้ โอ้ชมพลาช่างกล้าเหลือ

เข้าแย่งเหยื่อจากปากพยัคฆ์ใหญ่

(ทั้งหมค)

ใจเขาเค็ดใจเขาเค็ดน่าเช็ดใจ

เราพึงไคไคยเค็ดคนเช่นนี้

(ซารูน)

ยังรักหญิงยิ่งกว่ากายจนหายหวง
กลับเป็นห่วงห่วงแต่ศษของ โฉมศรี
บอกให้รักชเนาว่าเขาคี
ถึงผิดมีก็ยังไม่เห็นเป็นคนตรง

(ทั้งหมด)

ใจเขาแตกใจเขาแตกไม่เช็ดขาม
จนถึงยามสิ้นชีวิตรนำพิศว

(ทองยิบ)

โธ่ถ้าหัยกับชีวิตจริงมันคง

(ทั้งหมด)

ไม่พรวงแต่ความศษสนกสยาย
ใจนางแตกใจนางแตกไม่เช็ดขาม
ช่างตอบความก็ยิ่งหญิงทั้งหลาย

(ทองยิบ)

ใช่แต่พูกลวงล่อพอห่วงกลาย
ฆ่าตัวกายมิให้มีตรกิกประวิง
ไม่กลัวความมรณาช่างกล้าเหลือ

(ทั้งหมด)

กุแปลกเชื่อชาติเช่นที่เป็นหญิง
ใจนางแตกใจนางแตกดังเพชรจริง
ใครท้วงทึงก็ต้องเห็นว่าเป็นพาล

(ยอดาน)

อนิจาชนเนาว่าเขลาฤา
ที่แท้ชื้อแสนฉลาดทั้งอาหาญ

(ทั้งหมด)

ใจเขาแตกใจเขาแตกเช็ดสันดาน
จับชมพลาแล้วไม่ผลาญเมื่อผลอตัว

(ยอชาน)

รู้ตระหนักว่านางรักข้างคู่แข่ง
ไม่คิดแย่งยอมให้เขาเป็นผัว

(ทั้งหมด)

ครั้นนางตายไม่วายรักหักความกลัว
สู้กลืนกล้วสัจย์กับรักหักใจมรณ
ใจเขาแตกใจเขาแตกไม่ทิ้งถอย
ตรงไม่น้อยไม่เคยเห็นเช่นแต่ก่อน
ทั้งสามมีที่ประเสริฐควรเชิดช้อน
พอแบ่งผ่อนที่พวกเราว่าเมารัก

๑ ๓๖ คำ ๑

(เงาะงาม) ดุ่มโปง ① ฟัน้องเอ๋ยที่วามักถูก รวงสุกรวงหูลานคอบหาญหัก
เขารักกันจงเงาะเงาะฉักตร์ ② ไว้ความหนักให้แก่ผู้อยู่ทั้งมวญ
ไหนจะเศร้าที่เขากำจักจาก ③ ไหนจะยากจริงไหนต้องไต่สวน
ไหนผู้ใหญ่ใจละห้อยพลอยแปรปรวน ④ ที่มีควรมากหมางก้างกัน
(ทั้งหมด)

พูดปนกลางพูดปนกลางช่างตรองตรึก
ความคิดคลึกถกสนิทไม่ผัดผัน
ควรผูกรักอย่าให้ร้านสมาณพันธุ
ผูกให้มันสามวงษ์จึงเป็นเคียว

๑ ๒ คำ ๑

(เงาะงาม) ตะเริง ①

โอ้พวกเราเหล่าเงาะล้วนเคราะห์ร้าย
จะต้องย้ายที่หาที่ป่าเปลี่ยว

เพราะคนตายร้ายเช่นนี้ไม่ถ่ใจว ญาจะเทียวเร่ร้อนควรผ่อนปรน

มาชวนกันคุกเข่ากราบเจ้าข้า
ให้พวกข้าพ้นโอบใจโศกณ

ราชนาช่วยบรรจบกับนิศผล
ทั่วทุกคนสามัคคีมีไชยเทอญ

๑ ๔ คำ ๑

ลึงโตเล่นทาง
๑ มาจะกล่าวยทไป
ตั้งแต่ไคว่ชานาการทั่วไป
ตรีไครในการปกครอง
จนถึงปลายแค้นบุรี
คอยบรรจบกับโรสุริย
ราชภานุชเกษมเปรมใจ

ถึงผู้รั้งพิทลุงเป็นใหญ่
มีใจโอบอ้อมอารี
ไปตรวจทุกบ้านช่องท้องที่
อันมีพวกเงาะเลมาไพร
มิให้ทำอันตรายกำเริบได้
สรรเสริญทั่วไปทั้งภารา

๑ ๖ คำ ๑

๑ วันหนึ่งออกนั่งที่ว่าการ
ตรวจชำระราชการนานา
สั่งมาแต่เมืองสงขลา
จับมีคนน้อยตักบักกล

ข้าหลวงพนักงานพร้อมหน้า
พอได้เห็นตรามณฑล
จะไคว่แจ้งกิจจาเหตุผล
ชักต้นหนังสืออ่านทันใจ

๑ ๕ คำ ๑

๑ เถกบท ในลักษณะนั้นว่ามีทั้งตรา
แสงหาลูกพวกเงาะไพร
เลือกให้ไคว่ปหมกเหมาะ
คุณลาคลาตเลาท่องเที่ยว

พระราชสีห์มาสั่งให้
จะมีใครสมัคภักดี
ตามเพศพวกเงาะถ้วนดี
อย่าให้มีบังคับจับกุมกัน

ให้หลวงผู้รั้งตั้งใจ
ถ้าสยกันจะมีรางวัล

หาถวายให้ไต่จึงกวักขัน
แม่นได้แม่นมันจงบอกไป

๑ ๖ คำ ๑

๑ ภาย
กรันอ่านเสร็จสิ้นในสาส์น
เตรียมตระพาหนะพร้อมไว้
ให้หาของต่างๆอย่างเจาะชอบ
อีกเสบียงอาหารมากมี

ผู้รั้งราชการหาช้าไม่
แต่ในเวลารাত্রี
หมายมอบจำนวนถั่วหนัก
พอรุ่งรางสว่างครีจะรีบร

๑ ๔ คำ ๑

๑ บัดนั้น
พากันมาจัดหาขบวน

ทนายรับคำสั่งฟังสละน
รีบร้อนสำเร็จเสร็จพลัน

๑ ๒ คำ ๑

๑ สรียาเรื่องรองสองแสง
สรวมเสื่อหมวกยศระยับพรรณ
บ่าวไพร่ติดตามหลามหลัง
นำหน้านั้นตำรวจภูธร

ผู้รั้งแต่งกายคมสัน
จรรโลงมาชนกฤษ
ห้ามทั้งเสบียงฟักหมอน
พากันสัณญะรีบไป

๑ ๔ คำ ๑ เช็ด

๑ เกินทางหว่างทุ่งวังเขา
หยึดที่วัดถ้ำทันใจ
บ่าวไพร่เข้าใจเกินทาง
ผูกเชือกกระยางกางชัก

ล่องลำเนาถึงชายป่าใหญ่
สั่งให้ปลงช้างลงพัก
ช่วยกันกางเต็นต์เสายัก
โยงหลักรักรวดกวักถึง

พวกทนายคนสนิทก็อ่าน
พวกทำครัวขี้ขี้ขี้ขี้

ผูกเปลสายบ้านโขงซึ่ง
ข้างนั่งมองเห็นเห็นอ้อยเมื่อยลำ

๗ ๖ คำ ๗ เจริญ

๑ บัคนั้น
แจ้งว่าผู้รับ
ทางคนยืนค้ำปรีดา
ออกมาคำนับรับพลาง

พวกผู้ใหญ่บ้านทั่วหน้า
ออกมาตรวจการค่านทาง
จัดหากลับอ้อยหลายอย่าง
แจ้งการต่างต่างทุกสิ่งอัน

๗ ๕ คำ ๗ เจริญ

๑ เมื่อนั้น
จึงปลุกษาท้าวคนทั้งนั้น
บัคนั้นพระราชประสงค์
พาไปชยเลียงในเวียงไชย

ผู้รับฟังคำเกษมสันต์
จะศึกอ่านแผ่นแผ่นโค
ตรงลูกเงาะป่าอะไรก็ได้
แต่อย่าให้เป็นทีเกิดครัน

๗ ๕ คำ ๗

๑ บัคนั้น
ว่าพวกเงาะเหล่าชาวคอน
เชื่องรายลงกว่าแต่ก่อนหยาบค่นแท้
ทั้งได้ลาภสการนานา
ซึ่งจะศึกเกลี้ยกล่อมเขาไปนั้น
เงาะญาบเรียกว่ายังตั้งไว้

นายสินนี้สนองคำข้าฝั้นผ่อน
ตั้งแต่ไปเมืองนครกลับมา
ค่อยไต่เห็นโคเฝ้าเข้าหน้า
เพียงพอปรารถนาแล้วพึงใจ
เห็นจะพอผ่อนผันให้เชื่อได้
ให้เป็นหัวหน้าดูแล

จะไปตามตัวมาว่าเกลียดไกล
ข้าจะไปช่วยกันฉันทแปร

เห็นคงจะหาไปเป็นแน่
สุดแท้แต่จะให้ไ้มาได้มา

๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
ชนชมสมถวิลจินคา
คือผ้าแดงลกขัณฑ์พิชัย
จอยเลียมเครื่องมือเหล็กไม้

ผู้รับฟังคำผู้ใหญ่ว่า
จักของนานาที่พึงใจ
คลังหลังกระเจดีย์ใหญ่
จะไ้ไปแจกจ่ายให้ชน

๑ ๔ คำ ๑

๐ บัดนั้น
อำลาพากันออกไปพลัน

นายสินชัยชมทฤพรชัย
หมายมั่นเนหาะบ้านเงาะยัง

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๐ ครั้นถึงจึงขึ้นไปบนทิว
สินชัยแถลงแจ้งให้ฟัง

เงาะญาบมารับเชิญให้นั่ง
โดยทั้งผู้รับสั่งมา

๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น
นั่งนั่งคำวาท์ทวิตร
ทวยเกิดเหตุเภทพาลเป็นการร้าย
อ้ายคนึงพ่อแม่นั้นไม่มี
อยู่แต่แค่กสองรณาสงสาร
อ้ายคนึงยังเล็กแม่นพาไป
รูปร่างพอใช้ไ้ช้นาค

เงาะยังฟังคำที่ร่ำว่า
เห็นว่าเป็นเวลาเหมาะที่
พวกเงาะทั้งหลายจะย้ายที่
ทั้งพี่ชายทั้งน้องกล้วยไส
อ้ายกินการงานพอใช้ไ้
จะอดอยากยากใจในอริ
ทั้งฉลาดท่วงทีคนสัน

จึงว่าอันจะหาเช่นนั้น
 แต่พวกเจานั้นชอบโนรา
 แม้นนั้นมาชำระแกลงหนองไ้

คงจะได้แม่นนั้นมิเป็นไร
 ขอให้หามาเล่นจงได้
 ส่งตัวให้ไ้ไ้คังใจจง

๑ ๓๐ คำ ๑

๑ บัณฑิต

กำหนดคนักหมายมั้นคง

สินนัยขึ้นชมสมประสงค์
 แล้วตรงมายังผู้รั้งราชการ

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑ ครันถึงจงกราบเรียนความ

เห็นไม่สู้เดือดร้อนรำคาญ

พึงเป็นกำพร้าไม่ช้านัก

หาใคร่อยู่ด้วยพี่ชาย

ความที่เจาเวยังว่าขาน

ด้วยเด็กนั้นมารดาบิดาตาย

สิ้นผู้ปกครองทั้งหลาย

จะนำไปถวายก็สมควร

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

จึงสั่งทนายพลันวันจวน

เร่งหาโนราขึ้นมา

พาหระอันไ้ฝึกเคือง

ผู้รับได้ฟังก็แหม่มสรวด

ให้รีบควนคั้นหลังยั้งกลางเมือง

เลือกทโรงกฤาเลื่อง

อย่ากลัวเปลื้องจ้างให้ไ้รีบมา

๑ ๔ คำ ๑

๑ บัณฑิต

มิไ้ไ้นั่งนอนใจไ้คลคลา

ทนายรับคำเห็นอเกษา

มิช้าถึงกลางเมือง

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑ ครั้นถึงจึงไปบอกหา
ช่วยขณรัชกรรัชกลองนองเนื่อง
ทวิลครผ่อนบอกพวกตาเลื้อ
มายอมให้ซื้อคอห่านวัน

โนวามีสมือภาเลื่อง
หีบเครื่องสังเทวคของสำคัญ
เฮอเพื่อทงมวณุลวนชน
พากันตรงไปพนาลิ

๑ ๔ คำ ๑ เชือก

๑ ครั้นถึงจึงไปหาไศรย
ค้างอยู่ในเวลารাত্রี

ที่ขานผู้ใหญ่เกษมศรี
พร่งนึ่งจะไคลงมือ

๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
เรียกพวกพ้องมาพูดหารือ
จึงให้บ่าวร้องพวกศกกลอย
จะมีโนราโรงสำคัญ

เงาะยังผู้ใหญ่ใจซื่อ
ต่างออออเห็นทวยจะช่วยกัน
ใหญ่น้อยทวยป่าพนาลิ
ให้ฝายผันมาดุษายวัน

๑ ๔ คำ ๑ เหว

๑ แคพยอมถนัคบัคใจ
เต้นโลกโคคมาค้วยยินคี่
แต่อย่างขอค้ายแคไม่แนจิตร
ลอบหลบตัวไปในไพรวัง
ก็ย้ายคินไคยีนข้าวมา
ก็ไคังระโกคโลกลอบ

พวกศกกลอยน้อยใหญ่จึงมี
เต็มที่น่าทวยเงาะยัง
กลัวเขาจับผิดเรื่องหลัง
เหลือแต่คินนึ่งน้อย
สองรามิไครู้ความถ้อย
ชวนกันวิ่งหยอยหยอยรีบมา

๑ ๖ คำ ๑ เชือก

๑. ถึงบ้านอ้ายยังพรั่งพร้อม
พูดจาทำไทนทไทนนา

เข้าไปนั่งแวงล้อมสลับน้า
ชะเง้อชะเง้อแลตามิใคร่พริบ

๑ ๒ คำ ๑

๑. เมื่อนั้น

กับนายสินนัยคุดกระซิบ
ร้องว่าบรรดาพวกเด็กเด็ก
จะเฝ้าปวศอกซำระกำกาย
จะได้ทำการเล่นเห็นถนัด
เรียกลูกสาวมาส่งนั่งเตอน

อ้ายยังนั่งพูดอวยิบ
งับขยับอันยกทำอบาย
ยังเล็กเบียดกันมากหลาย
ควรขยายให้ ขนบนขนเรือน
เราช่วยกันคักคึกเด็กเพื่อน
อย่าเลยเขื่อนเต็กนอัยคอดุแล

๑ ๒ คำ ๑

๑. บุคินั้น

เห็นว่าญักวักยังอ่อนแอ
อีกอ้ายคำไโลกอ้ายโวะ
อ้ายไม่ ไผ่แลคณังทั้งสองรา

พวกร่วมคักฟังกูกระแล
เรียกอัยลอมแม่อ้อมขึ้นมา
ยังเด็กไช้ไช้ไช้ให้นั่งน้า
พากันขึ้นไปไม่พรั่งพร้อม

๑ ๔ คำ ๑

๑. บัดนั้น

ปู่เสือกตังวงลงเือกชิง
เป็กหลังชลกชลกประคักประเทิก
นายโรงร้องรับกรับพันพั

ฝ่ายพวกโนราพอมมาถึง
แล้วพเน้าพนังแต่งตัว
หีบเทริดขนสอกสรวมหัว
กลองรวักรกระหน้าตามทำนอง

๑ ๔ คำ ๑ เกรจาเล่นโนรา

๑ บัณฑิต
 คุโนวรนรมย์สมปอง
 พวกชั้นนอกออกสนุกฤชณยน
 บ้างทำม้าชอยเต็นเป็นวงกง

พวกศกกอยน้อยใหญ่ทั้งผอง
 นั้บองของมองเขมน้อยเป็นวง
 ใจชนนักร้อยพลอยชั้ตสัง
 ไหลหลงเพลิกเพลินเจริญใจ

๑ & คำ ๑ เเงา

๑ เมื่อนั้น
 หยิบเอาสิ่งของที่กองไว้
 ฝ่ายนางชีเลียผู้ลกลาว
 ออกมาเลียงเฉาะเงาเน้อยน้อย

เงาวยังซึ่งเป็นหัวน้ำใหญ่
 มาแอกให้เงาฆ่าที่มากอย
 หามะพร้าวเข้าปลากล้วยอ้อย
 พากันกินอ้อยสำราญ

๑ & คำ ๑ เเงา

๑ ครั้นเวลาสุริยาเย็นพยับ
 เผาเผือกเผามันตามสันดาน
 พวกเต็กเต็กไค้ของกินสันวิตก
 คุโนราสนุกมากมาย
 ตกพลบค่ำเข้าก็ทาวนอน
 ลงพิงพวยรายอยู่บัคคด

ต่างคนต่างกลับไปบ้าน
 เป็นอาหารกินอยู่พวย
 หลายทอดหลายยกอิมเหลือหลาย
 นั้บสยายไม้ค้เคียบเคียบคน
 กุลเม็งลครไม่เป็นผล
 ก็เอนหัวลงกรนหลับไป

๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น
 พยับเรียกสินุ้ยเข้ามาใน

อ้ายยังบลชอยอชณาไศรบ
 อุมคนึงสั่งให้ทั้งนี้ทรา

๑ ๒ คำ ๑

๑. บัดนั้น

ให้ข้าวัยคนึงแบกคลา

สินัยยีนก็เปนนักหนา
วัยมารักถ้ำที่สำนักรั

๑ ๒ คำ ๑ เชือก

๑. เมื่อนั้น

นั่งตลิ่งของอยู่เป็นควัก

พอรู้สึกนึกกลัวจนตัวแขง

ภูกระแทกเพื่อนประทะเข้าทานไว้

ถลึงตลึงตึงไม่ยังหยุด

โมโหเหะเหะชักชัก

คนึงคินนอนตกใจหนัก

ไม่ประจักษ์ว่าอยู่แห่งใด

คินเต็มแรงคนอุ้มทนไม่ไหว

สามสี่คนเข้าไปช่วยกันยัก

ช่วยกันฉุดเหวี่ยงสยัควัก

ปล้ำกันอีกคึกมาส่งเต็นต์

๑ ๖ คำ ๑ เชือก

๑. เมื่อนั้น

บนเกาะเกษกัมลเมเย็นเย็น

คิใจออกไปรับเข้ามา

เห็นจะสมที่ประสงค์จึงจำเพาะ

หยิบเสื้อผ้ามาแต่งตัวให้ใหม่

จัดของกินมาให้จากในครัว

ผู้รั้งนั่งอ่านหนังสือเล่น

เงยหน้าขึ้นเห็นปล้ำลูกเงาะ

ชมว่ารูปร่างช่างเหมาะเจาะ

พูดประเลาะเอาใจให้หายกลัว

หาเพื่อนเล่นให้ชวนยิ้มหัว

คุมตัวกักไว้ ไซ้ปลอบโยน

๑ ๖ คำ ๑

แกล้งหัว

ล่วงเวลายามค่ำคึกคึก

พวกที่อยู่รักษาพากันโจน

เข้าปลอบพาขึ้นหลังยังเต็นต์ได้

ทำนองหงายเท้าจุ่มผิงกบิน

คนึงนึกถึงทัชชชัณเณ

เกินเดียวโตนแทบไล่มิใคร่ทัน

ควรวนแกล้งไล่ไล่ให้ขยับขึ้น

น้ำตาไหลหลังพรังพราย

แต่เฝ้าหอยปลอยเท่าไรก็ไม่ถึง เหมือนเป็นลมชักจริงน่าใจหาย
 พกเพื่อพกพณเพื่อนเหมือนจะตาย เห็นคนรายรอบจ้องร้องว่าลึง
 ให้หว่ากหว้นพรวนควักล้วยไปหมก จะปลอยปลัดก็เปลืองเท่าไรก็ไม่ถึง
 จนเห็นอ้อยอันนอนมีหัวเอนอิง เกล็ดอกกลิ้งกลอกกลับกลับไป

๗ ๘ คำ ๗ ทระ

๑ ครั้นเวลารุ่งรางสว่างฟ้า ผู้รังเรียกช้างมาหาเข้าไม่
 ให้ ไทรมลงทรงขึ้นไปฉับไว สั่งให้สังคนงมนานั่งเคียง
 เต็กน้อยยกถันกระไรไม่เคยเห็น หิ้วอกเต็นตาพองร้องสุดเสียง
 พอลงหลังนั่งจ้องเฝ้ามองเมียง เคนโยกเอียงกล่วตกตระหนกใจ

๗ ๙ คำ ๗ เชิด

มอญร้องไห้ พอเคยหน้อยค้อยสยบหายหว่ากเลี้ยว คนึงเหลียวหลังกลืนกลืนไห้
 ๑ เสียคายทขัณันวันแต่จะไกล แสนอาไถยวงษ์วานว่นเครือ
 ห่วงเถื่อนถ้ำดำธารซานไศล เพื่อนไม่ ไม่คู่ชีวิตรักก็ถึงเหลือ
 เคยเป่านกขยับปลายมาจนเจอ จะนั่งเขยิบว่าทุกคำคั้น
 โอ้ ถิ่นถานลานบ่าจะลาแล้ว น้ำตาแฉะถึงไหลให้สื่อน
 ผู้รังปลอยคนึงน้อยค้ำชยกล้ำกลืน แล้วชวนขึ้นชีชมพนมวัน

๗ ๑๐ คำ ๗

๑ ๑ ออกชายไพรไพรแลไปสุกสายเนตร เห็นขอบเขตรมีไต้มีที่ตกถัน
 น้ำลำปากคค้อมอ้อมเวียนครัน เขาถากนั้นอกทลปรไปรงตา
 ถ้ำกหาสวรรค์ถันนั้นแน่ เคนเร็วแท้ค่น้อยหนึ่งถึงพานสลา
 เห็นคนึงยังเตงาเศร้าอ้อรา หีบเสื่อผ้าห่มวกใหม่ได้ใส่ลง

แต่ผลก็เปลี่ยนเวียนไปเป็นหลายอย่าง เห็นเลื่อมส่างหงอยเหงาที่เศร้าหมอง
ซบซึ้งผ่านบ้านสวนชวนเย้ยมมอง นิ่งย่นย่องเพลิกเพลีนเจริญใจ

๑ ๖ คำ ๑ เชิด

๑ ๖ คำ ๑ เชิด
ครั้นถึงทวนลงจากคชสาร พากันเข้าบ้านหาข้าไม้
สั่งทนายทั้งนั้นทันใด เราจะให้ทำขวัญในวันนี้
จิกบายศรีนมแมแล้วเรียกหา แต่บรรดาผู้ใหญ่เฒ่าไถ่
มาช่วยกันให้ร้องทั้งหมื่นดี อย่าให้ทันราตรีเร่งเตรียมการ

๑ ๕ คำ ๑

๑ ๕ คำ ๑
๑ บัคนั้น ทนายคำนับรับบรรหาร
เร่งรักเต็มทีศาลตาลาน มีทนนานพร้อมกันถึงขวัญชา

๑ ๒ คำ ๑

๑ ๒ คำ ๑
๑ บัคนั้น ผู้รังริรมย์หรรษา
จึงเรียกคนนั้นออกมา ให้นั่งนำบายศรีนมแม
ผู้ทำขวัญนั้นนั่งตรงบายศรี นอกนั้นก็เรียงเป็นแถว
ครั้นพร้อมสำเร็จเสร็จแล้ว สั่งให้จุกแวนแก้วแววไว

๑ ๕ คำ ๑

๑ ๕ คำ ๑
๑ บัคนั้น ตาเฒ่าผู้รู้ครุใหญ่
รีบเทียบชนวนตึกไฟ มาจุดเทียนไชยชัยพลัน
แล้วนั่งประนมมือสวดคา โอมอ่านคาถาว่าทำขวัญ
จบลงนั่งลงเป็นสำคัญ ให้สนั่นไปถือนสาคระ

๑ ๕ คำ ๑ ว่าทำขวัญ

มหาฤกษ์ แล้วคืบเทียบไชโยภกวัน กระแจะจตุรจินทน^๑เจิมหน้า
 ๑ เจิมสองไหล่หลังแลอุรา ก้ายชอกกลางมาผูกข้อมือ
 เสรีแล้วอำนวยอวยพร เจริญศุขสดีวารอย่ากังคย^๑
 ให้ทำคัมภีร^๑เลื่องกา ออกชื่อระบือนามสืบไป

๑ ๕ คำ ๑ มหาไชโย

๑ ฤกษ์^๑เสรีการทำขวัญนายคนึง ผู้^๑รับ^๑ม^๑แย้ม^๑แจ่มใส
 สั่งทนายไปปล้นทันใด ให้^๑แต่ง^๑โรง^๑ละคร^๑พรั่ง^๑นี้
 เขาว่าละครคนชรา มา^๑แต่^๑กรุง^๑เทพ^๑อยู่^๑ทัน^๑
 หามาให้^๑เล่น^๑เห็น^๑ระ^๑ก็^๑ เรื่อง^๑ราว^๑เข้า^๑ที่^๑เกีย^๑ว^๑กับ^๑เงา^๑
 จับ^๑เมื่อ^๑ทั้ง^๑หก^๑ไป^๑หา^๑ปลา^๑ เงา^๑ถอ^๑คร^๑ป^๑มา^๑พอ^๑เหมา^๑เงา^๑
 เขาว่าร้องรำลำเพราะ ออก^๑มา^๑เผลา^๑ระ^๑พ้อง^๑เวลา^๑

๑ ๖ คำ ๑

๑ บัคนั้น ทนายรับ^๑คำ^๑เห็น^๑อ^๑เกษา^๑
 รีบ^๑ไป^๑จัก^๑การ^๑ตาม^๑บัญชา^๑ ไป^๑ว่า^๑หา^๑ละคร^๑พร้อม^๑ไว้^๑

๑ ๖ คำ ๑ เสมอ

๑ ครันเวลาสายแสงสุริยา ละคร^๑นำ^๑ลง^๑โรง^๑หา^๑ช้า^๑ไม่^๑
 ขยับ^๑ท^๑ตาม^๑กำ^๑หนด^๑ทัน^๑ใด^๑ เล่น^๑กัน^๑กระ^๑ไร^๑ล้วน^๑ตัว^๑เป็น^๑

๑ ๖ คำ ๑ เล่นละคร

๑. พระนิพนธ์เงาะป่าว่าคำมเค้า คณิงเล่าแต่งต่อลัษมีเล่น
 ไซ้ภาษาเงาะป่าว่ายากเย็น แต่พอเห็นเงื่อนเงาเข้าใจกัน
 ทำแปะวันครั้นมาถึงวันศุกร์ สิ้นสนุกไม่มีที่ขบขัน
 วันที่สองของเดือนกุมภาพันธ์ ศกร้อยยี่สิบสี่มีนจบหมดยศ

จบ	บทประพันธ์แกดลัง	กล่าวกลอน
เรื่อง	หลากหลายละคร	กั๊กไ้
เงาะ	ก๊อຍเกิดในคอน	แคนพิท ลุงแซ
ป่า	เป็นเรือนยากไร้	ย้อมรู้รักเป็น

กรมการ
 ธรรมการ

Handwritten text in Thai script, appearing as a faint red or pink stamp or ink mark, located below the circular library stamp.

